

DE RATIONE

3

SOLVENDI

SOPHISMATA SOL-

LIDE ET PERSPICUE

ex P. RAMI logica deducta

& explicata

Libri duo,

QVIBUS

*Docetur, Dialecticam P. Rami, nec, propter
omissam doctrinam Sophisticas, imperfectam,
nec Calvinistici erroris matrem esse :*

*Et præcipua Iohannis Piscatoris, atq; alio-
rum quorundam, inusitatas propositiones tollent
tium, & tropum in verbis Cœnæ constituen-
tium Sophismata refelluntur :*

Authore

M. HEIZONE BUSCHERO Hannove-
rano, Scholæ patriæ Rectore.

Editio tertia auctior & emendatior.

Lege : non pœnitebit.

*Excusi impensis Andreæ Hoffmanni, Biblio-
polæ VVitebergensis.*

M. D. X C I I I I.

06.6.11.3374

GENERIS SPLEN- DOR ET INGENII

DOTIBVS ORNATISSIMIS ADOLE-
scentibus ; Simoni ab Halle, Henrico Alle-
wein, Ioachimo Teichmeier : Ioanni &
Theodoro Gualteris, fratribus; disci-
pulis suis suavissimis,

S. P. D.

M. HEIZO BUSCHERUS.

EDideram anno su-
periore eléchos me-
os, hoc est, obser-
vationes logicas,
deratione solvendi
sophismata, ex Dialectica Pet.
Rami desumptas: quos ita avidè
ab artium studiosis, aliisq; viris
bonis exceptos audio, ut omnia
exemplaria, etiam bis térve in
locis diversis, me nesciente, ex-
cusa, distracta sint, multiq; id-

EPISTOLA

eò novam à me editionem expectent, nō solùm ut verum artis Logicæ usum inde perspiciant, sed ipsum etiam fundamentum & primam originem possint cognoscere controversiæ illius de cœna Domini, quæ inter me & Ioannem Piscatorem, aliósque divinæ veritatis hostes Calvinianos hoc anno graviùs agitari cœpit. Quæ res me movit, ut denuo Elenchos meos recognoscendos sumerem, & nova aliqua editione multorum expectationi satisfacerem.

Diligenter itaq; editionem priorem relegi, & quæ typographica vitia inter excudendum irrepserant, sedula emendatione sustuli: nonnullis etiã in locis declarationem adieci, nec

DEDICATORIA.

non exemplorū aliorum sophisticorum refutatione inserta ipsū opus auxili.

Idq̄; ita nunc recognitum in lucē denuo emitto, omnibūsq̄ veritatis tum fidei tum sophiæ studiosis animo liberali comunico, ut porrò studiosè has nostras meditationes legentes, verum artis Logicæ usum inde hauriāt, & à fraudibus Calvinianis studiosè sibi cavere discant: habeantque quod opponant illis, qui philosophicas disputationes rebus Theologicis miscendas esse non censent. Etsi enim veritas Theologica regulis philosophicis determinari non possit, tamen cū adversarii principiis artium contra nos abutātur, utile est & omnino necessa-

rium, ostendere, quomodo iisdem armis, quibus oppugnatur, hostes nostri profligari, & suo quasi gladio jugulari queant: cujus rei exempla clarissima in libello hoc nostro exhibentur.

Vobis verò, ingenui, & mihi charissimi adolescentes, hanc secundam meam editionem offero & confesco, perpetui mei erga vos amoris & benevolentiae signum clarissimum, & vestri studii ardorisque erga veritatem caelestem & sapientiam humanam non argumentum solum, sed incitamentum etiam efficacissimum.

Accipite ergo munusculum hoc, qua decet animi cupiditate, & noctes diésque legendo, relegendo, recordando, sapienter evolvite

DEDICATORIA.

volvite: ut fructus inde ad vos
redeat amplissimus, quem sedu-
lo candidoq; lectori certò polli-
cemur. Valet. Hannoveræ
ex Museo nostro, Idib. Iulii,
Anno à partu Salu-
tifero 1594.

P R Æ F A -

P R Æ F A T I O A D L E -
C T O R E M .

DUÆ SUNT CAUSÆ,
lætor candide, quibus ego ad-
ductus, imò penè compulsus sum
ad recognoscendum & publicandum hunc
laborem, veritatis nempe & innocentie de-
fensio, & salutis communis propagatio.

Veritas enim etsi tanta eius vis est & fa-
cultas, ut sua luce vel in mediis tenebris
splendescat, suumq; honorè per se tueri possit:
tamen non rarò multorum oculi ita fascinan-
tur calumniis aliorum, mentes tam crassa præ-
conceptæ opinionis caligine occupantur, ut lu-
cem hanc, quamvis clarissimam, nec agnosce-
re, nec pulchritudinem tantam animo concipi-
pere possint. Id quod Cicero præclarè testatum
facit lib. 1. de Nat. Deorum his verbis: Obest
plerunq; iis, qui discere volunt, autoritas eo-
rum, qui se docere profitentur; desinunt enim
suum adhibere iudicium, & id habent ratum,
quod ab eo, quem probant, iudicatum vident.
Et tantum opinio præjudicata sæpius potest, ut
etiam sine ratione valeat autoritas. Verissimè
hoc quidem à Cicerone dictum est, sed multò
verius

verius de hoc seculo etiam dicetur, quod magnorum hominum, non tam virtute quam opinione autoritas tantum possit, ut saepe etiam valeat, non modo sine ratione, sed etiam contra rationem. Plurimos enim reperias, qui ut Comicus ait, nihil, nisi quod ipsi faciunt, rectum putant, aliorum facta cum virtute conjuncta, & opera praeclara reprehendunt, cavillantur, calumniis traducunt, metuentes, ne sibi pars gloriola ex inanissimis splendoris insignibus collecta praeipiatur.

Veritas saepe premittitur calumniis aliorum.

Quid enim est, quae so, aliud, quod multi hoc seculo tam acerbi & iniqui iudices in condemnando P. Rami studio extiterunt, nisi caeca ignorantia divini illius laboris, & praecipua invidia, quibus agitati nullo modo pepercerunt optimo viro, de re literaria bene merito, sed veluti furentes, famam honestissimam calumniis foedissimis conspurcarunt, laborem sanctissimum condemnarunt, artes opera illius optima methodo descriptas ex scholis extrudere & ad tartara relegare desudarunt. Atque ut de reliquis taceam confictis criminibus, quibus omnia illius viri studia suspecta non juventuti solum, sed magnis etiam prin-

Ofores
P. Rami
quid spectent.

cipibus & scholarum fautoribus reddere voluerunt: Dialecticam, quæ veluti dux & regina est artium reliquarum, gravissimis & maximè insignibus duabus calumniis hæcenus presserunt.

Calumniæ
dux adver-
sus Diale-
cticam
Rami con-
fictæ.

Prima est, quòd imperfecta sit, & omnes numeros absolutos non habeat: altera, quòd principia errorum Theologorum in animos discipulorum spargat: atque ita non modò inutilis sit ad docendum & discendum, sed etiam pestifera & noxia juventuti.

Hæc ita magnis clamoribus proferuntur, & quasi fulminibus quibusdam verborum simpliciorum pectoribus imprimuntur. At si intelligens argumentorum pondera & rationum momenta, quibus utuntur ad allatæ calumniæ probationem, rectè & accuratè consideraverit, ex arena illos finem necere, cribro aquam haurire, & veluti cæcos de colore judicare videbit. Si enim quæras ex ejusmodi iudicibus an unquam vel capitulū in Dialectica Rami legerint, & veram præceptorum mentem perceperint, respondent, se nunquam legisse, nec unquam lecturos esse. Proh Deum immortalem, quid est, si hæc non contumelia

&

*Et injuria est? Reusne ita inaudita causa
condemnatur? Videamus tamen, quantum
utraq; tam acerba, tam virulenta, tam iniqua
accusatio valeat.*

*Principio ajunt, imperfecta est Rami
Dialectica, non solum quod caret doctrina
predicabilium & predicamentorum, sed et-
iam, quod non proponit & explicat doctrinam
Sophisticas, seu rationem solvendi vitiosa ar-
gumenta, quae logica pars non minima est, &
exercitationem disputationum potissimum
regit & gubernat. Ex quo fit, ut alumni Ra-
mae disciplina jejuni sint disputatores, &
inepti ad refutationem solidam vel unius So-
phistici argumenti proferendam. Manifesta
haec calumnia est & indocta accusatio: atq;
cum urgentur rationibus, & experientia con-
traria convincuntur, nec primi illius crimi-
nis actionem obtinere possunt: furore magis
accensi fiunt acerbiores, & ultimo hoc telo
Ratum e scholis profligare, atq; e societate
hominum exterminare conantur. Magnis
enim buccis acerbum virus evomunt & nota
detestabili fixissima pollunt Dialecticae Ra-
mae studiosos, asserentes, sine discrimine o-*

*Calumnia
prima.*

*Rami Dia-
lectica est
imperfec-
ta.*

*Calumnia
altera, Ra-
mistae sunt
calvinistae.*

mmes

omnes Ramistas esse Calvinistas, & causam tam latè serpentis erroris esse unicam Rami Dialecticam in scholas Germaniæ introductam. Quis verò non exhorrescat tam iniquam, impiam, virulentam, etiam à doctis, qui & boni videri volunt, & sunt etiam, audiens sententiam.

Vero consentaneum est, multos sic loqui ex ore aliorum, nec causæ vim intelligere, plurimos verò pendere ab autoritate & sententia suorum magistrorum, & præconcepta opinione in tam absurda iudicia precipites ferri. Quare & spes magna nobis affulget, eos, qui boni natura sunt, causæ bene cognita, multò aliter & rectius quidè iudicaturos esse. Et hac spe excitati hæcenus multi extiterunt, qui & Rami præcepta suis commentationibus illustrarunt, & plerasq; cavillationes publicis literis diluerunt: & nos etiam, quantum feret ingenii mediocritas, pro veritate pugnabimus.

Refutatio
calumniæ
primæ.

Prædicamentorum & prædicabilium doctrina an logica sit & quatenus ad eam pertineat, aliàs, ut meministis, à nobis disputatum est, & publico mox scripto ostendemus.

Sophistica autem an pars sit artis, & quomodo ex arte cognoscenda, hęc libello disputatur.

Qui nunc iterum prodit in lucem, ut ostendat rationibus, multisq; exemplis comprobet, Sophisticam nec propriè in arte ut partem necessariam tradendam, nec hæcenus ab aliis sufficienter explicatam esse: sed vera artis præcepta certissimum ferre iudicium non solum de veritate, sed etiam de quolibet furo & argumento Sophistico: idq; multò tutius & certius præstare Dialecticam P. Rami, quam aliorum. Ex quo diligens lector intelliget, vanum esse commentum de imperfectione Dialectica, & Rameorum inscitia solvendi vitiosa argumenta.

Sophistica non est pars artis

Porro in hoc opere plurima adhibuimus exempla Theologica, & quidem ex causa Sacramentaria, eademq; ad Rameorum præceptorum normam examinavimus. Singulariter autem refutanda nobis sumpsimus Sophismata Ioannis Piscatoris, qui nuper questionibus suis Rhetoricis imperite juventuti persuadere voluit, in verbis cœne (Hic panis est corpus meum) necessario secundum artis regulam tropum esse constituendum. Eamq; sententiam

Refutatio secundæ calumniæ

Piscator tollit inufitas propositiones expositione tropica.

rentiam pluribus demonstrare conatur in responsione sua ad D. Hoffmannum, in qua tamen quedam retractat, quedam verò addit de propositionibus inusitatis. Quæ omnia cum plausibiliter disputet, & orationis splendore ita involvat, ut fucus ab inexercitatis non facile animadverti possit: duxi necessarium, præmonere juventutem, & falsitatem ex fontibus ipsis aperire & detegere adhibito instrumento logica Rameæ, ut videant omnes boni & æqui iudices, Rami doctrinam adeò non confirmare, defendere, aut propagare errores Sacramentariorum, ut etiam vix commodius instrumentum logicum aliud cum verbo DE I conjungi possit, ad detegenda & refutanda adversariorum Sophismata de tropis in verbis Cæne, de essentialibus notis corporis, & similibus. Clarissimè enim, DEO juvante, demonstrabimus, Sophismata sectæ Calvinisticæ Rami præceptis prorsus esse contraria, & his cum verbo DE I junctis, illa solidissimè refutari posse.

Quamobrem si legere has meditationes nostras boni viri non dedignati fuerint, περὶ τοῦτο ἄλλοι, aliter eos sensuros, & juventutem

Rami logica non juvat Calvinistas, sed magis refellit.

tem non ab hujusmodi studiis abstracturos esse, sed adducturos. Quem finem si apud aliquos saltem assequuti fuerimus, crit nobis quod Deo gratias agamus immortales, & gratulemur veritati, quæ tandem erumpet, & omnium invidorum tenebras suo lumine obscurabit. Sin verò parum apud pertinaces obtinuerimus, gaudebimus tamen in hoc, quòd duo fortissima tela è manibus ipsorum hoc labore sint excussa, nec possint illi amplius simpliciorum, qui vel leviter saltem hac inspexerint, animos præoccupare. Inventuti Rameæ disciplinæ studiosæ vel hoc nomine gratulabimur, quòd accipiant ita ex manibus nostris, quo retundant adversariorum clamores, sanam doctrinam magis confirment, & felicius exerceant.

Quod si qui volent accuratiùs disputationis Calvinianæ vanitatem cognoscere, legant Exercitationes nostras, Ioannis Piscatoris responsioni, hoc anno, oppositas: Et simul intelligant, iniquissimos esse istos iudices, qui turpissima hac calumnia Rameæ disciplinæ studiosos premere conantur.

Ac

Alia occu-
pato de
contemptu
Philippi.

Ramistæ as-
mant &
commen-
dant Phi-
lippum.

Alteram cau-
sam editi li-
belli est sa-
lus juven-
tutis.

*Ac deniq; obijcitur, eos, qui Ramum re-
cipiunt, Philippum contemnere, flagellare,
quotidie criminibus & maledictis laceffere?
Credo: fingent illi tandem pisces in arena na-
zare. Ipsa luce clarius est, eos, qui verè Ramei
sunt, Philippum magnifacere & exosculari,
non solum quia bene meritus est de Repub.
literaria, sed etiam quòd ejus doctrina miri-
ficè consentiat cum doctrina P. Rami, eamq;
non parum illustret atque confirmet. Hinc
rotunda illa P. Rami præcepta copiosiore &
valde perspicua Philippi doctrina sapissimè
explicamus in his scholis: quin etiam in hoc
nostro libello illius viri auctoritatem pro de-
fensione Rameæ doctrinæ aliquoties adduci-
mus. Et brevi per DEI gratiam ad oculum
ponemus consensum Philippi & Rami, præ-
sertim in questionibus gravioribus de ma-
teria artis & forma, demonstrabimusq; Phi-
lippum jam tum cum sua scriberet, Rami præ-
cepta & ordinem probasse, & nunc si vive-
ret, approbaturum esse.*

*Sed de prima parte satis: Venio nunc ad
alteram causam, salutem nempe communem
pubis studiosæ, quæ nos impulit, ut hæc con-
silia*

filia communicaremus, ut hac veluti manu-
 ductione quadam juventus studiosa ad ve-
 rum usum & exercitationem præceptorum
 Dialecticorum deducatur. Nam atas tene-
 ra licet ex parte sensum veritatis multa &
 assidua institutione præceptorū & longo usu
 percipiat: non tamen adeo sagax est & fe-
 lix, ut falsitatem objectam statim cognoscat
 & celeriter eam refutare possit: Sed opus est
 ad hanc rem magna experientia & multis
 annis. Quia vero sapientiæ studiosus non so-
 lum non fallere, sed etiam fallentē deprehen-
 dere debet, plurimumq; conducatur vitia ista
 nosse, ne vel à nobis ipsis in meditationibus
 nostris, vel ab aliis in disputationibus decipi-
 amur: operæ pretium me facturum putavi, si
 Sophisticæ cognitionem ex veritate logicorum
 præceptorum aperirem, & hac ratione juven-
 tutis studia juvarem.

Utilitas So-
 phisticæ.

Itaq; diligenter ostendi, quomodo ex regu-
 lis veritatis falsitas possit refutari: multisq;
 illustribus exemplis singula & inventionis
 loca & dispositionis capita declaravi. Quæ si
 diligenter perlegerint & observaverint stu-
 diosi adolescentes, pluraq; consimilia exempla

adhibuerint & frequentes in ejusmodi exercitio fuerint: dubium nullum erit, quin multam accessionem logicae scientiae sint facturi: expeditam dicendi, promptam judicandi, certam defendendi, celerem refutandi facultatem sint adepturi. Qui per se oculatus est, omniumque viarum logicarum plenam habet cognitionem, et his admonitionibus nihil erit opus.

Rogo tamen eundem, quicumque etiam fuerit, ne opus hoc nostrum temere improbet, aliisq; odiosum reddere laboret, sed locum ipsum apud volentes tam diu esse patiatur, donec ille melius quiddam proferat in lucem, aut rationibus firmis, quare hoc vel illud improbandum sit, demonstrat.

IN-

INDEX CAPITUM, QUÆ utroque libro continentur.

LIBRI I.

Caput

- I. De Sophisticæ Definitione, & unde ratio solvendi vitiosa argumenta sumi possit.
- II. De Generali Sophisticæ iudicio, ejusdemq; partitione.
- III. De vitio Formæ generali ex syllogismi definitione deprehendendo.
- IV. De vitio syllogismi in antecedente ex quatuor terminis.
- V. De ambiguitate grammatica.
- VI. De ambiguitate Rhetorica ex tropo.
- VII. An verba cœnæ propriè sint accipienda, an verò per tropum.
- VIII. Quòd tropus non possit esse in tota propositione.
- IX. Quòd copula, E S T, tropum in verbis cœnæ non sustineat.
- X. Quòd Metonymia in prædicato verborum cœnæ locum non habeat.
- XI. Quo iterum τὸ ἕκαστον defenditur, & ab objectionibus quibusdam vindicatur.
- XII. De vitio conclusionis in syllogismo.
- XIII. De speciali vitio syllogismi simplicis ex definitione & communibus effectibus iudicando.
- XIV. De tribus figuris syllogismorum & fallaciis extra hunc numerum orta.
- XV. De fallacia figuræ tertriæ vel syllogismi contracti.
- XVI. De Sophistica figuræ secundæ & primæ communi.
- XVII. De Sophistica Figuræ secundæ.

XVIII. De Sophismate figuræ primæ.

XIX. De fallacia syllogismi compositi.

LIBRI II.

Caput.

- I.** Quid virium materiæ, & quomodo cognoscendum.
- II.** De Fallacia causæ, ubi differitur de fide infantium & forma Sacramenti.
- III.** De Fallacia Effectorum, ubi Rami logica à confictis criminibus vindicatur.
- IV.** De fallacia subiecti.
- V.** De fallacia adjuncti, ubi de corporis proprietatibus disputatur.
- VI.** De fallacia oppositorum.
- VII.** De disparatorum inusitata prædicatione.
- VIII.** De argumento Piscatoris, quo conatur omnes inusitatas propositiones tollere.
- IX.** De Axiomate, Deus est Homo, an per tropum reduci possit ad prædicationem usitam.
- X.** De propositione: Filius Mariæ est Filius Dei, an sit Identica.
- XI.** De opinione illorum qui inusitatas prædicationes restringunt ad propositiones de filio Dei.
- XII.** De Sophistica contrariorum.
- XIII.** De Elencho comparatorum.
- XIV.** De Elencho conjugatorum.
- XV.** De Sophismate notationis.
- XVI.** De fallacia inductionis & distributionis, ubi differitur an copula, Est, sit pars formalis.
- XVII.** De Elencho Definitionis, ubi de Sacramentorum generali natura agitur.
- XVIII.** De fallacia testimoniorum.

LIBER

DE SOPHISTICA FORMÆ IN syllogismo.

CAPUT I.

*Quid Sophistica, & unde ratio solvendi vitiosa
argumenta sumi possit.*

SOPHISTICA simulata quidem est, at non vera sapientia, Sophistica quid.
sub specie veri fallens & decipiens.

Hinc syllogismus Sophisticus à Philippo definitur, *qui constat ex falsis, sed tamen speciem veri habentibus.*

Cùm autem sapientis sit officium, ut ait Aristoteles: *Non solum non fallere, sed etiam fallentem deprehendere: Necessarium vel imprimis ducunt multi, certis quibusdam regulis aperire rationem solvendi vitiosa argumenta, ne vel ab aliis fallamur, vel fallamus nos ipsi. Hinc logico corpori Sophisticam veluti membrum nativum addidère.*

Atqui nec jure id factum est: nec sufficiens ratio solvendi vitiosa argumenta An logicæ pars sit Sophistica.
plicata.

Sophisticae
doctrina in
arte non est
homoge-
nea.

Principio enim certò statuendum est, nul-
lum de vitiiis præceptum in doctrina virtu-
tis esse homogeneum : quippe quòd oppo-
sita uni subjecto non convenient, nec sit
necessum, cum veritatem docueris, falsita-
tis rationem aperire. Veritas enim falsita-
tis interpret est, & rectum index est sui &
obliqui.

Prudens est & accuratum Dn. Philippi
de hac doctrina iudicium in libro 4. ubi in-
quit: *Vetus dictum est, contrariorum eandem
esse doctrinam (h. e. ex veris præceptis facile
dijudicari posse omnem falsitatem) ut qui rectè
pingere cervum didicit, judicare potest ex iisdem
præceptis picturam cervi vitiosam.* Idem esto
iudicium de quibuslibet artium axiomati-
bus, quæ sunt & esse debent certissimæ re-
gulæ, quibus omnis virtutis ratio possit
ostendi & explicari, omne item vitium dis-
crepans ab istis regulis, notari & demon-
strari.

Sic Grammatica docet virtutes loquen-
di, Arithmetica numerandi, Musica canen-
di, idque præceptis perpetuò veris, homo-
geneis & catholicis: de vitiositate verò
præceptum nullum. Grammatica cum do-
cuit rectam & veram Syntaxin Adjectivi &
Substantivi esse in convenientia generis, nu-
meri & casus: non contra docet rationem

*Hoc simile non
construit: quia vi-
tia grammatica pro-
ponuntur sub serie
vitiis: at Sophisticae detecta
sine admittendo vitia noqueant.*

refu-

refutandi aut cognoscendi saltem solecismum & barbarissimum, quòd is facillè ex regula data judicari possit. ut, si quis dicat *maios mulier*, non opus hìc est nova regula, quæ doceat solecismum esse, si genere, numero & casu voces discrepent: sed puer interrogatus ex regula Syntaxeos data, respondebit exemplum hoc vitiosum esse, quòd nec genere, nec numero, nec casu Substantivum & Adjectivum conveniant. Sic itaq; ex dictis colligimus:

Si pleraque artis præcepta de veritate definitiones sunt aut instar definitionum habentur: Certè ex veris artium præceptis quælibet falsitas, cum veritatis regula quid non consentiat, judicari & refutari potest. Nam cui non convenit definitio, eidem quoq; non convenit definitum.

Veræ definitiones
falsa exempla
facillè dijudicant.

Sed primum est verum.

Ergo & verum secundum.

Omnis nempe res non congruens cum regulis artium, definiti, h. e. virtutis & veritatis (quæ artium præceptis definitur & determinatur) nomen non tenebit, sed ut vitiosa & falsa iudicio verarum regularum rejicietur.

Nec verò virtutis definitio probanda fuerit, nisi vitiositatis refutatio inde peti possit.

B 4

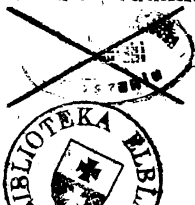
Quid

Quid ergo de elenchorum logicorum doctrina statuendum, partémne illa facit nativam Dialecticæ artis? Minimè verò. Nihil enim illa continet nisi admonitiones de dolo & falsitate syllogismorum, quæ in hac arte & heterogenæ sunt, & facilè ex veris præceptis intelligi possunt; ut prudenter idem docet Philippus his verbis: *Postquam supra ratio tradita est inveniendi vera argumenta & rectè connectendi, nunc de judicandis vitiosis non est opus novis præceptis. Sed tantùm videndum est, quæ ad superiora præcepta congruant: tantùm monendi sunt juniores, ut in judicandis vitiosis argumentis TOTAM superiorem Dialecticæ partem, ut ille pictor ideam cervi, intueantur.* Audis, requiri non nova artis præcepta, sed superiorum præceptorum diligentem repetitionem, & ad proposita exempla accommodationem: quæ si cum præceptis congruunt, vera sunt: sin minùs, falsa.

Vitiosi syllogismi ex vera doctrina legitime dispositionis facile refutari possunt.

Crellius.

Neque verò metuendum hîc est Crellii contrarium judicium, qui certo certius esse, inquit, *Non quamvis captionem ex regulis Dialecticis dilui posse, sed peculiarem requiri doctrinam.* Hoc enim si verum est, tales det ille artis regulas necesse est, quæ non sint *καὶ πάντως*, hoc est, de omni & semper veræ, veritatem non constanter arguant, sed falsitatem interdum admittant. Quis verò ejus-

eiusmodi in arte toleret doctrinam? Et quid potest esse falsum aut vitiosum, nisi id quod à rectitudine & veritate discrepat? Quid autem rectum verumque in logica esse potest, nisi quod certis præceptis est explicatum & definitum?

Alius objicit ita:

Contraria ejusdem generis ut eidem artifici subjiciuntur, ita in eadem arte debent tractari.

Sed vera & recta differendi ratio, & sophistica differendi ratio, sunt contraria ejusdem generis.

Ergo eidem artifici subjiciuntur, & in eadem arte Dialectica scilicet, utraq; ratio explicari debet.

Resp. Propositio est falsa, universaliter accepta. Quicquid enim artifici subjectum est, id in ipsa arte, quam ille in hoc subjecto exercet, statim non est tradendum. Logico artifici omnia entia & non entia subjiciuntur, neque tamen in Dialectica illa traduntur. Arithmeticus numerat aurum, argentum, lapides, ligna, animalia, neque tamen res illæ in Arithmetica explicantur. Primus itaque hic parium elenchus in propositione notetur.

Deinde singulariter de contrariis ob-

fervetur, artificem in usu ex veris præceptis vitiositatem tanquam contrarium ostendere & refutare posse, nec ullis præceptis novis hîc opus esse, ut paulò antè demonstravimus.

Sic assumptio suo laborat vitio; nam bene & malè differendi ratio si ejusdem sunt generis, ejusdem etiã erunt artis, logicæ videlicet. At omnis logica definitur non ars malè differendi, sed bene differendi. Differendi ergo vitiositas, quomodo sub uno genere logico continetur? Perinde est ac si dicas: *Grammatica est ars bene loquendi, Ergo doctrina de malè loquendo pertinet ad Grammaticam,*

Item:

Quæ rem distinctam & claram efficiunt in usu differendi & disputandi, illa in arte ipsa sunt tradenda.

At veritas, opposita falsitate plurimum illustratur, & confirmatur.

Ergo falsitatis etiam doctrina in arte est præcipienda.

Resp. Propositio est falsa. Distinguenda enim sunt artium præcepta ab ipso usu. In usu contraria ad illustrationem rei sæpe adhibentur: in arte tamen unicum tantum & idem præceptum est, quo & vera potes proponere & falsa refutare. Sic causam tuam plurimum illustraveris, si & veris syllogis-

mis

mis eam probaveris, & vitiosos contrariæ opinionis syllogismos refutaveris. Vnum tamen & idem præceptum est, quo bonum rectè formare, & falsum bene judicare potes. Sic omnium aliarum artium præcepta tantùm de bonitate loquuntur, de vitiositate in eis verbum est nullum: Et tamen ipsi reginæ artium logicæ Sophisticam tanquam genuinam partem obtrudere non verentur. Brevitas tum locum habet, inquis, cùm ea quæ per plura absolventur, æquè per pauciora fieri possunt.

Assumo ergo: unica vera artis regula quodlibet falsum exemplum, huic regulæ contrarium, judicari potest, ut toto hoc libello multis exemplis demonstramus. Ex quo fit, ut brevitatem artium in veritatis præceptis rectè anteferamus longæ perplexitati, falsitatem cum veritate confundenti.

Nos cum Philippo facientes concludemus: doctrinam hanc pro necessariò & nativo artis membro non esse habendam, nec à superioribus revera distinctam, sed fructum saltem esse aliquem diligentis exercitationis accommodantis præcepta exemplis specialibus tum bonis tum vitiosis probando & improbando, atq; ideo hanc partem à P. Ramo rectè esse prætermittam.

Nos

Sophisticæ
doctrina
quàm latè
patcat.

Nos tamen ut exercitia juventutis juvemus, ex omnibus non solum inventionis locis, sed etiam dispositionis regulis, quomodo vitiosa exempla possint produci, & ex eodem fonte refutari, apertè docebimus. Neque existimandum est, vulgaribus illis, & quidem singularibus, ut putant, præceptis omnem refutandi rationem contineri, sed latius omnino patere. Nam quot modi ratio rectè differit, tot modis etiam vitiosè ratiocinari, fallere & falli potest. Tutissimum igitur est omnium logicorum præceptorum exempla considerare & expendere

CAPUT II.

*De generali Sophisticæ Deprehensione,
ejusdemq; partitione.*

Sophista contra veritatem disputans, obliquè pugnat, aut directè.

Sophistica
quotuplex.

Obliquè, cùm vel evagatur extra terminos constitutæ quæstionis, vel longa verborum circuitione fallere vult.

Diffidit enim causæ suæ, nec rem ipsam attingere, nec lucem syllogisticam suæ sententiæ adhibere audet.

Directè verò, cùm ipsum ferit terminum, de quo quæstio est, idq; syllogistica dispositione.

Refu-

Refutaturus itaq; Sophistam primò accuratè observa, an obliquè disputet adversarius, an directè, id deprehendes ita:

In Refutatione Sophistæ quid observandum.

Si syllogismus adversarii concludat quæstionem eandem (quæ à veritatis amatore defenditur) contradictione axiomatica, *Vel, Si quæstio proposita & conclusio syllogismi sint propositiones contradictoriæ, directæ est disputatio.*

Sin conclusio ejusdem alias habeat partes, quàm quæ in quæstione fuerunt propositæ, disputatio est obliqua. *Urge igitur adversarium, ut aliter concludat. Ut si quæstio sit hæc defendenda: Sola fides non justificat. adversarius directè disputans sic contrà concludet: Sola fides non justificat. Quod si argumento alio probatam hanc inferet conclusionem: Bona opera sunt facienda: obliqua disputatio est, ideoq; simpliciter rejice argumentum, quòd non impugnet thesin tuam.*

Exemplum disputationis obliquæ.

Quod si obscurius disputaverit fugiens lucem syllogisticam, & thesin tuam velit evertere argumento alieno, verborum ambagibus involuto: require syllogisticam dispositionem, qua nec ad demonstrandum quid est promptius aut accuratius, nec ad errorem retegendum utilius.

Syllogistica dispositio est urgenda.

Directè ita adversus thesin tuam syllogismo formato, vanitatem Sophismatis deprehen-

Syllogismi vitium est aut in materia aut in forma.

prehendes, si duo accuratè consideraveris, Materiam nempe & formam, in quarum altera vitium est, aut in utraque.

Cùm enim omnis ratiocinatio syllogistica suam habeat materiam, dubiam sc. quæstionem & tertium argumentũ, suam item formam, h. e. certã materiæ dispositionem, fieri potest, ut vel peccetur contra regulas inventionis, ex quibus materia desumpta est, vel contra iudicium dispositionis, quod formam syllogismi regit & gubernat.

Vitium itaq; syllogismi est vel in materia vel in forma,

Formæ vitium cur primo loco doceatur.

Forma autem syllogistica etsi in logicæ artis præceptis posterior sit sua natura, in hoc tamè disputationis exercitio primò occurrit, atque non rarò argumenti infirmitatem occultat & tegit: ideoq; commodissimum fuerit & expeditissimum, primùm formam syllogismi examinare secundum artis regulas, deinde materiam.

CAPUT III.

De vitio formæ generali ex definitione syllogismi iudicando.

Formæ vitium quid.

a. h. e. præmissis.

IN forma vitium est, quando syllogismus non congruit cum præceptis legitimæ & constantis dispositionis, quæ ex vero & antecedente

tecedente, verum semper concludit consequens.

Vitium itaq; formæ rejicitur reprehensione consequentiæ, quòd dispositio legitime non sit instructa, sed regulæ syllogisticæ violatæ.

Nam ut P. Ramus lib. 2. cap. 17. inquit: *In syllogismo spectatur consequentia & inconsequentia: Et ut Dominus Philippus ait, lib. 3. Bona consequentia est recta connexio omnium partium in argumento, &c.*

Iudicium formæ vel consequentiæ duplex est: Generale & Speciale.

Vitium formæ duplex.

Generale est, quòd sumitur ex generali syllogismi definitione hac: *Syllogismus est Dianoa, quæ quæstio cum argumento tertio ita disponitur, ut posito antecedente, necessario concludatur.*

1. Generale ex definitione syllogismi, quòd omnis syllogismus si ve sit simplex, sive compositus, iudicari potest.

Definitio hæc de duobus admonet: 1. Quæstionem, h. e. axioma dubium, de cujus fide quæritur, disponendum esse cum argumento tertio in antecedente parte syllogismi, quæ propositione & assumptione absolvitur.

Nam antecedentis (quod vulgo vocant præmissas) partes duæ sunt: *Propositio & Assumptio. Propositio est prima pars antecedentis, qua quæstionis saltem consequens disponi-*

Ramus lib. 2. cap. 9.

disponitur cum argumento. Assumptio est, quæ assumitur è propositione, repetens nempe argumentum.

Ex quo intelligitur, tria tantùm argumēta vel tres terminos esse debere in syllogismo, ut perspicuè docet regula Philippi: *Non sint plures termini quàm tres, quia turbatur connexio.*

Et P. Ramus ait: *quæstio disponitur cum argumento tertio.* Sunt nimirum in quæstione argumenta duo, unum antecedens, alterum consequens. Sed cùm adhuc dubitetur, an sint ista duo affirmatione jungenda, an verò negatione distrahenda: accedit ratio rei dubiæ faciens fidem, quæ tertium argumentum est, ostendens, illa duo rectè sic vel affirmãdo jungi, vel negando distrahi. Præter hoc tertium si quid accesserit, vitiosum erit. Intelligitur itaq; primò ex definitione syllogismi, materiam constare tribus tantùm argumentis seu terminis, non pluribus.

2. Conclusionem necessariò ex antecedente concludi, hoc est, partes quæstionis in antecedente cum tertio argumento separatim dispositas, in conclusione rursus esse conjungendas, nec plus his admiscendum, nec aliquid detrahendum.

Nam ut P. Ramus inquit: *Syllogismi pars*

pars consequens est, quæ complectitur partes quæstionis, eamq; concludit, unde complexio & conclusio dicitur.

Et Dn. Philippi in tertio regula est: *Non sit plus in conclusione, quàm fuit in præmissis.*

Duplex itaque vitium in forma generali notatur: primum in syllogismi antecedente: alterum in consequente.

CAPUT IIII.

De vitio syllogismi in antecedente ex quatuor terminis.

Primum syllogismi vitium est, cum in antecedente plura quàm tria argumenta vel termini disponuntur. *Nam in antecedente ostendenda est causa conclusionis, ideoq; argumentum cum quæstione bis disponitur, semel in propositione, semel in assumptione; unde tres tantum in antecedente esse debent termini. Quod si tertium illud in propositione dispositum non repetitur in assumptione, sed aliud quartum substituitur, connexio turbatur.*

Quatuor termini in syllogismo.

Idq; fit dupliciter: apertè & testè.

Apertè, cum manifestis & distinctis verbis quatuor termini explicantur: ut

Credentes salvantur.

Turcæ sunt hostes nostri.

Ergo turcæ salvantur.

C

Resp.

Resp. hęc vitiosam esse dispositionem propter quatuor argumenta vel terminos in syllogismi antecedente. Nam *Turcæ* est minor terminus vel antecedens quæstionis: *Salvantur*, est terminus major vel consequens quæstionis: tertium argumentum in assumptione est *hostes nostri*: id etiam in propositione disponi debuisset, sed pro eo assumitur quartum, *credentes*.

Hoc vitium quia crassius est, rarius etiam occurrit.

Ambigua
vocis signifi-
catio
parit in
syllogismo
terminos
quatuor.

Tectè autem frequenter quatuor argumenta pro tribus proponuntur, cum quidem vox eadem (tertium argumentum notans) repetitur in propositione & assumptione, sed ambiguè, aliud in illa, aliud in hac significans: unde revera quatuor argumenta fiunt. Nam in syllogismo non voces, sed notiones rerum vocibus significatæ spectantur. Quod si medius terminus, vel vox argumentum tertium denotans, duo significat, res duæ & duo argumenta intelliguntur, quibus si duos quæstionis terminos addideris, quatuor habebis. Hinc rectè Dn. Philippus inquit: *Cavendum est, ne sit ambiguitas in terminis, quia ambiguae voces cum faciant quatuor terminos, distrabunt connexionem.*

Ambiguitas duplex est.

Hęc vocis diverso sensu in syllogismo adhibitæ ambiguitas duplex est; alia Grammatica, alia Rhetorica. *Nam*

Nam duæ hæ artes gubernant dictionem, & sermonem informant, & cum in abusum trahuntur, gignunt fallacias dictionis, quando ambiguitas oritur ex vocibus non rectè intellectis.

Fallacia
dictionis.

CAPUT V.

De Ambiguitate Grammatica.

Grammatica ambiguitas est, quæ oritur ex præceptis grammaticis non rectè intellectis & usurpatis.

Sæpe ita vitium est ex ignorantia orthographiæ, ut

Fallacia
orthographiæ.

Feritas est inimica humanæ societati.

At quædam virtus est veritas.

Ergo quædam virtus est inimica humanæ societati.

Resp. Quatuor termini sunt in syllogismo, & orthographia neglecta hîc fallit: in assumptione enim scribendum fuisset veritas per F, non per V.

Sic ex prosodia fallaciæ oriuntur vario modo, ut cum quantitatis ratio non habetur, ut

Prosodiæ
fallacia.

Populus ex terra nascitur

Populus est multitudo hominum collecta.

Ergo collecta hominum multitudo ex terra nascitur.

C 2

Resp.

Resp. Est fallacia quantitatis non observatae, quæ gignit quatuor terminos: *Populus* in propositione significat arborem prima longa: In assumptione significat homines, sed prima brevi.

Fallacia accentus.

Huc pertinet fallacia Accentus, quando ex accentu & gestu pronunciationis ignorato oritur deceptio, ut

Quod conditur bene sapit.

Urbs conditur.

Ergo urbs bene sapit.

Resp. Accentus non observatus facit quatuor terminos. *Vox conditur* in propositione penultimam habet accentuatam, & de cibus propriè dicitur: in Assumptione antepenultimam, & de ædificiis accipitur.

Fallacia Etymologiæ.

Sic Etymologiæ vitium est, ut cum pars pro parte ponitur, ut

Amare est dulcis animi actio.

Petrus flet amare.

Ergo flere Petro est dulcis actio.

Figura dictionis.

Resp. Adverbium hîc in assumptione, distinctum à verbo propositionis, Sophisticam detegit.

Huc referenda est figura dictionis, cum scilicet accidentia etymologica cum vocis prima & nativa significatione confunduntur: ut

Ubique est Adverbium.

Deus est ubique.

Ergo

Ergo Deus est adverbium.

Resp. Vox ubique in propositione consideratur secundum significationem grammaticam: in assumptione secundum nativam.

Sic constructio vocum non rectè adhibita fallit, ut in Amphibolia, cum verba conjuncta pariunt errorem, ut

Fallacia
Syntaxis.

Christum oportet cælum capere, vel, cælo capi. Act. 3.

Ergo in cæna, quæ in terris celebratur, non potest esse præsens.

Resp. Phrasis ambigua est, nec constructio græca in versione latina rectè observata. Nam in hoc, ὅπου δὲ ὄυραὼν μὲν δέξασθαι, Relativum ὅπου ad Christum est referendum, id quod proximè regit verbum δέξασθαι interveniente verbo impersonali δὲ, oportet: at ὄυραὼν accusativus non est antecedens verbum medium, sed sequens. Ordo itaque constructionis sic est: *Deus misit vobis prænuntiatum Iesum Christum: ὅπου, quem, scilicet Christum) δὲ oportet: Quid autem oportet? δὲ δέξασθαι, oportet capere. Quid autem, seu quam rem oportet capere? δέξασθαι ὄυραὼν, capere cælum. Hanc antecessionem & consecutionem monstrat ipse textus. Sententia itaque genuina hæc est: quem Christum oportet capere cælum: Vel: qui Christus debet*

capere cœlum. Nam accusativus antecedens infinitivum, resolvi debet in nominativum, quia notat eam rem seu personam, cujus est illa actio, quæ verbo sequente exprimitur. At Accusativus sequens infinitivum non mutatur, sed manet & significat ipsum subjectum, in quod actio verbo præcedente notata dirigitur.

Calviniana itaq, interpretatio, cùm ab hoc fundamento discedat, manifestam habet falsitatem. Illam breviter hoc syllogismo demonstrabis:

Recta hujus loci explicatio præmittit relativum ὅς, quod Christum notat, illudq, resolvit in nominativum, postponit autem accusativum ὃς, quod subjectum est in quod agitur, hoc modo: quem Christum oportet capere cœlum, h. e. quem Christum oportet ut ipse capiat cœlum.

At Calviniani hunc ordinem invertunt, nam accusativum ὃς præmittunt, tanquam causam agentem, & relativum ὅς postponunt, tanquam subjectum in quod agitur, hoc modo: cœlum oportet capere quem Christum, h. e. oportet ut cœlum capiat ipsum Christum, seu, quod idem est, oportet Christum capi cœlo.

Ergo Calvinianorum hæc explicatio non recta & vera est, sed falsa.

Plura

Plura de hoc argumento vide in part. 1.
Exerc. nostrarū ad Piscat. Exerc. 4. Sect. 4.

Fallacia
comparat
tionis &
divisionis.

Sic per errorem Syntaxis decipit fallacia compositionis & divisionis, cum ea componuntur, quæ maximè sunt distincta, vel disjunguntur, quæ erant conjungenda, ut

Quod factum est per ipsum, erat vita hominum, Ioh. 1.

Sol factus est per ipsum.

Ergo Sol est vita hominum.

Resp. In propositione componuntur disjungenda, textus enim apud Iohannem sic est distinctus: *Sine ipso factum est nihil, quod factum est: per ipsum vel in ipso erat vita.* Ipse igitur Christus est vita, non illud quod factum est.

Sic & hoc Luc. 15.

Angeli gaudent super peccatore.

Ergo etiam gavisi sunt super Iuda proditore.

Resp. Fallacia est divisionis, quia omititur particula distinctiva, quæ erat addita hoc modo: *Super peccatore pœnitentiam agente.*

Sic Piscator in Responsione ad Busch. pag. 58. argumentatur.

August. tractatu 80. super Iohan. ait;

Accedit verbum ad elementum, Et fit Sacramentum: non quia dicitur, sed quia creditur.

Fides ergo sumentis ad substantiam Sacramenti pertinet.

Resp. Est fallacia compositionis. verba enim illa Augustini: *non quia dicitur, sed quia creditur*: non sunt composita cum præcedentibus, quæ de Sacramenti substantia agunt, sed distincta, & longè ab iisdem remota, per disputationem prolixam interjectam, de fructu Baptismi. Quærit enim Augustinus, *unde tanta virtus sit aquæ, ut corpus tangat, et animã abluat*: Et respondet; *faciente verbo, non quia dicitur, sed quia creditur*. Sophisticè igitur illa à Piscatore sunt composita.

His & similibus modis grammaticæ regulæ neglectæ pariunt errorem.

CAPUT VI.

De Ambiguitate Rhetorica ex tropo.

RHETORICA ambiguitas est, quando vox argumenti tertii in altera antecedentis parte propriè, in altera tropicè accipitur, unde quatuor termini fiunt. Hæc usitatè appellatur fallacia æquivocationis, quando scilicet

Tropus parit ambiguitatē in syllogismo.
Fallaciã æquivocationis.

scilicet fit deceptio ambiguitate vocis unius : quæ & propriè & tropicè in eadem argumentatione ponitur. Tropus igitur monstrandus est , ut ambiguitas appareat, ut

Brachium est res corporea.

Deus habet brachium.

Ergo quiddam est corporeum.

Resp. Ambiguitas est in voce *Brachium*: Fallacia Metonymiæ. quæ in propositione accipitur propriè : in assumptione tropicè, explicanda per Metonymiam subiecti, quia intelligitur robur & potentia Dei.

E T :

Qui Deo similis est, peccatis non est pollutus

At Adam post esum pomi vetiti similis factus est Deo, Genes. 3.

Ergo Adam peccatis non est pollutus.

Resp. Ironia assumptionem contraria sententia exponendam esse docet. Fallacia Ironiæ.

Item :

Vulpes est quadrupes.

Herodes est vulpes.

Ergo Herodes est quadrupes.

Resp. Ambiguitas est in voce *vulpes*, quæ propriè accipitur in propositione, metaphoricè in assumptione. Fallacia Metaphoræ.

C 5

SIC:

Peccatores à Deo non exaudiuntur, Ioh. 9:

At omnes homines sunt peccatores.

Ergo nulli homines à Deo exaudiuntur.

Fallacia Synecdochis.

Resp. Vox peccatores in assumptione proprie accipitur, pro contra legem delinquentibus: in propositione eadem vox per Synecdochen generis significat tantum peccatores poenitentiam non agentes, unde quatuor termini fiunt. *Vulgo dicitur hæc fallacia à dicto secundum quid ad dictum simpliciter, cum totum complectimur ubi de parte tantum dicitur.*

CAPUT VII.

An verba cœnæ proprie sint accipienda, an verò explicanda per tropum.

HAETENUS ambiguitatis rationem ex Grammaticæ regulis, & Rhetoricæ tropis exposuimus: nunc paululum digredi libet in defensionem veritatis, quæ hætenus in causa Sacramentaria à Lutheranis pie suscepta est.

Calviniani ambiguitatis crimen objiciunt Lutheranis, quòd τὸ ἴκτερον urgentes, sermonem sua natura tropicum pro proprio simplicioribus obtrudant, atq; hoc modo fallant. Hæc accusatio an vera sit, rationum comparatione inquiratur.

Plerique

Plerique Sacramentarii eò contendunt, ut signum corporis hîc intelligendum esse, nō corpus ipsum, persuadeant, sensusq; verborum Christi hic videatur: *Panis est signum corporis Christi, vel panis significat corpus.* Contrà Lutherani asserunt proprietatem verborum Christi, & prædicati nativam significationem singulariter demonstrant descriptione addita: Axioma ita est: *Hic panis est corpus meum.* Descriptio corporis est hæc: *quod pro vobis traditur.* Ex hac descriptione addita firmam hanc extruunt demonstrationem:

Status controversiæ.

Verba cœnæ propriè sunt accipienda.

Quod pro nobis in mortem traditum est corpus, id propriè hîc est intelligendum.

Demonstratio propriè etatis verborum cœnæ.

Sed verum & naturale Christi corpus pro nobis in mortem traditum est, non tropicum aut figuratum.

Ergo verum & naturale corpus Christi, non fictum aut tropicum hîc intelligi debet.

Contra tropi verò assertionem concluditur ita:

Id voce (Corpus) hîc propriè intelligendum est, quod pro nobis in mortem est traditum.

At signum corporis pro nobis in mortem non est traditum.

Ergo signum corporis hîc intelligendum non est.

Pau-

Paulò aliter argumenti hujus firmitatem etiam accipe.

Descriptio prædicato, addita, si propriè & verè de eo dicitur, arguit prædicatum proprium esse, non tropicum. Nam si prædicatum tropicum sit, & aliud intelligatur quam vox ipsa propriè significat: necesse est, ut descriptio illa ad rem intellectam, non voce expressam referatur.

Piscator
Calvinia-
norum an-
chora, hoc
Syllogismo
victus, re-
spondit ad
argumenti
nervum
nihil.

At descriptio in verbis Christi prædicato addita, propriè & verè de corpore dicitur: Corpus enim pro nobis in mortem traditum est.

Ergo descriptio illa docet vocem (Corpus) propriè esse accipiendam.

Et contrà:

Si corpus Metonymicè ponitur pro Signo, necesse est ut descriptio corporis signo attribatur.

Sed consequens fieri non potest: nam signum in mortem pro nobis traditum non est.

Ergo nec antecedens erit.

Hanc sanam assertionem Bilstenius in sua Rhetorica, falsè irridet, aliter argumentum informans, & instantiam opponens his verbis: *Si ejusmodi syllogismus valet, valebit & hic:*

Christus nos jubet accipere & comedere corpus, quod pro nobis datum est.

Panis Sacramentalis corporis Christi non est pro nobis datus. Ergo

Ergo in cœna sancta non accipimus panem.

Hic (ut ipse ait) committit fallaciam compositionis & divisionis. Nam conjungit ille panem & corpus, quasi ad hæc duo simul ista descriptio pertineat. Verùm distinctè Dominus de singulis egit. Sic enim scribunt Evangelistæ: *Accipit primò panem, fregit & dedit discipulis suis. Deinde de pane dixit: Hoc est corpus meum. Corpus verò quodnam intelligat, perspicuè declaravit his verbis: quod pro vobis datur.* Sophisticè igitur detorquet hanc descriptionem ad panem, & inde argumenti nostri infirmitatem ostendere conatur.

Piscator videns tam inanem sophisticam, pondere argumenti Billstenium superare conatur, & novo aucupio vult fallere.

Propositio, inquit, est falsa. Falsitatem demonstrat hoc discreto: Etsi in verbis Domini vocabulum corporis metonymicè pro signo Corporis ponitur, tamen descriptio sequens, non ad signum, sed ad corpus rectè refertur.

Ridiculum axioma hoc est, perinde ac si dicat: *Etiamsi ille cæcus est, tamen videndi facultate non est privatus.*

Sic ridiculè attribuitur illi voci descriptio à Piscatore, ex qua res ipsa, cui propriè descriptio convenit, per tropum est sublata. *Corpus*, ait, *in hoc axioma non significat ipsam*

ipsam Christi carnem et sanguinem, sed ejus signum. Quomodo ergo descriptio in hoc axioma corpore potest attribui? num signum pro nobis in mortem est traditum?

CAPUT VIII.

Quod tropus in tota propositione esse non possit.

Apparet itaq; Lutheranos & Calvinianos prorsus sibi esse contrarios: illi in nullo verbo dicunt fieri significationis mutationem, ideóque tropum nullum dari posse: hi contra perpetuò pro tropo contendunt: sed dissimiliter & quidem inconstanter.

Inconstans est Calvinianorum sententia de tropo in verbis cœnæ.

Alii enim tropum statuunt in toto axioma.

Alii in aliqua ejus parte.

utriusq; partis rationes quantum valeant, videbimus.

Sententiæ prioris argumentum est hoc:

Cum res signata prædicatur de signo, subjectum nempe de adjuncto, Metonymia est subjecti.

Sed in verbis cœnæ (Panis est corpus: Vinum est sanguis) subjectum prædicatur de adjuncto, res signata de signo.

Ergo in verbis cœnæ est Metonymia subjecti.

Piscator, Quæstione Rhetorica secundæ da f. 6. Vbbius ad Hoffman. f. 52. Billsten. Rhetor. l. 27. c. 46

Propo-

Propositio falsissima est & absurdissima, firmissimis & certissimis artium principiis contradicens. Primò refutari potest natura tropi generali:

Omnis tropus est tantùm in unica voce, non in toto axiomate, aut modo prædicandi.

Tropus est in singulis vocibus.

Sed Metonymia est tropus.

Ergo Metonymia est tantùm in unica voce, non in tota propositione, aut modo prædicandi.

Hujus syllogismi propositio certissimæ est veritatis. Nam artium distinctæ proprietates non sunt confundendæ: at prædicatum cum subjecto connectere, modumque prædicationis explicare, Dialecticæ artis proprium est, non Rhetoricæ. Quo jure igitur tropus statuetur in affectione prædicati ad subjectum, vel affectione argumenti consequentis ad antecedens?

Affectio prædicationis tropum non parit.

Deinde clarissimi Rhetoricæ artis magistri sic tropi naturam declarant, ut omnem significationis mutationem in singulis verbis, non tota oratione constituent.

Quintilianus libro 8. capite sexto inquit: *Tropus est verbi vel sermonis à propria significatione in aliam cum virtute mutatio.* At tropus in singulis verbis totus est, cum sermone conjunctum nihil habet. Sermonis enim vel orationis mutatio figuris fit,

Sermo est communis locus Tropi.

Dictio vel
vox una est
proprius
tropi locus

fit, non tropis. Ideoque idem autor lib. 6 cap. 1. accuratiùs tropum definit, & à figura distinguit hoc modo: *Tropus est dictio ab eo loco, in quo propria est, translata in eum, quo propria non est.*

Figura verò est conformatio orationis remota à communi & primùm se offerente ratione. Quare in tropis ponuntur verba alia pro aliis, ut in Metaphora, Metonymia, &c.

Philippus Melanchthon in Rhetoricis lib. 2. inquit: *Græci vocant ῥόωσις, cùm vox à propria significatione ad rem similem aut vicinam vertitur. Σχῆματα verò vocant quasi gestus orationis, in quibus non est necesse mutare significationem vocum.*

NB.
Candidum
hoc piscatoris
judicium

P. Ramus denique (cujus doctrinam de tropis accuratissimam dicit Piscator in sua ad Hoffmannum responsione, pag. 124. & ex affectionibus rerum logicis subtilissimè ac perfectissimè deductam) ita definit tropum lib. 1. Rhet. cap. 2. *Tropus est elocutio, qua verbum à nativa significatione mutatur in aliam. Et cap. 14. è Quintiliano repetit hoc discrimen: ut tropus est singularum vocum: sic figura conjunctarum est: ut quæ vocum alia est propria, alia modificata: sic orationum alia est recta, alia figurata.*

Non oratio
sed vox
propria aut
figurata est.
Tropus
quid, &
quomodo
cognoscendus.

Ex his intelligitur, Tropum quærendum esse in unica voce tantum, non in

con.

conjunctis: atque mutationem significationis esse necessariò ostendendam, ut intelligatur tropus. Atqui illa significationis mutatio, ut vocem pro voce in explicatione tropi substituit: Sic rem voce significatam pro re voce priore exposita intelligit. Res autem logicis notionibus subjæctæ arguendi mutuam affectionem habere debent, ut logicis argumentis tropus possit explicari.

In omni Tropo sunt consideranda:

1. Tropus est in unica voce.
2. Vox tropica capit mutationem significationis.
3. In explicatione vox una ponitur pro alia.
4. Vox quælibet certam rem denotat.
5. Res quælibet argumento logico debet illustrari.
6. Argumenta illa inter se affecta esse debent.

Agè illustretur res appositione exempli unius: Virg. *Invadunt urbem somno vinoq; sepultam.*

Tropus est in unica illa voce *urbem*: hujus vocis nativa significatio mutatur, & in expositione intelliguntur *incolæ urbis*: hæ duæ voces, quarum una ponitur pro alia, significant duas res, quæ logicis terminis ita subjiciuntur: *urbs* est subjectum: *incolæ* sunt adjuncta. Cùm igitur *urbs* ponatur pro *incolis*, subjectum pro adjuncto, rectè in hoc exemplo Virgilii subjecti metonymia statuitur. Atq; hoc modo tropi ratio in singulis exemplis consideranda est.

D

Repe-

Repetamus nunc Metonymiam Calvinisticam, & hac tropi definitione eam judicemus.

Metonymia Calvinistica non est Tropus.

Tropus est, cum unica vox mutatur à nativa significatione in aliam, cum nempe vox pro voce ponitur, res pro re intelligitur, argumentum pro argumento sumitur.

Primus Syllogismus tropo Calviniano oppositus.

At Metonymia Calvinistica non est in unica voce, sed in conjunctis: non ponitur una vox pro alia, sed de alia prædicatur, non argumentum pro argumento sumitur, sed cum eo disponitur subiectum, nempe cum adjuncto.

Ergo Metonymia Calvinistica non est tropus.

Bilstenius Rhet. pag. 27 Vbbius ad Hoff. pag. 412 Piscator Quæstion: Rhet: 2.

Propositio paulò antè satis est explicata, & munita: Assumptio vera est vel ipsorum adversariorum testimonio: ajunt enim singulas voces esse proprias, sed tropum esse in toto axiome, vel modo prædicandi, cum scil. res signata prædicatur de signo. Conclusio igitur sua sponte sequitur.

Sed ut demonstravimus Metonymiam illam non esse revera tropum, ex Definitione tropi, ita ex partium natura ad totum, rem eandem concludamus.

Secundus Syllogismus metonymiam Calvinianam oppugnans

Cujus partes singulæ propriæ sunt, id totum quoq; proprium est, ait Piscator ad Hoff. pag.

43.

Sed in Metonymia Calviniana singulæ partes sunt propriæ.

Ergo

Ergo tota illa Metonymia, in qua nempe res signata prædicatur de signo, propria est, non tropica.

Haecenus tropi natura Metonymiam in tota propositione ferre non potuit: Sequitur usitata, & genuina Metonymiæ subiecti definitio, quæ idem absurdum clarissimè refellit ita:

Si Metonymia subiecti rectè definitur, cum vox, propriè denotans subiectum, ponitur pro re adjuncta; falsa est definitio altera, quæ docet in Metonymia subiectum cum adjuncto disponi, & illud de hoc prædicari: nam duæ oppositæ definitiones uni rei non conveniunt.

Sed primum est

Ergo secundum.

Propositionis connexio necessariae & manifestæ est veritatis. Assumptio doctissimorum virorû testimoniis illustranda est: P. Ramus lib. 1. Rhe. ca. 5, definit ita: *Metonymia subiecti est, cum nomen propriû rei subiectæ ad significandam rem adjunctam traducitur, h. e. cum vox propriè denotans subiectum, ponitur pro re illi subiecto adjuncta*

Sic Dn. Philippus inquit: *Metonymia est, cum nomen vicinum pro vicino sumitur, ut signum pro signato, sceptrum pro regno, fasces pro imperio, toga pro pace.* Nunquam sani Phi-

Totam metonymiam dico, quia constituitur in toto axiomaticate ab adversariis.

3.

Ratio quare Metonymia non fit in tota propositione. Metonymia subiecti quid.

lophi dixerunt esse Metonymiam, quando subjectum cum adjuncto disponitur, cum signum de signato, sceptrum de regno prædicatur.

Piscator itaq; etsi vanam istam definitionem, in quæstionibus suis, ut veram proposuit: tamen in responsione ad Hoffman. eadem repudiata, Rami definitionem approbavit, pag. 100. 107. 114. 121. 128. 208.

Ratio ab
Abfurdo.

Denique absurdum absurdissimum gignit illa Metonymiæ definitio, faciens nempe omnia axiomata tropica: id quod sic patebit:

Metonymia Calviniana facit omnia axiomata tropica.

Si vera est hæc Metonymiæ definitio: quando subjectum prædicatur de adjuncto, res signata de signo: tum non solum omnia ista exempla, in quibus ejusmodi dispositio est, sed etiam quolibet axiomata tropica fient.

Sed consequens est, absurdissimum.

Ergo & antecedens.

Connexionem propositionis probo ita:
1. Cui definitio convenit, eidem quoq; conveniet definitum: Sed exemplis, in quibus subjectum cum adjuncto disponitur, convenit definitio Metonymiæ Sacramentariæ: Convenit igitur iisdem quoq; definitum. Videantur nunc exempla: *Iris est nota gratiæ & misericordiæ Dei: Sceptrum est in manu regis.* Hic subjectum cum adjuncto disponitur,

res

res signata de signo prædicatur. Metonymia itaq; necessariò in his fuerit constituenda: sed valde absurdum hoc est.

2. De similibus idem est iudicium: ut igitur subjecti metonymia est, cùm subjectũ dicitur de adjuncto: ita causæ metonymia erit, cùm caussa prædicatur de suo effectu; Synecdoche, quoties genus de specie prædicatur. Prædicari enim de alio, facit tropum Sacramentariis. At quis tum troporum modus aut numerus? quod tum axioma à modificatione erit liberum? quæ propositio relinquetur propria?

Si prædicari de alio facit tropum, & ideo metonymia est, quando subjectum prædicatur de adjuncto: etiam metonymia causæ erit, cùm caussa prædicatur de effectu.

Sed primum apud Calvinianos est verum.

Ergo & secundum.

Patuit igitur hætenus, Tropum in propositione tota singulis partibus propriis esse non posse, & valde ineptam esse imò contra artium principia factam illam Metonymiæ definitionem.

CAPUT IX.

Quòd copula, EST, in verbis cœnæ tropum non sustineat.

D 3

Alterà

ALtera classis Sacramentariorum tropum statuit in certa quadam axiomatis parte: Sed ex his alii in copula, alii in consequente vel prædicato.

In copula tropum esse Piscator disputat hoc syllogismo:

Quæst. 3.

pag. 18.

Resp. ad

Hoffman.

pag. 209.

Piscator

ita evertit

disputatio-

nem suam

priorem:

qua scilicet

metonymi-

am definie-

bat, camq;

statuebat

in toto axi-

omate.

Metonymia illa est, aut in propositionis illius subjecto, aut in prædicato, aut in copula.

At nec in subjecto, nec in prædicato est.

Est igitur in copula, nempe in verbo substantivo EST.

Assumptionem probat ita. 1. Pronomen, Hoc, de pane proprie intelligitur. 2. Nomen

CORPORIS intelligitur de corpore Christi proprie ita dicto, ut planum est ex verbis sequen-

tibus: QVOD PRO VOBIS DATUR. Propositionis veritatem manifestissimam esse ait.

Resp. Assumptionis declarationem accipimus: Propositionem repudiamus ob unius partis falsitatem.

Nunquam enim doceri & demonstrari potest, quòd copula tropum sustineat. Contrarium facilius probari potest, 1. hoc syllogismo:

Tropus in ea axiomatis voce est, quæ certam in illo constituit partem, habentem vim argumenti logici.

Sed copula, EST, non constituit partem axiomatis habentem vim argumenti logici.

Copula

EST, nun-

quam su-

flinet tro-

pum.

Ergo

Ergo copula, EST, non sustinet tropum.

Propositio notissima est ex natura tropi, præcedente capite explicata. Immutatio nempe vocis à nativa significatione ostendenda est, & explicanda per argumentum logicum, quod in illa voce est. Argumentū verò in axiome facit etiam axiomatis partem: ut unum & idem sit, sive argumentum dicas, sive partem axiomatis appelles. Vox igitur, quæ nec argumentum sustinet, nec partem axiomatis constituit, tropo modificata dici non potest.

Assumptio per se clara est, nec longa demonstratione indiget. Nam quot sunt in axiome argumenta, tot etiam ejusdem sunt partes. Sed duo tantum sunt argumenta: Nam, ut P. Ramus ait, lib. 2. cap. 2. *Axioma est dispositio argumenti cum argumento, qua esse aliquid aut non esse judicatur.* Duæ itaque tantum sunt partes; antecedens nempe, & consequens. Copula verò, EST, vinculum est in axiome simplici, quo partes inter se connectuntur, ut sententia ex duobus argumentis plena fiat, nec ullam argumenti vim illa habet, aliàs Axioma non duorum, sed trium esset argumentorum dispositio: id quod nemo sapiens hactenus docuit.

2. Metonymiæ definitio tropum è copula excludit ita:

Duo tantum sunt in axiome argumenta.

Copula EST, non est argumentum. 22

Subjēcti metonymia est, cūm vox subjēcti ponitur pro voce adjuncti.

At verbum, EST, non est vox SUBJĒCTI, & verbum, SIGNIFICAT, non est vox adjuncti.

Ergo cūm verbum EST exponitur per SIGNIFICAT, non est Metonymia subjēcti.

Ad Hoff 3:
Pag. 213.

Piscator eandem Metonymiam refutat ita:

Ubi tropus est, ibi verbum mutatur à nativa significatione in aliam.

Piscator
suam Me-
tonymiam
refellit.

Sed in verbis cœnæ non mutatur verbum EST in aliam significationem.

Ergo tropus in illo non est.

Assumptionem explicat ita: quia enunciata illa, ad proprias enunciationes reducta manent affirmativa, *ut Panis est corpus, reducitur ad hanc, Panis est signum corporis.* Et Paulò antè docuit pag. 211. Verbum EST, propriè notare affirmationem: ideoq; cūm illa mutatur in negationem, ut fieri solet in enunciatis Ironicis, tum demum tropū esse, ut in his: *Tu es strenuus imperator, h. e. tu non es strenuus imperator.* In verbis autè cœnæ talem mutationem non fieri idem ait.

In hac Piscatoris confessione notandum est primò, quòd negatio & affirmatio vocis propriè tropum non demonstrat, sed argumenti pro argumento positio: nec etiam si copu-

copulæ affirmatio vertatur in negationem, ideo tropus erit, nisi priùs demonstretur, copulam esse argumentum aliquod. Deinde in locutionibus Ironiacis non mutatur significatio copulæ, sed illa nativam retinet significationem, Ironia enim est tropus à contrario ad contrarium argumentum. At argumentum non est in copula, sed in prædicato & subjecto, ergo in altero horum tantùm tropus est. Sic cùm dico de ignavo homine: *Tu es vir strenuus*, Ironia est, quia cùm strenuum dico, intelligo contrarium, nempe ignavum. Contrarium autem illud explico per vocem adversæ qualitatis, unde sensus erit hic: *Tu es vir ignavus*: vel contradicentibus rem explicato ita: *Tu es non strenuus*: hæc enim vera argumenti negatio est, & sic verbum substantivum suam nativam retinet significationem. Quod si copulam negas, contradictionem saltem axiomaticam efficitis, non tropum per contrarium argumentum explicas.

In ironia non mutatur significatio copulæ.

Vide hac de re plura exerc. nostrarum part. 1. Sect. 5. exercitatio nis 2.

C A P U T. X.

Quòd Metonymia in prædicato verborum cœnæ locum non habeat.

Tropus non est in prædicatione verborum coenæ.

Frequentissima est Calvinianorum illa sententia, quæ tropus in consequente vel prædicato statuitur.

Piscator etsi in quæstionibus prædicatum à tropo liberaverat, & eundem in copulam collocaverat: tamen videns opinionis suæ absurditatem, ne in oppugnatione τοῦ ἰσχυροῦ defecisse videretur, recurrit ad vomitum antecessorum suorum, & prædicato tropum infarcit hoc argumento:

Vomitum dico, quia crudum istum tropum Calviniani hæcenus concingere non potuerunt. Ad Hoff. pag. 208.

Cum subjectum nominatur, & adjunctum intelligitur, metonymia subjecti est.

At in illis prædicatis (panis est corpus, vinum est sanguis) nominatur subjectum, & adjunctum intelligitur, videlicet corporis & sanguinis signum.

Ergo in illis prædicatis metonymia subjecti est.

Assumptionem declarat ita: Vox Corpus ponitur pro signo corporis: id quæ apparet, cum tropicum enunciatum reducitur ad proprium. Nam sicut illud: *Circumcisio est fædus*, reducitur ad hoc: *Circumcisio est signum fæderis*; ita istud, *Panis est corpus Christi: vinum est sanguis Christi*, reducitur ad hoc: *Panis est signum corporis Christi, &c.*

Et pag. 100 eandem sententiam explicat ita: In his enunciatis, *Panis est Corpus, vinum est sanguis*, Subjectum pro adjuncto, signatum

Pag. 207.

signatum pro signo ponitur, in ipsis videlicet istorum enunciatorum prædicatis. Etenim panis cœnæ non est, propriè loquendo, ipsum Christi corpus, sed illius est signum, &c. *Hactenus Piscator.*

Resp. Hoc Piscatoris argumentum, tanquam ultimum ejus refugium, diligenter nobis est examinandum. Propositionis veritatem ut antea probavimus, cap. 8. Ita eandem ad causam Sacramentariam à Piscatore accommodari, veritati gratulamur.

Assumptio autem è propositione non verè assumitur, sed crassissimum continet errorem, & manifestam falsitatem, quam hic syllogismus patefaciet:

Cùm subjectum nominatur, & adjunctum intelligitur: tum in tropi expositione, pro voce rem subjectam significante, afferri debet vox alia, quæ notet rem adjunctam.

At Piscator in expositione suæ Metonymiæ, non affert vocem aliam pro voce CORPUS ponendam, quæ sit corporis adjunctum.

Ergo Piscatoris illa expositio nondum demonstrat, in controversia hac subjectum poni pro adjuncto.

Propositio suprâ capite 8. à nobis explicata est, sed hîc exemplis porrò illustranda: quæ doceant, in explicatione tropi non satis esse, afferre logicum terminum

Tropus
quomodo
explican-
dus.

sed

sed rem, quæ logico termino explicari possit.

1. Exem-
plum.

Sic Cùm Christus Ioh. 3. inquit: *DEUS dilexit mundum*: Dico Metonymiam esse in voce *Mundum*. Atquæ si tropus sit explicandus, non rectè id fiet his verbis: *Deus dilexit mundi adjunctum*: Sed logicus ille terminus ad rem certam est accommodandus, exprimèdaq; vox, quæ rem significet mundo adjunctâ, hoc videlicet modo: *DEUS dilexit homines, qui scilicet mundi sunt adjuncta*.

Sic cùm dicimus, *Signatum* poni, & *signum* intelligi, docere volumus, *rem* quæ sit signatum vel subiectum, certa voce exprimi, & intelligi rem aliam, quæ logicè signum vel adjunctum appellari possit, alia voce explicandam, ut

2. Exem-
plum.
Toga pro
pace.

Toga est signum vel adjunctum: *Pax* est res signata vel subiectum. Sic enim & *Piscator* ex Cicerone docet, pag. 101. *Negare non potes, quin apud Romanos sese habuerit toga ad pacem, tanquam signum ad rem signatam. Et pag. 114. Pax est nomen proprium rei subiectæ: toga est res adjuncta, pacis nempe insigne. Si igitur ex his alterum nominatur, & alterum intelligitur, non subiecti tantum vel adjuncti nomè in expositione tropi adhiberi debet; sed res ipsa, quæ intelligitur, ut cùm Cicero inquit: *Cedant arma togæ*. Adjuncti*

ti Metonymia est in voce, togæ, adjunctum enim nominatur, & subjectum intelligitur. Sed in explicatione tropi non satisfactorius es auditori hac interpretatione. *Arma cedant subjecto togæ vel rei significatæ.* Sed opus fuerit ut specialiter doceas, quæ res subjecta togæ hîc intelligatur, vel, quænam sit res significata, cujus signum, toga, hîc est expressum, videlicet *Pax*; sic igitur genuina erit tropi expositio, *Arma, h. e. bellum cedat togæ, h. e. paci.* ut ipse Cic. locum hunc interpretatur: *Quod pacis est insigne & otii, toga: contra autem arma tumultus atq; belli: more poetarum locutus hoc intelligi volui: bellum ac tumultum paci atq; otio concessurum.*

Sic reciprocè in hoc exemplo, subjecti metonymia erit, cum pax nominatur & intelligitur *toga*, ut si alicui *togam* ostendens dicam; *En tibi pacem*, hoc intelligi volo: *En accipe togam, quæ pacis est insigne.*

Pag 114.

Sic si Piscator subjecti metonymiã ostendere vult in hoc enunciato: *Toga est pax*, necesse est, ut pro voce *pax* ponat vocem *Toga*: illa enim subjectum est vel res significata: hæc adjunctum vel signum.

Sic in locutionibus Sacramentalibus, Me-

§. Exemplum.

Corpus

Piscator
pag. 100.

Corpus subjectum est vel res significata, *Panis* adjunctum est vel signum.

Subjecti itaq; metonymia fuerit, cum corpus nominatur, & intelligitur corporis signum, nempe panis.

Pag. 105
NB. cum nominatur corpus & intelligitur panis, tum est metonymia subjecti.

Id quod exemplo veterum illustrat Piscator ita: *In illis patrum dictis, quibus dicunt corpus Christi in sacra cœna tangi & lambi, res signata pro signo, videlicet corpus Christi pro sacro illo pane appellatur: Ergo in illis dictis est metonymia.*

Ex his jam liquet, ibi tantum agnosendam esse subjecti metonymiam, ubi vox subjecti exponi potest per aliam vocem, quæ significet rem adjunctam.

Vox corporis in verbis cœnæ non potest exponi per aliam vocem, quæ corporis sit adjunctum.

Videamus porrò assumptionis nostræ veritatem, quæ per se quidem clara est, sed ut clarior fiat, tribus syllogismis eandem confirmabimus, & ostendemus, quòd in verbis cœnæ vox *corpus*, quod est res significata, non exponatur à Piscatore, nec exponi possit per aliam vocem, quæ corporis significet adjunctum vel signum.

I. *Corpus non ponitur pro pane suo signo, At corpus est res significata vel subjectum. Ergo res significata vel subjectum non ponitur hic pro suo signo.*

Assumptio extra controversiam ponitur. De propositione, si rem rectè consideraverit

raverit, non disputabit Piscator, etiamsi affirmet signatum poni pro signo pag. 100.

Nam si pro voce *corpus*, ponet vocem *panis*, absurdissimam & ineptissimam efficiet identicam: *Panis est panis*. Nondum enim metonymia demonstrata est, cum corpus dicitur poni pro signo corporis: Sed tum demum, cum res ipsa, quæ corporis signum sit, in expositione affertur. Quod cum Piscatori ab Hoffmanno objectum esset in simili exemplo, nec solidam inveniret responsionem, effugium quærit his verbis: *At inquam, hoc fit in isto enunciato: Toga est Pax: quippe ubi Pax ponitur pro insigni sive signo pacis*. At quæritur adhuc, quodnam sit illud pacis signum? *Toga*, inquam, est. Sic de verbis cœnæ ait: *Subiectum nempe signatum ponitur pro signo, corpus pro corporis signo*. At nondum quæstioni satisfactum est. ut res significata voce *corporis* proponitur: ita signum vel res signans voce alia exponi debet. At signum corporis *vanus* est, ut docuit ipse pag. 100.

pag. 116

Pag. 100
Res signi-
ficata nomi-
natur, & in-
telligitur
ejus si-
gnum.
At corpus
est res si-
gnificata,
panis est si-
gnum.

Hic itaq; tenendus & constringendus est Piscator (ut ipse de Hoffmanno loquitur pag. 121) ne verborum ambiguitate effugium sibi paret: urgendus est, ut doceat, quomodo ex subiecto intelligatur res adjuncta, ex re significata res signans: Et quærendum

ergo cor-
pus ponitur
pro panis

rendum ex ipso, an non ex voce *corpus* intelligenda sit vox *panis*? Quod si identicæ absurditatem vitare voluerit, aliam in medium afferat vocem, quæ sit adjunctum aut signum corporis: aliàs tropum asserenti non credemus. Hic inter Scyllam & Charybdin.

II.

Vox Signum, non est adjunctum vocis Corpus.

At piscator in tropica expositione saltem Corpus reddit per corporis signum. Ergo Piscator hac sua expositione non docet subiectum esse positum pro adjuncto.

Propositio certissimè est veritatis. *Signum* enim logicum argumentum est, & inter adjuncta numeratur.

Atqui ex superioribus didicimus, argumenta logica rebus, certis vocibus expressis esse accommodanda. Corporis itaque cum adjunctum quæris, non sufficit dicere, *corporis signum*, sed oportet quæri aliam rem & vocem, quæ singulariter illud corporis signum nominet.

Pag. 179

Exemplis declarat Piscator, quid sit signatum pro signo poni, *Ut cum fœdus ponitur pro circumcissione, transitus pro agno.* Non hîc fœdus positum dicit pro signo fœderis, sed ipsam rem nominatim exprimit, quæ est
fœ-

foederis signum, nempe *circumcisio*. Sic itaque expresse docere debuisset, quænam res ex corpore nominato intelligatur. At non tollit ipsam vocem *corporis*, sed saltem ei adjicit *signum*, quo propriè declaratur non prædicatum, de quo quæstio est, sed subiectum vel antecedens, & docetur, qualem naturam & affectionem habeat *panis ad corpus*, nempe quòd ejus sit signum. Nam *signum* esse, non ad corpus pertinet, sed ad panem: quippe panis est signum. At cujus rei? *Corporis*. Quæ expositio neq; ex tropo falso credito fluit, neq; subjunctum pro adjuncto positum esse docet, sed tantum affirmat, *Panem esse adjunctum signum, & corpus subiectum significatum.*

III.

ubicunq; subiectum disponitur cum adjuncto: ibi impossibile est, ut subiectum idem, in eodem axioma ponatur tropicè pro suo relato adjuncto.

At in hoc axioma Panis est corpus, disponitur subiectum cum suo adjuncto, res significata prædicatur de suo signo, confitente Piscatore.

Ergo impossibile est, ut in hoc axioma subiectum ponatur pro suo adjuncto, res signata pro signo.

Propositionis fortassis requires demonstrationem: en dabo.

E In

Totum hujus Syllogismi antecedens mihi concedit Piscator, sed conclusionem negat, pag. 44

Subiecti
Metonymia non
potest esse
in illo axi-
omate, ubi
subjectum
cum adjun-
cto dispo-
nitur.

Piscator
sua Meto-
nymica ex-
positione fa-
cit identicas
propositio-
nes.

In omni axiomate semper relata argumen-
ta disponuntur, caussa cum effecto, subjectū
cum adjuncto, &c. Atqui si in ejusmodi axi-
omate, *in quo subjectum dispositum est cum suo
adjuncto*, Subjectum pro adjuncto positum
esse dicitur, non potest manere relatorum
argumentorum dispositio, sed prorsus tolli-
tur, & identica ineptissima efficitur. Quippe
si in antecedente est *Adjunctum*, & in conse-
quente *Subjectum*, atq; ex hoc subjecto intel-
ligitur adjunctum: tum in subjecto vel ante-
cedente axiomatis erit adjunctū, & in con-
sequente vel prædicato erit adjunctum. Duo
autem adjuncta in uno axiomate ut partes
principales disponi non possunt. Manifesti-
us idem fiet, si ad signum & rem signatam
applicetur.

{	<i>Signum</i>	<i>res signata.</i>	}
	T O G A	E S T	P A X
{	<i>Adjunctum</i>	<i>Subjectum.</i>	}

Piscat. ad
Hoffman.
pag. 101.

In antecedente axiomatis T O G A est ad-
junctum signum. In consequente P A X est
res signata subjectum.

At in consequente ait Piscator pag. 116.
Metonymia est subjecti, quia in prædicato
est posita res signata pro suo signo. Pone igitur
per reductionem tropicam, pro re signa-
ta signum, & habebis signum in antecedente,
signum in consequente. Accommoda por-
rò ter -

rò terminos logicos ad rem ipsam: Signum
Toga est: Pax est res significata. Si igitur sub-
jectum hîc ponitur pro adjuncto, pro pace,
erit togâ. Et identica fiet hoc modo :

<i>Signum</i>		<i>Signum</i>
TOGA	EST	TOGA
<i>Adjunctum</i>		<i>Adjunctum.</i>

Hic in præ-
dicato sub-
jectum est
explicitum
per suum
adjunctum

Idem fit in verbis cœnæ :

<i>Signum</i>		<i>Res signata</i>
PANIS	EST	CORPUS
<i>Adjunctum</i>		<i>Subiectum.</i>

Si dicis Metonymiam subjecti esse in con-
sequente, rem signatam positam esse pro suo
signo, necessariò intelliges ex corpore no-
minato panem. Sic fiet identica.

<i>Signum</i>		<i>Signum</i>
PANIS	EST	PANIS
<i>Adjunctum</i>		<i>Adjunctum.</i>

Sic itaque Piscator Metonymia sua o-
mnem sensum ex verbis cœnæ aufert: unde
dubitantis mentis inconstantia intelligi &
judicari potest. Constituit ille metonymi-
am in toto axiomate per datam definitio-
nem: Mox in copula, EST, priore dispu-
tatione eversa: Denique in prædicato, su-
perioribus omnibus rejectis. Hæc scilicet
spiritum veritatis arguunt.

CAPUT XI.

Quo iterum τὸ ἕκαστον defenditur, & ab objectio-
nibus quibusdam vindicatur.

E 2 Demon.

Demonstravimus hætenus, tropum, nec in tota propositione, nec in copula, nec in prædicatō locutionum Sacramentalium esse: concludamus igitur pro vera sententia & verborum Christi proprietate, ita:

In quibus verbis nullus monstrari potest tropus, in iis τὸ ἕκαστον rectè tenetur, urgetur, defenditur.

Sed in verbis cænæ non potest ullus monstrari tropus, neq; in toto axiomate, neq; in singulis ejusdem partibus, ut hætenus est disputatum.

Ergo in verbis cænæ τὸ ἕκαστον rectè urgetur, tenetur, defenditur.

Sed obstrepunt clamantes adversarii instantiis duabus:

I.

Synecdoche est tropus.

Lutherus constituit synecdochen in verbis cænæ.

Ergo Lutherus constituit tropum in verbis cænæ.

Synecdoche Lutheri non est tropus.

Synecdoche Grammatica.

Resp. Ambiguitas est in argumento tertio, unde quatuor termini fiunt. *Synecdoche* enim in propositione Rhetoricè accipitur, cùm vox pro voce ponitur: in assumptione non ita. Lutherus enim nunquam docuit *Synecdochen* esse in verbis cænæ talem, qua vox à nativa significatione mutatur in aliam: Sed Grammaticè vocem accipit pro

com-

complexu & vnione duarum rerum sibi in vicem præsentium, ut doceat corpus cum pane reverà esse unitum & præsens. Sic Dn. Philippus Synecdochen in hoc axiome, *Flammæ in ore Apostolorum erant Spiritus sanctus*, ita explicat: *Cum illa re visibili verè aderat Spiritus sanctus.*

II.

Quicumq; discedit à verbis institutionis, & alia pro his ponit, τὸ ἔκτὸν deserit, & ad διάνοιαν deflectit.

Lutherani discedunt à verbis institutionis, & obtrudunt aliam phrasin, non enim dicunt: Panis est corpus, sed, in, cum, & sub pane est corpus.

Ergo Lutherani τὸ ἔκτὸν deserunt, & ad διάνοιαν deflectunt.

Resp. Ambiguitas est in hoc argumento. Propositio intelligenda est de tropica expositione, quæ in partibus axiomatis principalibus adhibetur. A scripto enim recedere, & sententiã quærere, est, à propria & nativa vocis significatione discedere, & sententiam explicare tropo, qui sit vel in antecedente vel in consequente.

Assumptio verò syllogismi loquitur de grammatica verborum variatione. Nam cum axioma hoc, *Panis est corpus*, Lutherus explicat ita: *In, cum, vel sub pane est corpus*, nul-

Quid sit deserere τὸ ἔκτὸν & deflectere ad διάνοιαν. Expositio verborum coenæ a Lutherò facta, non introductum tropum.

la hîc adhibetur tropica expositio, aut vocû modificatio, quia partes axiomatis manent: sed saltē genuinus inusitatæ prædicationis sensus, quem ipsa verba suâ proprietate gignunt, explicatur, videlicet quòd corpus cum pane Sacramentaliter unitû sit præsens. Inusitatarum enim prædicationû natura & ratio est, ut doceant duarum rerum unionem, & ad invicem præsentiam: sicuti plenius de ea re agemus, lib. 2. in Elencho oppositorû,

Objicit Piscator in Resp. ad me, pag. 48.

Per particulas, in, cum, & sub, invertuntur axiomatis partes, quasi dicas: corpus Christi est in pane, & ita doceas, ubi sit corpus, contra mentem Domini.

Ergo ista explicatio non est vera & genuina.

R. Particula IN voci alicui opposita, non necessariò arguit eam ipsam vocem esse axiomatis consequens, nec semper docet, ubi aliquid sit, sed simpliciter etiam adhibetur ad ostendendum, quid in aliqua re sit Sic cum istud axioma, *sanguis est anima*, Moyses ita explicat: *in sanguine est anima*: nec partes axiomatis invertuntur, nec docetur ubi sit anima. Quæstio enim apud Moysen non est de anima, sed de sanguine. Quæritur enim, quare sanguis nō sit comedendus? Et Respondetur, quia sanguis sit anima, vel in sanguine sit anima. Sic etiamsi verba Domini, *Hic panis est corpus meum*, explicentur per particulas

las, in, cum, & sub: non tamen partes axiomatis invertentur, nec, si maximè invertentur, tropus ostendi posset.

Sic igitur sana Rhetoricæ & Logicæ doctrina tropum ex verbis cœnæ excludit, & τὸ ἔγκτῶν defendit. CAPUT XII.

De vitio conclusionis.

Premissarum in syllogismo vel antecedentis vitium hætenus vidimus: sequitur Sophisma conclusionis.

Conclusio syllogismi partes quæstionis in antecedente, cum tertio argumento seorsum dispositas, complecti debet. Vitiosa itaque conclusio est, cum plus vel minus complectitur, quàm in antecedente cum tertio argumento erat dispositum, ut:

Conclusio,
nis vitium.

Nihil fit Deo non permittente. At peccata fiunt. Ergo Deus est causa peccati.

R. Conclusio partes continet ab antecedente prorsus alienas: neq; enim cõsequens in propositione, neq; antecedens in assumptione reperitur.

Et: Caro Christi vivificat tantùm credentes.

Sed indigni hypocritæ non credunt.

Ergo indigni hypocritæ non vivificantur, nec accipiunt carnem Christi in cœna.

R. Plus est in conclusione quàm fuit in præmissis: nam accipere corpus Christi, non fuit dispositum in antecedente cum argumento tertio.

Et: Peccatores pœnitentiam agentes recipiuntur in gratiam. Sed omnes homines non recipiuntur in gratiam. Ergo omnes homines non sunt peccatores.

Minus ita est in conclusione, quàm fuit in præmissis.

Respon. Conclusio vitiosa est, quia integrum antecedens propositionis non complectitur, sed mutilatum recitat: Sic autem concludi debuisset. *Ergo omnes homines non sunt peccatores pœnitentiam agentes.*

Simili sophistica concludit Piscator, pag. 190. Resp. ad Busch:

Genus est totum partibus essentielle.

At genus complectitur materiam & formam, communiter attinentes ad speciem.

Ergo materia & forma sunt partes essentielles.

Resp. Est sophisma conclusionis. Non enim complectitur partes cum argumento in antecedente dispositas. Nam consequens conclusionis in propositione non reperitur. Partes essentielles, in propositione, generi non dicuntur. Sed ipsum genus dicitur essenziale, h. e. essentiam suam singulis partibus communicans. Unde conclusio ex antecedente legitima sic fuisset: Ergo materia et forma sunt essentielles partibus, singulis scilicet speciebus, h. e. essentia generis materiâ et formâ comprehensa tota in singulis speciebus inest.

Et tantum de vitio syllogismi generali.

Caput

CAPUT XIII.

De speciali vitio syllogismi simplicis ex definitione & communibus affectionibus judicando.

SPECIALIA syllogismi judicium est, quod sumitur ex specialibus regulis Syllogismi simplicis & compositi.

Simplex syllogismus à P. Ramo libr. 2. cap 10: definitur ita: *Simplex syllogismus est, ubi pars consequens quæstionis disponitur in propositione, pars antecedens in assumptione.*

Ex hac definitione intelligitur, syllogismum Sophisticum esse, in quo pars consequens assumptionem cum argumento tertio, pars antecedens propositionem constituit, ut:

Omnis homo est mortalis. Omnis fœmina est homo. Ergo omne mortale est fœmina.

R. Syllogismi simplicis dispositio est violata: nam quæstionis consequens nõ est in propositione, nec antecedens in assumptione.

Frequenter hoc vitium committitur, ubi partes quæstionis invertuntur.

Ex eadem definitione judicatur sophisma, quando non consequens tantum in propositione disponitur, sed tota quæstio.

Sic piscator ludit pag. 189 Resp. ad Busch.
*Partes essentielles integri, sunt materia et forma.
Sed axioma est integrum.*

Ergo axiomatis partes essentielles sunt materia et forma.

E 5

Resp.

1. Syllogismi simplicis
sophistica.

2. Sophisma Syllogismi simplicis.

Resp. Est elenchus syllogismi simplicis. Nam nec quæstionis consequens disponitur in propositione, nec antecedens in assumptione.

Distingue quæstionem in suas partes ita: *Axiomatis partes essentielles*, est antecedens. *sunt materia & forma*, est consequens.

Nunc videamus propositionem, quæ non solum consequens habet cum argumento, sed ferè totum antecedens, *Partes essentielles*.

Assumptio non habet integrum quæstionis antecedens, quod sic est: *axiomatis partes essentielles*.

Porrò syllogismus simplex suis affectionibus ita distinguitur.

Syllogismus simplex affirmatus est è partibus omnibus affirmatis: Negatus è negatâ antecedentium partium altera cum complexione: Generalis è propositione, & assumptione generalibus: specialis ex altera tantum generali: proprius ex utraq; propria.

Si descriptionibus vitiosi quilibet syllogismi judicabuntur: negativi nempe & particulares, ut:

Elenchus
Syllogismi
negati

Nullus lapis est baptizandus.

Nulius infans est lapis.

Ergo nullus infans est baptizandus.

Resp.

R. Ex puris negativis non necesse est sequi veram conclusionem, quia negativæ sine ullorum extremorum connexionem, nimis latè vagantur.

Discipulus ex Ramo etiam respondebit, vitiosam esse consequentiam, quia hîc totum antecedens sit negatum, cum syllogismus negatus tantum constet ex altera antecedentis parte negatâ cum conclusione.

Syllogismus ex puris negativis vitiosus

Ratio hujus dispositionis est hæc: Argumentum tertium causam monstrat, cur partes quæstionis sint conjungendæ vel distrahendæ.

Si consentit cum parte utraq; quæstionis, affirmativè etiam disponetur cum partibus quæstionis in antecedente syllogismi: Nam, ut ait P. Ramus lib. 2 cap. 4, *Consentanea affirmando disponuntur, dissentanea negando.* unde ex ejusmodi materia propositio fit affirmativa, & Assumptio, & ex iisdem affirmata deducetur conclusio. ut, sit quæstio: an vitium sit fugiendum? Argumentum tertium affirmet quæstionem, quia est turpe. Hic *Turpe* est argumentum tertium, quod consentit cum utraque parte quæstionis, nempe cum *vitio* & *fugiendo*, illius enim est adjunctum, & hujus subjectum. Hinc cum consequente quæstionis disponetur ita:

Argumentum consentiens cum utraque parte quæstionis requirit formam affirmatam.

Omne

Omne turpe est fugiendum. Cum antecedente verò sic : *Vitium est turpe.* Cum igitur propositio et assumptio sit affirmata, conclusio etiam, tanquam effectum, antecedenti vel præmissis veluti suæ causæ simile erit. Atque sic consensio tertii argumenti cum utraque quæstionis parte syllogismum gignit affirmatum.

Argumentum tertium ab altera parte dissentiens, requirit formam negatam.

Contrà si tertium argumentum cum altera tantum consentiat quæstionis parte, ab altera dissentiat, disponetur semel affirmatè, semel negatè in antecedente syllogismi : affirmatè, cum qua consentit : negatè, à qua dissentit. unde conclusio negata inferetur : quæ, ut ait Dn. Philippus, *semper partem debiliorem sequitur, negata negatam, particularis particularem.* ut si quæstio detur, an lapis sit homo? negari potest, argumento sumpto à loquendi facultate. Hic *loquendi facultas* consentit cum consequente parte quæstionis, unde affirmativa est propositio hæc : *Homo potest loqui.* At idem argumentum dissentit ab antecedente quæstionis, ideoq; sit negata assumptio, hoc modo : *Lapis non potest loqui,* conclusio ergo inferenda est negata : *Lapis non est homo.* cum enim partes quæstionis non conveniant in illo tertio argumento, quod erat veluti vinculum partium in antecedente dispositarum, nec inter se con-

se convenire possunt, quia consensio per hoc vinculum erat demonstranda.

Sin verò tertium argumentum cum neutra parte consentiat, sed dissentiat ab utraq; non potest fieri legitima dispositio. Nam partes quæstionis dispositæ cum tertio argumento fient axiomata negata, propositio nempe & assumptio negata, ex quibus conclusio negata necessariò erit deducenda. Atqui argumentum tertium nullam monstrat causam distractionis. Etsi enim ipsum à partibus quæstionis dissentiat, non tamen ipsæ inter se dissentient: quin potius in hoc amica est consensio & convenientia, quòd utraque pars tertium à se removet, atq; ideo magis quædam partium affirmatio requiritur, ut:

Argumentum tertium dissentiens ab utraq; quæstionis parte, non arguit bonam formam.

Adorans pontificem Romanum, non est verus Christianus.

Lutherani non adorant pontificem Romanum.

Ergo Lutherani non sunt veri Christiani.

Argumentum hîc non arguit rectè quæstionem: Nam ridiculū est ita differere: *Lutherani non sunt Christiani, quia non adorant pontificem.* Adoratio pontificis dissentit à Lutheranis & veris Christianis, at ipsi propterea inter se non dissentiunt, sed magis in eo consentiunt, quòd nolint adorare pontificem

ficem, ideóque nulla híc distractionis ratio est: quin potiùs concludendum: *Lutheranos ideo magis esse Christianos, quòd pontificem non adorant, sed Deum.*

Dissentio partium inter se arguitur rectè argumento tertio, si in illo dissentiant, h. e. altera illud arguit affirmatè, altera negatè. Ex puris itaq; negativis nihil sequitur.

Syllogis-
mus ex pu-
ris parti-
cularibus
vitiosus.

Similiter ex puris particularibus nihil sequitur, ut:

Aliquod peccatum non remittitur homini.

Aliquod peccatum est ebrietas.

Ergo ebrietas non remittitur homini

Resp. Dispositio est vitiosa: Nam recedit à forma syllogismi specialis, cujus altera pars tantùm cum complexione est specialis. Si utraq; sit particularis, fiunt quatuor termini, nec argumentum partes quæstionis rectè potest arguere, quia de alia re loquitur propositio, de alia assumptio. ut, *peccatum aliquod* in propositione nostri exempli intelligitur de peccato in Spiritum sanctum: in assumptione item de certa specie accipitur.

CAPUT XIII.

De Figuris tribus syllogismorum, & vitio extra hunc numerum orto.

Syllogis-
mi species
tantum
tres.

Simplicis syllogismi natura hætenus expolita est, species seu figuræ sequuntur: quæ

quæ discernendæ sunt & definiendæ collo-
 catione medi termini, vel argumenti tertii.
 ut Philippus inquit : *Figura est ordo termino-
 rum, qui variatur collocacione medi.* Quot igitur
 modis variatur collocatio, hoc est, dis-
 positio argumenti tertii cum partibus quæ-
 stionis in syllogismi antecedente, tot erunt
 species vel figuræ syllogismorum.

Ternarius
 figurarum
 numerus
 demonstra-
 tur.

Atqui collocatio & dispositio ista tantum
 ter variatur, testantibus id omnibus logicis:
 vel enim argumentum semper antecedit,
 hoc est, Est subjectum in propositione &
 assumptione, ut in figurâ tertiâ: vel semper
 sequitur partes quæstionis. h. e. Est prædica-
 tum in propositione & assumptione, ut in fi-
 gura secunda: vel antecedit in propositione
 ut subjectum, sequitur in assumptione ut
 prædicatum in figurâ primâ. Ergo tres tan-
 tum sunt species vel figuræ, constanter &
 legitimè ex bono antecedente bonam con-
 clusionem deducentes. Intelligitur itaq;
 captiosam & sophisticam esse dispositio-
 nem, si non congruat cum aliqua harum tri-
 um figurarum, ut:

Conse-
 quentia
 bona.

Omnis virtus est habitus,

*Omnis habitus comparatur crebris actio-
 nibus.*

Syllogis-
 mus figu-
 ræ quartæ
 captiosus.

*Ergo quidquid comparatur crebris actio-
 nibus, est virtus.*

Resp.

Resp. Forma convenit cum generali definitione syllogismi simplicis. Sed specialis dispositio & collocatio argumenti tertii in logica est illegitima. Vocant quidam figuram quartam, cum medius terminus est prædicatum in majore, Subjectum in minore, Sed fallax & lubrica dispositio est, quia sæpe ex vero antecedente falsum deducit consequens : ut in proposito exemplo videre est. Ars itaq., quæ dux certa est, tam fallacem dispositionem rejicit tribus figuris contenta.

CAPUT XV.

De Fallacia Figuræ Tertiæ.

Syllogismus contractus.

Tertiam figuram propter simplicissimam dispositionem, antecessionem nempe tertii argumenti P. Ramus fecit primam, eamq; appellavit syllogismum contractum, quod ulus, bene differendi magister, partibus contractis sit plerunq; contentus, & argumentum pro exemplo quæstioni particulari ita subjiciatur, ut utramq; partem antecedens, & assumptione affirmatū intelligatur.

Est itaq; syllogismus figuræ tertiæ vel speciei primæ, *Quando ex argumento antecedente in propositione ut libet, in assumptione affirmatè complexio specialis efficitur.*

Bis

Bis ergo fallit hæc figura :

I. Cùm assumptio est negata, quia nihil demonstrat. Nam quodcumq; argumentum in syllogismi antecedente antecedit, in assumptione negativè disponi non debet cum parte quæstionis antecedente. Licet enim negando ab illa distrahatur, tamen non propterea ipsum consequens dividet ab antecedente. Nam quia antecedit in propositione, est terminus angustior quæstionis parte consequente, quæ cum illo disponitur, & veluti terminus communior de eo prædicatur affirmatè. Angustior itaq; terminus, si in assumptione dissentiat ab antecedente quæstionis, non poterit demonstrare communio-rem terminum propositionis ab eodem antecedente dissentire, & negandū esse, ut:

Homo est animal,

Homo non est Leo,

Ergo Leo non est animal.

R. Vitiosus est syllogismus figuræ tertię, cùm negata est assumptio. Argumentum tertium hïc est, *Homo*, quod antecedit in propositione, ut terminus angustior, de quo affirmatè prædicatur communior terminus *Animal*. In assumptione argumentum idem antecedit, & negatione distrahitur à sub-jecto quæstionis, *Leo*. Etsi igitur hominis natura à Leone divellatur, non tamen commu-

F

nior

nior natura est negandi Animalis, quæ & homini & leoni convenit. Cùm ergo hæc forma fallum sæpè concludat, rectè à Dialecticis est rejecta.

II. Cùm conclusio est universalis. Angustius enim communius demonstrare nequit. Argumentum verò hîc semper antecedit, ideóque est angustius, unde concludit quæstionem quidem non universaliter, sed particulariter. Hæc ratio fit manifestior, cùm fit progressio à specie ad genus: una enim species totum genus universaliter concludere nequit, ut:

Omnis homo est animal.

Omnis homo est substantia.

Ergo omnis substantia est animal.

R. Sophisma est in conclusione, quæ particularis esse debuisset. Nam *Homo*, argumentum antecedit utramq; quæstionis partem, estq; illis angustior, concludet itaq; quidem animal de substantia, verùm non universaliter. Nam si dicas, *omnis substantia est animal*, quia *Homo*: ridicula est argumentatio, quæ universale genus ex una saltem specie concludit. Sic ergo complexio fieri debuit. *Quædam substantia est animal.*

Sic Piscator argumentatur ad Hoffman.

pag. 83.

Abraham

*Abraham jam erat adultus,
Abraham accepit circumcisionem, tanquam
signaculum justitiæ fidei.*

*Ergo omnes, qui acceperunt circumcisionem
tanquam signaculum fidei, fuerunt adulti.*

*Resp. Conclusio uniuersalis in figura ter-
tia est vitiosa. Liceret similiter concludere :
Abraham fuit 99 annorum : Ergo nemo nisi 99
annorum accepit circumcisionem tanquam si-
gnaculum fidei. Neq; Apostolus Paulus Ro-
ma. 4. mentionem facit ætatis Abrahæ, sed
hoc modo disputat:*

Abrahæ fides imputata est pro justitia.

Sed Abraham tum adhuc fuit in præputio.

*Ergo is etiam, qui in præputio sunt, fides
imputatur ad justitiam.*

CAPUT XVI.

*De Sophistica Figuræ secundæ & pri-
mæ communi.*

EXplicati syllogismi species, h. e. figura
secunda & prima hoc habent commune,
ut ait P. Ramus lib. 2. cap. 11. *Propositio est
generalis aut propria: Conclusio est similis ante-
cedenti aut parti debiliori. Dn. Philippus in-
quit: In prima & secunda figura major semper
sit uniuersalis: conclusio semper imitatur partem
debiliorem.*

Duplex hęc ergo vitium committetur, communi hac affectione neglecta.

Sophistica
primæ
& secundæ
figuræ cōs
munis.

1. Cūm propositio est particularis : tum nihil concludi potest. Nam argumentum tertium hęc semper sequitur in Assumptione quæstionis antecedens, eoq; est latius, & ad plures res sæpe referri potest, quàm ad subiectum illud, de quo prædicatur. Si igitur & consequentem partem quæstionis rectè debet arguere, & vi sua ostendere, eam de parte quæstionis antecedente esse vel affirmandam vel negandam: necesse est ita generaliter in propositione illud disponi, ut assumptio inde possit rectè deduci, intelligaturq; ita ut fuit ibidem propositum. Quod si particulariter in propositione disponatur cum consequente quæstionis, certam speciem in assumptione definire non potest, ut:

Piscat: ad
Hoffman:
pag. 56.

Quædam axiomata, in quibus subiectum de adjuncto dicitur, sustinet tropum in prædicato.

Sed in hoc axioma Panis est corpus, subiectum prædicatur de adjuncto.

Ergo hoc axioma tropum sustinet in prædicato.

Item:

*Quædam turpitude est mendacium,
Adulterium non est mendacium,
Ergo adulterium non est turpitude,*

Resp.

Resp. In prima & secunda figura propositio debet esse universalis: particularis vitiosa est.

In primo exemplo argumentum est. *Subiectum predicatur de adjuncto*. Hoc communius est speciali axioma verborum cœnæ. In propositione verò cùm particulariter enunciatur, non rectè accommodatur ad antecedens in assumptione. Nam, *Si quædam axiomata, in quibus subiectum de adjuncto dicitur*, intelliguntur, non sequitur necessariò *axioma verborum cœnæ*, in illo numero esse habendum.

Similiter in exemplo altero *mendacium* est argumentum, quod in propositione affirmatur de *turpitudine*, verùm non *omni*, sed *aliqua*. In assumptione negatur de *Adulterio*. Et si igitur dissentiat ab altera parte quæstionis, non tamen demonstrare potest ideo: *Adulterium non esse turpitudinem*, quia non sit *mendacium*, nisi priùs asseruerit, *omnem turpitudinem mendacium esse*. Cùm verò dicatur, *Aliquam turpitudinem esse mendacium*, non potest quidlibet ab hoc genere excludi per argumentum tertium, quod non toti generi, sed parti saltem ejus convenit.

Ita Piscator colligit in Resp. ad Busch. 28.

Affirmatio est argumentum logicum. Copula, est, constituit partem axiomatis, habentem vim affirmationis.

Ergo copula, est, constituit partem axiomatis, habentem vim argumenti logici.

R. In propositione est Sophisma syllogismi explicati: particularis enim est, quæ generalis esse debebat.

Nam non omnis affirmatio est argumentum logicum, sed quædam: videlicet affirmatio notionis simplicis opposita negationi, qualis affirmatio & negatio est in contradicentibus topicis, ut justus, non justus.

Alia affirmatio & negatio est judicii, unde axioma in affirmatum & negatum, syllogismus in affirmatum & negatum distinguitur.

Assumptio similiter falsa est. Nam affirmatio copulæ, est, vicem vinculi sustinentis, non constituit partem axiomatis, habentem vim argumenti, sed duo argumenta, & sic duas axiomatis partes componit, facitque non ut pars axiomatis dicatur affirmata, sed totum enunciatum affirmatum.

II. Sophisma est, quando conclusio non est similis antecedenti: aut parti debiliori:

Omne animal est substantia,

Omnis homo est animal.

Ergo quidam homo est substantia.

Conclusio
debet esse
similis an-
tecedenti
aut parti
debiliori.

ET

E T

*Omnis turpitude est fugienda,
 Quædam voluptas est turpis,
 Ergo omnis voluptas est fugienda.*

E T

*Nulli credentes pereunt,
 Quidam homines pereunt,
 Ergo quidam homines credunt.*

R. In prima & secunda figura conclusio similis esse debet antecedenti aut parti debiliori. In syllogismo primo totum antecedens erat generale, ideoq; & consequens generale esse debuisse. In secundo assumptio erat particularis, ergo conclusio talis fuisset. In tertio propositio erat negata, hanc complexio negata sequi debuisse. Particularis enim pars semper debilior est generali, & negatum axioma affirmato.

C A P U T X V I I .

De Sophistica figuræ secunda.

SECUNDA figura, vel altera syllogismi simplicis species est, *Quando argumentum semper sequitur negatum in altera parte.* Hinc Dominus Philippus inquit: *Reg. 12. lib. 3. de Syllogis. In secunda figura tantum fiunt negativi syllogismi. Et: Secunda figura est talis ordo propositionum, ut medius terminus sit prædicatum in majore & minore, unde*

Ramus lib.
2. dial. cap:

11.

F 4   conclu-

conclusio negativa necessariò sequitur. Quod si conclusio hîc est negativa, necesse est & alteram præmissarum esse negativam. Rectè ergo P. Ramus inquit: *Argumentum sequitur negatum in altera antecedentis parte.*

Fallacia figuræ secundæ.

Fallax itaque fuerit dispositio, si propositio & assumptio fuerint axiomata affirmata.

Propositio vel assumptio cur in secunda figura semper negata sit.

Nam argumentum hîc semper sequitur, ideòque plerunq; est latius vel communius partibus quæstionis, cum quibus disponitur, potèstque interdum ad res alias referri: nec totam illarum rerum, de quibus prædicatur, essentiam complectitur. Itaq; affirmatum de uno itemq; de altero, unius nomen vel rem alteri attribuere non potest. Negatum verò de altero semper dissensionem aliquam indicabit.

Animalia sunt creaturæ Dei.

Angeli sunt creaturæ Dei.

Ergo Angeli sunt animalia.

R. Affirmativi syllogismi in secunda figura sunt vitiosi. Argumentum hîc est *creaturæ Dei*, idque sequitur partes quæstionis, ideòque est ipsis communius, nec pertinet tantùm ad animalia, nec tantùm ad angelos: neq; verò omnem animalium & angelorũ naturam complectitur. *Creaturam DEI esse generale est, & communiter pertinet ad animalia*

malia & angelos, non potest itaq; certam speciem constituere: nec bona est argumentatio: *Angeli sunt animalia, quia sunt Dei creaturæ.* At si commune argumentum distrahitur ab altera parte quæstionis, rectè etiam ipsæ partes dividuntur. Nam quæ nulla communione conveniunt, nec inter se conveniunt. Multò magis verum fuerit hoc, si argumentum fuerit æquale partibus, cum quibus disponitur, ut:

Homo est animal.

Lapis non est animal.

Ergo lapis non est homo.

Firma consequentia est: nam si lapis ne animal quidem est, quomodo poterit esse homo, qui est animalis species?

CAPIT XVIII.

De Sophismate figuræ primæ.

PRIMA figura vel tertia species syllogismi simplicis est, *Quando argumentum antecedit in propositione, sequitur affirmativum in assumptione.* Regula Philippi hæc est: *In prima figura (in qua medius est subjectum in majore, & predicatum in minore) cum minor est negativa, nihil sequitur.*

Ramus lib. 2. cap. 12.

Sophisma igitur primæ figuræ est, quando assumptio est negativa: quia tum certa consequentia nihil concluditur. Argumentum

Assump-
ptio in figu-
ra prima
cur sem-
per affir-
mata sit.

Philippus
Mocen-
cus con-
templat. 2
part. 3.
cap. 5.

enim tertium, quod in propositione semper antecedit quæstionis consequens, quo plerunq; est angustius, in assumptione sequitur quæstionis partem antecedentem. Si igitur quod angustius erat in propositione, negatur in assumptione de quæstionis antecedente, non propterea negandum est illud communius, quod in propositione cum argumento tertio consentiebat. Illud enim, *quod est communius virtute illius, cui non repugnat, si sit minus commune, negari non potest. ut:*

Furtum est peccatum,

Ebrietas non est furtum,

Ergo ebrietas non est peccatum.

Resp. In prima figura cum minor est negata, consequentia est vitiosa. Argumentum tertium est *Furtum*: hoc in propositione consentit, affirmativeq; disponitur cum quæstionis consequente, *Peccatum*, quod furto est communius. Idem cum negatur de quæstionis antecedente *Ebrietas*, non ostendit causam, quare ipsæ partes sint distrahendæ. Commune enim genus negari non potest, una specie negata. Valde ridiculum est ita ratiocinari: *Ebrietas non est peccatum, quia non est furtum*, quasi verò furtum peccati generalitatem complectatur. Prima itaq; figura semper requirit affirmatam assumptionem, ut si argumentum affirmetur de quæstionis antece-

antecedente, de eodem quoq; idem possit affirmari vel negari, quod de illo argumento in propositione erat enunciatum. *illud enim quod de re aliqua universaliter affirmatur aut negatur, de illis etiã negabitur vel affirmabitur, de quibus res illa in assumptione affirmatur.*

Philip.
Mocen.
contemp.
2. part 3.
cap 5.

Similis est Sophistica, si quis assumptionem proponat verbis affirmatam, sed suo sensu revera negatam, ut:

Assump-
tio verbis
affirmata,
sensu sæpe
est negata,

Qui non credit, damnatur,

Petrus credit,

Ergo Petrus damnatur.

Assumptio hinc revera est negata. Rationis enim iudicium dicitur, conclusionem sic esse debere: *Petrus non damnatur.* At nulla conclusio negata esse potest, nisi altera antecedentis etiam sit negata.

Propositio autem & assumptio (si axiomaticum sequaris iudicium) sunt affirmata.

Similiter assumptio potest esse negata, & tamen bona consequentia aliquid inde deduci, ut:

Qui non credit, damnatur,

Iudas non credit,

Ergo Iudas damnatur.

Assump-
ptio ali-
quando vera
bis est ne-
gata, sed
sensu af-
firmata.

Hinc conclusio vera & legitima est mentis naturali iudicio. At: *Negativam præmissam negativa sequitur conclusio,* ut superiores regulæ docuerunt: conclusio igitur sic fuisset.

Ergo

Ergo Iudas non damnatur. At falsa hæc est. Apparet itaq; assumptionem in syllogismo priore nec affirmatam, nec in posteriore negatam fuisse.

Negatio
& affirmatio
partium
in Syllogismo
vera
quid.
Argumentum
affirmatum
&
negatum.

Negatio enim & affirmatio syllogismi præmissarum non tam posita est in vinculi cujuslibet axiomatis per se considerati, sed in argumenti tertii affirmatione aut negatione. Affirmatum nempe argumentum est, cum ita assumitur è propositione, sicuti ibidem erat propositum: Negatum, cum contradicendo enunciatur in assumptione.

Sic in prima figura inquit DIV. Philippus: *Subiectum minoris includi debet in subiecto maioris.* Inclusio autem ista fit, cum argumentum propositionis ita de subiecto minoris enunciatur, ut fuit propositum, exclusio autem fit per contradictionem. P. Ramus inquit: *Consentanea affirmando, dissentanea negando disponi.* Argumentum igitur, quod contradicendo assumitur è propositione, revera dissentit à parte quæstionis, cum qua disponitur, respectu propositionis, in qua idem aliter erat propositum, ostenditq; partem quæstionis antecedentem non includi in subiecto propositionis, nec eo modo posse disponi cum consequente in complexione, quo argumentum tertium erat dispositum cum consequente parte in propositione. Sic in
priori

Lib. 2. c. 4.

priori syllogismo : *Non credit*, argumentum erat in propositione : idque in assumptione cum parte quæstionis antecedente *Petrus*, ita non disponitur, sed contradicendo assumitur, *credit*. Itaq; non includitur Petrus in numero, *Non credentium*, sed excluditur, & inter *credentes* numeratur: & ita argumentum propositionis *non credere*, in assumptione revera de Petro negatur per oppositum *credere* (uno enim oppositorum affirmato, negatur alterum) & sic *non credere* dissentit à *Petro*, ideóque negativè cum eo disponitur assumpto contrario : unde assumptio suo sensu revera est negata, & explicari potest ita : *Petrus non est in numero infidelium*. Et hinc conclusio negatiua rectè sequitur. Ergo *Petrus non damnatur*.

Sic in posteriore syllogismo argumentum, *Non credere*, sic assumitur è propositione, ut erat ibi propositum, videlicet negativè, & quia consentit cum *Iuda*, etiam affirmativè disponitur, vel illud *non credere* de *Iuda* affirmatur, & sic *Iudas* includitur numero *non credentium*, sensusq; Assumptionis affirmatus est hic : *Iudas est non credens*, unde conclusio legitima infertur, *Ergo Iudas damnatur*. Aliàs si assumptio revera esset negata, negatam quoq; oporteret esse conclusionem.

Iudicium

Iudicium itaq; de affirmatione & negatione assumptionis dependet ex consideratione argumenti tertii.

CAPUT XIX.

De Sophistica syllogismi compositi.

Simplicis syllogismi naturam vidimus hactenus: Compositus sequitur.

Compositi syllogismi vis præcipua in propositione.

Compositus syllogismus duplex est, connexus & disjunctus. *In utroq; videndum est, ut necessaria sit partium in propositione dispositio, in illo necessaria connexio, in hoc necessaria disjunctio, quæ argumentis inventionis iudicari debet. Ideoq; si fallit propositio, vitium magis hæret in materia quàm in forma, h. e. Sophisma non est tam argumentationis quàm argumenti, de quo paulò post.*

Ramus lib. 2. ca. 13. & 14.

Connexi modi tantùm duo sunt, quibus bona consequentia verum consequens concluditur ex vero antecedente.

Primus *Assumit antecedens, & concludit consequens.*

Secundus *Tollit consequens, ut tollat antecedens.*

Syllogismi modi connexi vitiosi.

Reliqui duo modi, *Quando tollitur antecedens, ut tollatur consequens, vel quando assumitur consequens, ut concludatur antecedens, capciosi sunt & fallaces, ut:*

*Si leo homo est, animal est,
Sed homo non est,
Ergo animal non est.*

ET

*Si dilectio justificat, ab omnibus hominibus est
Sed est exercenda. (exercenda,
ergo justificat.*

Resp. Sophistica manifesta est, cum vel antecedens in assumptione tollitur, vel consequens è propositione assumitur. Cum enim antecedens propositionis aliquando sit angustius suo consequente: negato angustiore, communius propterea negari non potest, ut: *Si neges leonem esse hominem, non propterea negabis eundem esse animal, quippe cum animalis natura non soli homini, sed aliis etiam viventibus conveniat.* Similiter communiore, quod ad multos pariter pertinet, affirmato, non necessario illud est affirmandum, quod proprium & singulare quid habet, quod à communiore illo proprie non explicatur, ut: *Si dicas dilectionem esse exercendam, non sequetur illico eam esse justificationis causam, quia exercitium non ad solam dilectionem, sed ad alias etiam virtutes pertinet.*

Quare non debes at negari vel tolli antecedens.

Quare consequens non possit assumi.

Disjunctus ita syllogismus fallit, cum non verè tollit id, quod tollere debebat, ut:

Disjuncti syllogismi fallacia.

*Aut tropus est in verbis cæna, aut τὸ ἴκ-
τόρ non est deserendum.*

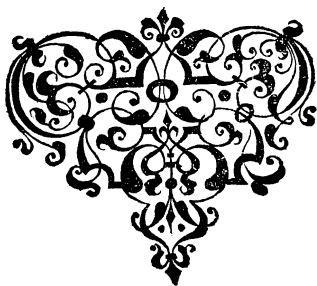
Sed

*Sed ῥῆσις tropus non est deferendum,
Ergo tropus est in verbis cœnæ.*

Resp. Sophisma est in assumptione, ubi pars disjuncti revera non tollitur, sed assumitur: ideoq; conclusio reliquum tollere debuisset, ita: *Ergo tropus non est in verbis cœnæ.*

Et hætenus quidem de vitio formæ in syllogismo, seu, mala consequentia, qua ex veris præmissis falsa deducitur conclusio: Materiæ vitium sequitur.

LIBER

LIBER SECVN- DUS, DE VITIO

MATERIÆ IN SYL- logismo.

CAPUT I.

*Quid vitium materiae, & quomodo
cognoscendum.*

MATERIÆ vitium illud est, quod hæret in partibus syllogismi antecedentibus, propositione & assumptione, non ratione formæ, sed respectu argumentorum dispositorum. Materiæ vitium quid.

Syllogismi enim materia est, *Quæstio & argumentum tertium*, quod cum partibus quæstionis disponitur, unde propositio & assumptio efficitur.

Illudq; si vel utramq; vel alteram saltem quæstionis partem, non rectè & verè arguit, dispositum cum eadem, falsam aut dubiam gignet sententiam: unde propositio vel assumptio, vel utraq; fit contingens aut necessariò falsa, h. e. impossibilis. Ejusmodi materiæ vitium plerunque solet occultari sub forma Enthymematis, qua reticetur pars illa, quæ dubia aut falsa est, ut monet

Philippus lib. 3. *Omittitur altera propositio, vel brevitatis causa, quia cum nota sit, videtur recitatio ingrata esse, vel quia non satis est firma. Ideoq; ut vitium deprehendatur, explenda, quae desunt, ut docet Ramus libro 2. cap. 9. Et tum contingens vel dubia pars probanda est prosyllogismo: Falsa verò simpliciter est rejicienda, monstrata falsitate ex locis inventionis, qui non rectè sunt adhibiti. Nam, ut Dn. Philippus inquit: Ideo falsa est aliqua propositio, quia, aut definitio non congruit, aut causae, aut effectus, quorum fit mentio, aut cetera, de quibus loci praecipunt. Nam cum loci gignant veras propositiones, cernitur causa falsitatis, cum ad fontes reduci-
tur.*

Materiae vitium quomodo cognoscendum & judicandum.

Omne itaq; iudicium de vitio Materiae ex regulis inventionis sumendum est. Nam verum axioma est, quando pronunciat uti res est: Falsum contra. Cum igitur argumenta secundum vim suam, in locis inventionis explicatam, ad sese mutuo arguendum adhibentur, vera fit sententia: cum ab istis regulis disceditur, fit falsa.

Materiae vitium quid sit.

Atq; hoc propriè Materiae vitium dicitur, cum vel propositio vel assumptio falsa est, propter argumentorum non rectè adhibitorum dispositionem. unde materiae vitium

appellare possis fallaciam argumenti, quod ad quæstionis partes arguendas in antecedente, non rectè est adhibitum.

Itaq; hujusmodi deceptiones vocarunt Fallacias *extra dictionem*, in rebus ipsis hærentes, & septem numero docuerunt. Atqui multò plures sunt rerum fallaciæ. Nam ex quibus locis veræ gignuntur propositiones, ex iisdem etiam fallæ sumi possunt. At ex singulis ferè inventionis locis in syllogismo fiunt veræ propositiones. Ergo ex iisdem etiam falsæ sumi possunt.

Fallaciæ extra dictionem.

Fallaciæ rerum ex omnibus & singulis inventionis locis oriuntur.

Admonitionem igitur D. Philippi sequentes ad singulos locos recurremus, & ostendemus, quomodo vitiosa exempla cum regulis veris non congruant.

CAPUT II.

De Fallacia causæ.

CAUSÆ fallacia est, cùm ad effectum demonstrandum causa adhibetur, quæ vel vera rei causa non est, vel insufficientis.

Causæ Fallacia.

Sic lupus accusat ovem apud Æsopum:

Tu bibis simul me bibente.

Ergo turbas mihi aquam.

R. Est Fallacia causæ latens in parte omissa. Nam bibens in loco fluminis superiore,

non potest esse caussa *turbationis ejus, quæ fit in loco inferiore.*

Piscator ad Hoff. pag. 196. differit ita:

Si in hac propositione, Panis est Corpus, indicatur, corpus Christi cum pane unitum, esse & præsens: indicatur id aut expressè, aut per consequentiam.

Sed neque expressè, quia Christus non dixit, cum hoc pane unitum est corpus meum: nec per consequentiam, quia nullo syllogismo (qui quidem sit legitimus, & ex utraq; præmissa vera constet) ex ista enunciatione, Panis est corpus, concludi potest hæc: Cum hoc pane unitum est Corpus.

Ergo revera in ista propositione nulla indicatur corporis Christi cum pane unio.

Resp. Caussæ fallacia est potissimum in assumptione: nimis enim audacter negat ullum esse syllogismum (qui veluti caussa veritati eliciendæ adhibetur) quo præsentia corporis Christi cum pane ex verbis cœnæ possit demonstrari. Syllogismus hic esto:

Enunciatio ista, in qua res duæ disparatæ vocibus propriis disponuntur, semper indicat illarum rerum unionem, & conjunctionem.

Atqui axioma hoc, Panis est corpus, complectitur res duas disparatas, propriis vocibus explicatas.

Ergo hoc axioma indicat res duas illas disparatas,

Syllogismus, quo ex verbis cœnæ præsentia corporis Christi demonstratur.

paratas, corpus nempe Christi, & panem, unitas & sibi præsentes esse.

An non hic syllogismus est legitimus? nec generalis, nec specialis syllogismi simplicis natura, nec primæ figuræ proprietates violata est. utramq; verò præmissam veram esse sic demonstro: Propositio certissima est ex natura & affectione inusitatæ prædicationis, quæ pluribus infra declarabitur in Elencho oppositorum.

Hic verò etiam his exemplis illustrari potest:

Columba est Spiritus sanctus.

Sanguis est anima.

In his enunciatis disponuntur duo disparata; & quidem vocibus propriis. Sensus autem est: *Cum illa visibii specie columbæ verè aderat Spiritus sanctus;* ut Dominus Philippus inquit: *Et in sanguine est anima,* ut ipse Deus se per Moïsen explicat.

Assumptio porrò dubia esse nequit. Nam *Panem & corpus* res duas disparatas esse vel ipsi adversarii fatentur. utramque verò vocem propriam esse, nec ullam tropicam expositionem hic admittendam, supra demonstravimus. Syllogismus itaq; hic & legitimus est & verax, causam ostendens verissimæ sententiæ, de præsentia corporis Christi in cœna.

ALIUD.

In hoc Syllogismo nihil vitiosum esse ait Piscator, Anabaptistarum patronus.

Ratio non est causa fidei procreans, sed impediens.

Fidei causa vera est Spiritus Sanctus.

Qui carent actu intelligendi, h. e. qui perfecta ratiocinatione non utuntur, credere non possunt.

At infantes carent actu intelligendi.

Ergo credere non possunt, & per consequens non sunt baptizandi.

Resp. Delirantes Anabaptistæ aliena causa bis falluntur. Primò enim manifesta falsitas est in propositione. Actus enim intelligendi, h. e. *ratiocinatio naturalis unum ex alio concludens*, non tam causa est procreans fidem, quàm eandem destruens. *Roma. 8. Sensus carnis est inimicitia adversus Deum.* Hinc nemo sequens ductum rationis, in Christum potest credere, quantumvis sit sapiens & adultus, ut apparet in discipulis Christi, qui non poterant intelligere scripturas priusquam Christus eas ipsis aperiret, *Luc. 24.* Ex quo fit manifestum, propositionem invertendam esse, hoc modo: *Quòd ii faciliùs possint credere, qui non impediuntur rationis ductu, cum certum sit, omnem rationem captivandam esse in obsequium Christi, 2. Corinth. 10.* Quod si in infantibus actus intelligendi negatur, ipsa fides tamen non negatur, quia vera causa non negatur. Vera & quidem principalis fidei causa est *Spiritus sanctus*, qui super infantes per *lavacrum regenerationis abundè effusus est.* *Tit. 3.*
Hic

Hic fidem in ipsīs operatur: quod ni fieret, non posset ad infantes pertinere promissio vitæ æternæ. At horum est regnum celorum, Marc. 10. Regnum autem celorum tantum pertinet ad fideles, Iohan. 3. Ergo infantes credere, est certissimum. Hinc Salvator aperte ait, Matth. 18. *Nolite offendere unum ex pusillis istis, qui in me credunt.*

Deinde fallacia est in consequente ex syllogismo deducto. Nam fides non est causa administrandi Baptismi (etiamsi ad fructum apprehendendum facit) sed mandatum & institutio Christi.

ALIUD.

Nos habemus magnum exercitum.

2. Par. 19.

Ergo facile vincemus.

R. Est fallacia causarum non sufficientium. Ideoque respondet Israelitis rex Abias: *Nolite ergo pugnare contra Deum, quia non expedit vobis, q. d. vos confiditis causæ minis principali victoriæ, magno scilicet exercitui, at principali caretis, Deo scilicet, in cuius manu est victoria. Fallit igitur vos vestra ratiocinatio.* Fallacia causarum non sufficientium.

Sic Piscator argumentatur in Respons. ad Busch. pag 87.

Muti habent linguam, naturale loquendi instrumentum.

G 4

Ergo

Ergo facultate loquendi non sunt destituti.

Resp. Est fallacia causæ non sufficientis: Data causa instrumentali, non protinus sequitur effectum. Perinde est ac si dicat: Afinus habet linguam. Ergo potest loqui. Calceos habet rubros. ergo potest saltare. Respondent germani, *Es gehöret mehr zum tanz/denn ein par roter Schuch*. Sic plures causæ requiruntur ad facultatem loquendi, quàm lingua non ligata, videlicet facultas animæ intrinsecus sermonem formans: auditus sonos & vocum transmittens ad animum: libera aëris per arteriam attractio & compressio &c.

Similiter causa efficiens fallit, cum propter principaliter agentem, adjuvantes & instrumentales negantur.

Sic Piscator Respons. ad Busch. pag. 65.
& 67. concludit:

Solius Christi sanguine sumus mundati.

Solius Spiritus sancti virtute regeneramur.

Ergo per Baptismum non mundamur, non regeneramur.

Resp. Est Elenchus causæ, quo Sophisticè propter principalem causa instrumentalis negatur. Solus Christus est causa principalis mundans nos suo sanguine: solus Spiritus

Spiritus sanctus est causa principalis efficiens in nobis regenerationis : At causa instrumentalis seu medium , per quod ista in nobis fiunt , est Baptismus , ut Paulus ait Tit. 3. Ipse Deus salvos nos fecit P E R lavacrum regenerationis.

Similiter fallit materia, ut :

Materiae
fallacia.

Homo iste optimè tenet præcepta Aristotelis Ethica.

Ergo dulcissimis consolationibus mentes afflictas potest erigere.

R. Fallacia est causæ materialis : Nam Ethica præcepta Aristotelis non suppediant materiam consolationis, sed illa ex solo Evangelio est haurienda.

Similiter fallis , si ex parte materiae effectum arguas, ut:

Habeo lupulum & aquam.

Ergo bonam coquam cerevisiam.

Resp. Est fallacia materiae. Nam lupulus & aqua non sufficiunt ad bonam cerevisiam coquendam, sed principaliter polemae copia requiritur etiam.

Sic & forma decipit, ut :

Negata rei forma, res ipsa est neganda: quippe per formam est res, id quod est.

Sed impii non habent formam Sacramenti, fidem scilicet.

Fiscat ad
Hoffman.
pag. 146.

Fides non
est Sacra-
menti for-
ma.

*Ergo impii rem ipsam, sacramentum sci-
licet verum non habent.*

Resp. Ignoratio veræ formæ hoc So-
phisma peperit. Fides formalis cœnæ Do-
minicæ caussa non est, id quod ipse Piscator
suo prosyllogismo testatum facit, sêque i-
psum evertit, pag. 146. verba ejus hæc sunt:
*Sacramenti integritas pendet à divina ordina-
tione velut à caussa efficiente: à fide autem su-
mentis, velut à caussa formali saltem ex parte.
Etenim divinæ ordinationis scopus est, ut fides
sumentis per Sacramentum confirmetur.*

Hic tria nominat: *Ordinationem divinam:*
Fidem sumentis: & *Sacramentum.* Efficiens sa-
cramenti caussa est *ordinatio divina:* Effectû
hujus ordinationis est *Sacramentum,* h. e. tota
illa actio, qua secundum institutioné Chri-
sti accipitur cum pane & vino sanguis &
corpus Domini. Finis divinæ ordinatio-
nis est, ut *fides sumentis* per Sacramentum
confirmetur.

Ex his intelligitur, fidem Sacramenti for-
mam non esse. Forma dat esse rei, perfectio-
nem & consummationem, & nunquam ab
effecto suo perfectionem accipit. At fides,
ait Piscator, per Sacramentum augetur, con-
firmatur, & crescit. Non igitur potest esse
forma.

Por-

Porro forma cum re ipsa ingeneratur, adeò, ut cum incipit esse forma, res ipsa jam sit plena & perfecta, & formam qui habet, rem ipsam habeat necesse est.

At fidesne cum Sacramento ingeneratur? estne in ipso Sacramento, sicuti forma semper est in re formata? Imò non in Sacramento est, sed in homine Sacramentum sumente, ait Piscator. Qui si habet fidem, quæ sit Sacramenti forma, Sacramentum jam ipsura habeat necesse est. At quod jam habet, quomodo illud accedet & capiet?

Manifestum sanè est, fidem & Sacramentum subjectis (*nam fides est in homine, Sacramentum extra eundem, antequam sumat*) & tempore (*fides præcedit longo sæpe tempore ipsam Sacramentalem perceptionem*) distincta non habere rationem formæ & formati: Et Sacramentum non tam esse effectum formatum fidei, quàm causam adjuvantem, qua fides hominis confirmetur & augeatur.

Sic sine ficto Sinon decipiebat Trojanos; Finis fallacia.

Equum hunc in honorem Deorum vestrorum extruxerunt Greci.

Ergo illum intromittetis in urbem.

R. Finis machinæ istius non fuit honor Deorum, sed eversio Trojæ, quæ etiam subsequuta est.

▲ L I

ALIUD.

Cujus finis bonus est, id ipsum quoque bonum est.

Sed Pontificiæ religionis finis bonus est, nam volunt ista doctrina homines continere in officio, pietate, mutua dilectione, & morum honestate.

Ergo ipsa religio bona est.

Resp. Fallacia finis est in propositione & assumptione. Non enim id statim bonum est, cujus finis est bonus: bonitas enim rei non ex solo fine, sed ex omnibus causis judicanda est, sicuti vi omnium causarum effectum existit. Sæpe bonum quis sibi proponit finem, sed reliquæ causæ malæ sunt. unde illud tritum: *Non sunt facienda mala, ut eveniāt bona.* Nam mala antecedentia ex bono finali salvari nequeunt.

Deinde assumptio falsa est: Finis ille pontificiorum nō bonus est, sed malus, quia excludit fidem in solius Christi meritum, sine qua nihil Deo placere potest.

Similiter multa alia Sophismata ex locis causarum oriuntur.

CAPUT III.

De Fallacia effectorum.

Effecti fallacia est, cum id, quod effectum rei

Fallacia
effecti.

rei verum non est, ad arguendam suam causam adhibetur, ut:

Quod destruit & turbat artium doctrinam, quod gignit errores in theologia, id pueris in scholis non est proponendum.

Sed Dialectica P. Rami destruit & turbat artium doctrinam, & gignit in Theologia crassissimos errores Calvinisticos.

Ergo Dialectica P. Rami pueris in scholis non est proponenda.

Resp. usitatum hoc est & in toto orbe terrarum notissimum Sophisma, non tamen ab aliis nisi Rami doctrinam ignorantibus profectum. Tam crassam enim effecti fallaciam qui fingunt, vel nunquam legerunt P. Rami scripta, nec dignum judicant, quem legere velint, ut ajunt ipsi: vel legendo leviter saltem percurrunt, & non rectè intellecta arripiunt, & ad pravam sensum detorquent: vel si intelligunt, amore tamen & autoritate suorum magistrorum abrepti opiniones usitatas arctè tenent, accuratèque defendunt, rejecta veritatis luce.

Quis verò ejusmodi cæcum & præceps affectuosumque probabit judicium? Apelles ineptum sutores de arte, quam non nôrat, audire noluit: nos audiemus & probabimus rigidos istos censores, qui id, quod condemnant,

mant, non intelligunt, & quare improbent, rationibus probare non possunt.

Rami Dialectica non destruit Philosophiam.

Falsum affingunt effectum Dialecticæ Rameæ: Destruit illa, ajunt, & corrumpit artium doctrinam. Dicitur hoc quidem ita, sed non probatur.

Quid Ramus in artibus præstitit.

Antiquam Philosophorum, Platonis, Aristotelis, Ciceronis doctrinam à Rodolpho Agricola puriùs Germaniæ restitutam; à Philippo mira perspicuitate illustratam, P. Ramus plenius excoluit, singula membra artium accuratis definitionibus & distributionibus exposuit, exemplis notissimis illustravit, confusa in ordinem redegit: atq; ita ex arte intricatissima & longissima facilimam & brevissimam effecit: omnium præceptorum in qualibet arte requisivit constantem veritatem, in qua nihil sit heterogeneum, nihil tautologicum, nihil confusum, sed omnia nativa voluit esse artis membra, omnia reciproca, suo loco enunciata, & legitimo ordine proposita.

Hocine est artes corrumpere & depravare? Probandum est ubinam peccarit Ramus, quibus regulis artium destruxerit doctrinam? sed deficiunt boni viri in hujus rei demonstratione, & condemnationes inanes pro veris rationibus afferunt.

Alterum crimen est multò foedius & gravius,

vius, eoq; facilius deprehendi potest. *Rami Dialectica*, clamitant, facit *Calvinianos*, & omnes *Ramiste* sunt *Calvinista*. Ergo *Rami Dialectica* è *Scholis* est profliganda, exterminanda.

Parce, quæso per Deum immortalem, bonis viris; & desine tam gnaviter calumniari, memor octavi præcepti: & prius accuratè subducito omnes rationes, omniaq; inquire pondera, quibus probes Calvinismum gigni ex doctrina *Rami*. Si voles id demonstrare, fundamenta capies certissima ex causis, his enim effecti natura quàm optimè arguitur. Videamus ergo quid valeat inductio.

Rami Dialectica neq; gignit neq; fovet *Calvinistico* errores.

A causa efficiente concludes ita:

Ramus fuit Calvinista.

Ergo Dialectica ejus faciet Calvinianos.

Hoc illud telum est acutissimum, hæc Achillea hasta, hoc firmissimum & unicum præsidium, quo illi nituntur, nec aliud ad defensionem causæ suæ capere possunt. Sed facile hæc clava ex manibus ipsorum extorqueri potest.

Efficiens causa externa est, nec essentiam effecti ingreditur, ideoque quod de efficiente singulariter dicitur, non necessariò de effecto dicitur. Et vitia personæ ad rem ipsam transferri non debent. Si *Ramus* fuit *Calvinista*, non tamen sequetur & *Dialecticam* ejus esse *Calvinisticam*. Agè, respondeant boni isti viri ad hæc Enthymemata:

Aristo

Aristoteles fuit impius Ethnicus.

Ergo organon Aristotelis faciet impios discipulos.

ET

Porphyrus factus est blasphemus Apostata.

Ergo prædicabilia Porphyrii qui discunt, fient apostatae.

ET

Philippus non fuit Calvinista,

Ergo quicumque Dialecticam Philippi discunt, non fient Calvinistae.

Ex materia Dialecticæ Rami non poteris errorem Calvinisticum aliter demonstrare quàm hoc modo :

Præcepta P. Rami continent Theologica dogmata Calvinianorum.

Ergo juvenus tam crassum errorem imbibet hac doctrina informata.

Antecedens est falsissimum. Nullum enim in tota Dialectica Rami invenies axiomatheologicum: sed purè se intra terminos Philoſophiæ continuit: ne exempla quidem Theologica adhibere voluit.

Omnia Rami præcepta multò antè ab Aristotele, Cicerone, Agricola, Philippo fuerunt proposita, si non iisdem verbis & syllabis, tamen eodem sensu. Hoc itaq; argumento, si Ramus condemnatur, simul & reliqui logici condemnabuntur.

Ex

Ex forma fortassis objicies ita :

Rami præcepta sunt informata ad acumen rationis.

Ergo Calvinistæ illa plurimum uti possunt, & eadem utentes decipiuntur.

Miserrimum sanè judicium. An non etiam Aristotelis, Agricolæ, Philippi Dialectica ad rationis acumen est informata? Si non est : ne logica quidem est.

Dic quæso, quæ caussa est, quòd tam multi etiam Philippi discipuli in caussa Sacramentaria à Luthero ad Calvinū defecerunt? Mirum, ni hanc etiam culpam transferas in Philippi Dialecticam. Sed adverte : Præceptorū logicorum quò accuratior est descriptio, eò minùs iis crassissimos suos errores tegere possunt Calviniani: Et P. Rami doctrina de argumentorum singulorum natura eorundemque dispositione, de vocum modificatione per tropos, adeò non defendit Calvinianorum falsam sententiam, ut eam etiam solidissimè refutet, ut demonstravimus, cap. 5. 6. 7. &c. lib. 1.

Ex fine tandem quid concludes?

Propositumne fuit P. Ramo, ut logica sua Calvinisticum errorem introduceret? Minimè verò. Nullum hujus rei habes argumentum. Voluit saltem generalissimum instrumentū, ὄργανον ὄργανων nobis descri-

H bere

Logica
non facit
hæreticos

bere, quo uti quis posset ad omnium omnino rerum tractationem. Instrumentum autem, rem ipsam, in qua occupatur & exercetur, non generat, sed saltem ad rem adhibetur. Logica ita non facit hæreticos, sed hæretici logica Sophisticè tam possunt abuti in suis erroribus, quàm orthodoxi rectè uti in suis confessionibus.

Proinde cùm nulla ratio monstrari possit, quæ doceat Rami Dialecticam gignere errores Calvinisticos, obsecro omnes bonos viros, ut re ipsa diligentius considerata aliorum insanos clamores non audiant, nec præconceptionis sine ratione opinionibus, juventutem ab hac tanta luce, quam Deus nobis, hoc ultimo languescentis mundi senio, concessit, arceant: sed patiantur eandem institui certa forma ratiocinandi, & solidè disputandi, ne ab exercitioribus Calvinianis aut Iesuitis, qui sua dogmata in ipsam etiam artem spargunt, in errorem pertrahantur.

Sic fallacia effecti est, cùm ex negato effecto, cujus negatio ex subjecto occupante dependet, ipsa causa negatur: quæ tamen effectum præstitisset suum, si idoneum objectum habuisset. Ita fit, ut duo sint opposita unius rei effecta, sed in diversis objectis; ut:

Si indignis infidelibus in cæna verè exhibetur

*tur corpus Christi, eosdem etiam vivificat.
Sed non vivificat indignos infideles.*

Ergo verè etiam iisdem non exhibetur.

Resp. fallacia effecti est in propositione: nam *vivificare*, quod corporis Christi effectum est, non ad quodlibet subiectum est accommodandum, sed ad certum, & determinatum. Non enim vivificat *quoslibet*, sed *tantum credentes*. Connexio itaq; illa necessaria non est, nec vivificatio carnis Christi ad infideles accommodari potest. Sic revera erat vis sanandi in corpore Christi, dum ambularet in terris, non tamen omnes, qui premèdo urgebant ipsum, vim illam sanandi percipiebant, nisi sola illa fidelis scemina, quæ sanguinis profluvio laborabat. Evangelium est potentia ad salutem omni credenti: in impiis verò licet odor sit ad mortem; nihilominus tamen vim salvandi retinet: Et idem Evangelium audiunt pii, & impii. Effecto nempe in adverso subiecto negato, res ipsa tamè, quæ causa effecti est, negari non potest. Culpa enim est in subiecto, non in re agente: nam illud sic non est affectum, ut possit aut velit effectum illud capere. Vini modicè sumpti vis est conservare naturam. At subiectum debet esse temperatum: Febricitantis, intemperie epatis laborantis naturam non conservat, sed destruit. Idem tamen vinum bibit sanus

Corpus Christi vivificat, sed tantum credentes.

Vnius rei opposita possunt esse effecta, sed in diversis subiectis.

& febricitans, sed ille ad vitæ conservatio-
nem, hic ad destructionem. Sic corpus
Christi vis est vivifica. At subjectū vivifica-
tionem recipiens, debet fide instructum esse.
Sumunt ita corpus Domini fideles ad vitam:
infideles ad mortem, nec culpa est in cor-
pore, sed in subjecto accipiente, quod fide
caret.

ALIVD.

*Divitiæ excludunt homines è regno celo-
rum. Christus enim ait, Luc. 18, Quod perdifficile
sit divitem ingredi in regnum calorum.*

Ergo divitiæ sunt malæ.

Resp. Fallacia est effecti: non enim divitiæ
excludunt hominem è regno cælorum, sed
ipsa impietas, incredulitas, avaritia, quæ
frequentia esse solent in divitibus, suis bonis
abulentibus.

CAPUT IIII.

De Fallacia subjecti.

Subjecti fallacia est, cum vel ex falso, vel
contingente subjecto affirmato, aut nega-
to, adjunctum ipsum affirmatur, aut nega-
tur, ut:

*Baptizandi ex fidelibus parentibus debent
esse nati.*

*Sed Iudæorum, Turcarum, Ethnicorum
liberi*

liberi non sunt ex fidelibus parentibus nati.

Ergo non sunt baptizandi.

Resp. Subjecti fallacia crassissima est in propositione Calvinianorum, qui Baptismi usum tantum restringunt ad infantes ex fidelibus parentibus natos, qui parentum sanctitate jam sint in gratia & fœdere per baptismum obsignando. Sed falsum ejusmodi subjectum est. Nam quod purum sanctumq; est, id opus non habet mundatione. At omnes baptizandi infantes opus habet mundatione per Baptismum facienda: nam Baptismus est lavacrum aquæ in verbo, mundans, purgans & abluens animæ sordes, ut docet Paulus Ephe. 5. Tit. 3. Non igitur pertinet baptismus ad sanctos, & jam in gratia & favore Dei constitutos, sed ad miseros peccatores, qui ex carne nati, caro sunt, & regnum Dei ingredi non possunt, nisi aqua & spiritu regenerentur, Iohan. 3. Neque soli fidelium liberi baptismo mundandi sunt à peccatis, verum etiam infidelium. Qua ratione enim aliàs admissi essent ad baptismum patres nostri, quorum majores sub gentilismo vixerunt. Christi vox baptismum instituentis generalius monstrat subjectum, cum inquit: **BAPTIZATE OMNES GENTES.** Gentium voce non intelligit fideles sanctos, sed omnes omnino miseros peccatores.

Non fidelium tantum, sed infidelium etiam liberi sunt baptizandi. August. Non generatio, sed regeneratio facit Christianos.

H 3

ALIUD.

ALIUD.

Rhetorica occupatur & exercetur in dicendi artificio.

Ergo omnia, quæ ad dicendi artificium pertinent, ut inventio, dispositio, memoria, elocutio, pronuntiatio, in Rhetorica doceri debent.

Ratio dicendi non est propria Rhetoricæ, sed communis omnium artium logicarum.

Resp. Subjecti communis fallacia est in antecedente. Dicendi ratio non solius est Rhetoricæ subjectum, sed commune trium artium logicarum, quæ hinc dicuntur artes dicendi, quòd communiter dicendi artificium, & rationem doceant. Quælibet ex his suam partem in dicendo sibi vendicat: Grammatica vocum proprietatem singularum, & conjunctarum structuram: Dialectica rerum tractationem, inventionem videlicet & dispositionem: Rhetorica solùm vendicat sibi elocutionem & pronuntiationem, ut ornatum sermonis doceat. Memoria si quid artis habet, ad methodum logicam pertinet, quæ memoriæ nutrix est optima.

ALIUD.

Vinum in poculis aureis & argenteis mensæ apponitur,

Tu non habes apposita pocula aurea & argentea.

Ergo vinum non habes.

R. Fal-

R. Fallacia subjecti est contingentis: vinum enim non necessario distribuitur per pocula aurea & argentea, quin etiam sæpe adhibentur vitra & vasa alia: & maxima pars vini sine poculis aureis & argenteis bibitur.

CAPUT V.

De Fallacia Adjuncti.

FALLACIA adjuncti est, cum ex adjuncti vel Adjuncti fallacia. falsi, vel contingentis, aut etiam communis affirmatione vel negatione, Sophisticè subjecta affirmantur vel negantur, ut:

Nova non sunt recipienda in scholas.

Sed præcepta Rami sunt nova.

Ergo non sunt recipienda in scholas.

R. Fallacia adjuncti est in propositione & Novitas an sit repudianda. assumptione. Nova enim si bona sunt, rejici non debent propter novitatem, sicuti omnia antiqua non bona sunt, nec propter antiquitatem retinenda: Sed bonis novis potiùs corrigenda & emendanda. Nam & illa, quæ jam antiqua sunt, aliquando nova fuerunt, cum primùm invenirentur. Et si nihil novi invenire liceat, quomodo excusabuntur majores nostri, quorum alii artes invenerunt, alii inventas excoluerunt, emendarunt, amplificarunt?

Deinde falsissimum est, *præcepta Rami nova esse:*

H 4 va esse:

Rami præcepta non sunt nova

va esse: Imò Ramea doctrina antiquissima est Socratica & Platonica differendi ratio, Aristoteli non inusitata, Ciceroni non parùm frequentata. Nova autem videtur, quia studio P. Rami è tenebris in lucem de novo est producta.

ALIVD.

Pallidus est.

Ergo est studiosus literarum.

Resp. Est fallacia communis adjuncti, quod pro proprio adhibetur. Nam pallor commune adjunctū est studiosorum, amatorum, febricitantium, ebriosorum. Non igitur certum subiectum arguere potest.

ALIUD.

Proprietates essentialis nunquam possunt abesse à suo subiecto.

Sed visibilitas & palpabilitas essentialis sunt proprietates corporis.

Ergo à corpore nunquam abesse possunt. Et per consequens.

Corpus verum ubicunq; est, ibi semper potest videri & palpari.

Sed in cæna Christi corpus nec videri potest, nec palpari.

Ergo Christi corpus in cæna revera præsens non est.

Resp. Adjuncti fallacia decipiuntur, qui credunt hanc argumentationē firmam esse.

Et si

Vbbius ad Hoff. pag. 71. 74. 76. 87. 93. 98.

Et si enim rectè adjunctis affirmatis subjecta affirmantur: non tamè contrà, adjunctis negatis subjecta rectè negantur. Christus quidè, cujus autoritate argumenti hujus certitudinem stabilire conantur, ex affirmatione adjunctorum, *visibilitate & palpabilitate*, subjecti, *corporis videlicet sui* veritatem rectè demonstravit. At contrà negatis istis proprietatibus tantùm, non efficitur, ut corpus ipsum negandum videatur.

Adjunctis negatis, subjecta perpetuò non negantur.

Proinde propositio utriusque syllogismi magna infirmitate laborat: idque ex fundamento logico demonstrabimus ita:

I. Subjectum & adjunctum argumenta sunt *modo quodam consentanea*, ideoq; tam absolute non consentiunt, ut ex unius negatione, alterius essentia statim sit neganda: præsertim ex adjuncto subjectum. Nam *Adjunctum suo subjecto levius est*, h. e. leviozem habet consensionem cum suo subjecto, quàm subjectum cum suo adjuncto. Subjectum enim quasi quoddam substerniculum præbet adjuncto, facitq; ut illud alicubi esse possit. Subjectum ita firmitus est, quia per se, subsistit, &posito adjuncto quasi sua sponte accurrat, ut veluti locum subsistendi ei præbeat. Adjunctum verò suo subjecto est levius, quia non per se, sed in subjecto suo subsistit, cum quo ita necessariò non cohæret, sed sæpe recedit.

Ram. lib. 1. cap. 11.

Adjunctum suo subjecto est levius.

Subjectum firmitus adjuncto.

H 5 Ideo-

Ideoq; posito subjecto, non necessariò ponuntur adjuncta: At positis adjunctis, necessariò ponenda sunt subjecta, quia adjuncta nullibi sunt nisi in subjectis, - ut, malè concludo:

Animam habet rationalem.

Ergo virtute & eruditione est præditus.

Rectè autem sic:

Virtute & scientia magna est instructus.

Ergo habet animam rationalem.

Accidentia enim, ut inquit Dn. Philipus, non per se subsistunt, sed sunt in alio mutabiliter.

Subjecti
essentia in-
tegra est,
etiam abs-
que adjun-
ctis.

II. Definitio utriusq; argumenti plenius idem declarat. *Subjectum est, cui aliquid adjungitur: Adjunctum, cui aliquid subjicitur.* Subjectū nempe res est causis suis jam constituta, absoluta & perfecta, in quibus suam habet essentiam: quicquid jam subjecto *præter essentiam*, ut inquit P. Ramus, accedit, id ejus est adjunctum. Intelligitur ergo subjecti essentia integram esse, etiam extra considerationem adjunctorum: & sive adjuncta adsint, sive absint, essentiam subjecti nec augere nec minuere.

Ex quo manifestus etiam est error eorum, qui corporis adjuncta propria *essentiales proprietates* vocant, & quidem hoc sensu, quòd sine his essentia corporis salva esse nequeat.

Nam

Nam si hoc verum est, non amplius adjuncta sunt, sed potius Causæ: quippe causæ essentiam rei solæ constituunt, præcipuè materia & forma: adjuncta verò præter essentiam accedunt ad rem, plenè jam causis suis constitutam. Et proprietates corporis nemo hæcenus essentielles appellavit causas, rei essentiam constituentes: sunt enim qualitates, ut docet Physica. Omnis autem qualitas adjunctum est: proinde potest abesse etiam rei proprietas, substantia integra manente.

Corporis
adjuncta
propria
non rectè
vocantur
essentiales
proprietates.

Hic itaque rationibus firmissimè demonstratur: adjunctis affirmatis rectè affirmari subjecta: negatis verò illis, hæc necessariò neganda non esse: nec sublatis proprietatibus naturalibus, ipsam substantiam tolli. Etsi enim proprietates naturales illæ, communi ordine & cursu semper sint in subjectis, & per naturam, quæ tenorem semper observat suum, non facillè mutantur, tamen sua natura talia sunt, ut mutari possint, & abesse citra essentiæ corruptionem, disponente id ita naturæ auctore Deo: Is enim, qui essentiis rerum illas adjunxit pro sapientia sua & voluntatis libertate: is etiam eadem potentia salvis essentiis proprietates remove potest.

Adjuncta
propria et
jam mutari
possunt &
abesse à sub-
jecto.

Declaratur res exemplis.

Fer-

Ferri naturalis
proprietates est
grave esse, &
semper tēdere
deorsum, nisi
mediū crassius
impediat.

Puellarum hu-
manarum pro-
prium est con-
cipere non nisi
ex virili femi-
ne.

Corporis hu-
mani adjun-
ctum est vide-
ri, palpari pos-
se, non transire
per aliud cor-
pus (natura e-
nim abhorret à
penetratione
dimensionum)
sed corpori ce-
dere, cibo &
potu conserva-
ri.

Nostri corpo-
ra naturaliter

nu-

Ferrum in aquam
delapsum nat̄e ce-
pit, 2. Reg. 6.

Virgo Maria cōcepit
in utero sine virili se-
mine, & ex pura fœ-
minei seminis mas-
sa homo factus est,
Lucæ 1.

Christus suo corpore
invisibilis factus est,
Luc. 24. Et tactu ali-
quando prehendi, te-
neriq; nō potuit. Sed
illæsus transivit per
medium Iudæorum,
Luc. 4. Idem sepul-
cro clauso, & lapide
obsignato resurrexit,
Math. 28. Claussasq;
januas transivit, Ioh.
20. nec amplius edit
& bibit.

Nostri corporis ac-
cidentia in altera vi-

ta

*Hæc cor-
poris na-
turalia
propria
aliquando
toluntur,
manenti-
bus inte-
gris sub-
jectis,*

nutrimen-
to, somno
quiete o-
pus habent,
sunt gravia
& tarda.

ta mutabuntur, 1. Cor. 15.
Ex animali fiet spiritua-
le: ex corruptibili incor-
ruptibile, ex infirmo po-
tens, &c. Et Phil. 3. No-
strum corpus humile, si-
mile erit glorioso corpo-
ri ejus. Et tamen in carne
nostra videbimus Domi-
num, Hiob 19.

Rectè itaq; Dominus & verè corporis
sui veritatem demonstravit adjunctis, visibi-
litate & palpabilitate. Videte, inquit, &
palpate, quia ego sum, q. d. Vos creditis me
esse spectrum & non vivum hominem. At-
qui ubi visus arguit veram hominis formã,
& tactus simul deprehendit ossa & carnem,
ibi verum hominem esse certum est.

Visibilitas
& palpabi-
litas cor-
poris veri-
tatem pro-
bant.

Vos videtis meam formam, vos tactu
percipitis carnem & ossa mea: ergo me
verum hominem esse credetis. Similiter vi-
tam suam sumptione cibi & potus demon-
stravit. Qui enim comedunt & bibunt, non
mortui sunt, sed vivunt. Christus cum disci-
pulis comedit atq; bibit: Ergo tum non am-
plius fuit mortuus, sed vivus. Contrã ma-
lè & sophisticè argumentantur illi, qui ex
proprietatibus vel adjunctis negatis, con-
cludunt substantiam esse negandam, ut su-
prà

prà demonstravimus. Quis enim hoc negatum probaret: Christus jam nō edit, neq; bibit, ergo amplius non vivit? unum notissimum exemplum adhuc apponam. Loquendi facultas proprium est hominis adjunctum inter creata animalia: hoc affirmato, subjectum ipsum est affirmandum, *Ut, Animal illud loquendi facultate præditum est, ergo homo est.* At sicuti loquendi facultas essentiam hominis non constituit, ita sæpe impeditur, & aliquando à subjecto removetur, ut in mutis, quibus tamē ipsa essentia integra manet: nec enim valet argumentatio: *Iste loqui non potest, ergo non est homo.*

Nullum igitur robur est in hoc argumento, de quo tantoperè glorientur Calviniani, quo unico tanquam firmissimo præsidio nituntur, quo vel solo simpliciores cogere conantur, ut tropum in verbis cœnæ admittant, & corpus à cœna absens credant.

CAPUT VI.

De Elencho oppositorum.

DE consentaneis actum est hætenus, Dissentanea sequuntur, *quæ à re dissentiunt, quam arguunt, ut, Diversa & opposita.*

Diverfa.

Diverfa sola tantùm ratione dissentiunt, & levem quandam gignunt rerum discretionem

nem

nem atque distinctionem, & rarò syllogisticam dispositionem ingrediuntur, unde Sophistica singularis hîc non est.

Opposita autem, *quæ ratione & re dissentiant*, firmiores suppeditant demonstrationes, & non rarò fallaci veritatis specie decipiunt. Accuratè itaq; eorum vis observetur.

Generalium omnium oppositorum natura duobus (præter definitionem) axiomatibus à P. Ramo indicatur. Lib. 1.
cap. 17.

Axioma primum sic est: *Opposita eidem attribui, secundum idem, ad idem, & eodem tempore non possunt.* Si igitur eidem attribuantur non *secundum idem*, id est, non secundum eandem rei partes, sed diversas, nec ad idem, h. e. non eodem respectu & significatione, nec eodem tempore, sed diverso: verè opposita non sunt, nec ut dissentanea se arguere possunt; ut Turcarum, Iudæorum, & aliorum impiorum contra nostram religionem hoc argumentum est:

Oppositorum proprietas prima.

Passus, crucifixus, mortuus & sepultus, non est omnipotens & vivens Deus.

At Christianorum Deus, est passus, crucifixus, mortuus, sepultus.

Ergo Christianorum Deus non est omnipotens & vivus Deus.

R. Est

R. Est fallacia oppositorum. Nam oppositio hîc nō est secundum idem: quia passio facta est, nō in divinitate, sed humanitate personæ Christi: Deinde nō est ad idem, h. e. idem respectus, quia passio & mors Christi nō spectavit extremam deletionem, sed humani generis liberationem. Denique non intelliguntur de eodem tempore. Nam ante annos mille & plusquam quingentos passus, crucifixus, & mortuus est in carne; postea resurrexit tertio die, inde vivus potensque ascendit in cœlum, nec amplius patitur aut moritur, sed vivit & regnat in æternum.

A L I V D.

Qui major est, huic minor nunquam potest esse par aut equalis.

Sed pater est major filio, Ioban. 14. Pater major me est.

Ergo filius in divinitate patri nunquam var est aut equalis.

R. Est fallacia oppositorum, quæ hîc non intelliguntur secundum idem, & ad idem. Nam Christus patre minor est secundum humanitatem, non secundum divinitatem. Deinde non est idem respectus. Loquitur enim Christus in illo dicto, non de essentia divina, (de qua agit syllogismi propositio) sed de officio suo & statu humiliationis in tempore exinanitionis. Pater erat persona

Pater quomodo dicitur major filio.

persona mittens. Filius persona missa. Pater non erat miser & humilis, sed plenam gloriæ, majestatis, beatitudinis possessionem occupabat: Filius exinaniverat seipsum, assumens formam servi, sustinens pro nobis omnis generis calamitates. Hoc respectu pater minor est. Et hoc argumento consolatur discipulos, quòd ad patrem velit ire, qui se sit major, h. e. quòd in illa miseria & humilitate diutiùs non sit futurus, sed perfecto & absoluto redemptionis opere, ad patrem in priorem gloriàm, majestatem, & potentiam sit rediturus, & auxilia præsentia suis discipulis exhibiturus.

Sophistica etiam abusio est hujus axiomatis; Si quod commune est duobus oppositis, de altero neges ideo, quòd alteri sit attributum, ut:

Homo est animal

Ergo Bestia non est animal.

Respondetur vulgo, opposita non secundum genus, aut communia accidentia opponi; sed secundum proprium aut differentiam.

Tu adde: Regulam oppositorum hinc trahi in abusum, quia hinc non duo opposita uni subjecto attribui, sed de duobus oppositis subjectis sua forma differentibus, unum

I

com-

commune genus affirmativè rectè prædicari. Animalis natura communiter ad essentiam tum hominis tum bestię pertinet, ergo rectè de utroq; dicitur. Neque enim bestia & homo opposita sunt, respectu hujus generis, ideoq; si illud de uno affirmetur, de altero negari propterea non debet.

2: Oppositorum proprietates.

Alterum axioma oppositorum ex priorè fluens, sic est: *Uno oppositorum affirmato, alterum negatur.*

Cùm enim ita dissentiant, ut duo plurave uni attribui non possint simul; sequitur; uno dato, expelli reliqua. unde crassissima Sophistica est, si quis opposita duo aut plura uni attribuat, ut:

Si gratia Dei salvamur, non debent excludi bona opera,

Sed primum est.

Ergo secundum.

Bona opera excluduntur à gratia.

R. Connexio propositionis falsissima est, nam ex lege oppositorum uno affirmato, alterum negari debuisset. Gratia enim Dei & bona opera in causa justificationis sunt opposita. unde rectiùs Apostolus argumentatur, Gal. 3. *Iustus ex fide vivit, ergo nemo per legem justificatur.* Rom. 3. *Gloriatio operum exclusa est per legem fidei.* Rom. 11. *Quod si per gratiam est justificatio, non jam ex operibus: alioquin gratia non est gratia.*

Sophisma item est, si quis uno oppositorum negato, alterum statim concludat. Nam unius negatio non necessario statuit alterius praesentiam: sicuti unius affirmatio alterum excludit propter realem dissensionem.

Vno oppositorum negato, non recte affirmatur alterum.

Sic Charinus valde ineptè argumentatur, Aët. 2. Icen. 2. Andriæ apud Terent.

*Philumena non datur Pamphilo,
Ergo mihi dabitur.*

Respondet servus, *Ridiculum caput: quasi necesse sit, si huic non dat, te illam uxorem ducere.* Possit nempe alius esse, qui illam ducat Charino excluso.

Ne quidem valet ejusmodi argumentatio ex contrariis, quorum tamen unum unitantum opponitur, nisi prius constet, alterum ex duobus necessario de subjecto isto affirmandum esse, ut:

*Athanasius non fuit maritus,
Ergo fuit uxor.*

Maritus & uxor contraria quidem relata sunt, sed altero negato, alterum hic necessario non est affirmandum, quia neutrum ex his verè de Athanasio dici potest.

*Lapis non videt,
Ergo lapis est cæcus.*

R. Nec videre nec cæcum esse lapidi convenit, ideoq; uno negato alterum necessario non est affirmandum.

At si alterum ex duobus necessariò in sit subjecto, tum quidem sine errore ex unius negatione, alterius affirmatio concludi potest. idque magis iudicio syllogismi disjuncti quàm vi oppositionis, ut :

*Aut Deo serviendum est, aut Mammonæ,
Non autem Mammonæ,
Deo igitur.*

CAPUT VII.

*De Disparatorum prædicatione in-
usitata.*

Opposita sunt duplicia, *Disparata & con-
traria.*

Disparata. Disparata sunt, quorum unum multis pari-
ter opponitur.

Ideoque etiamsi non sint contrariæ na-
turæ, tamen uni subjecto, secundum idem,
ad idem, & eodem tempore attribui non
possunt: sed uno affirmato, negandum est
alterum. secundum regulas superiores.

Hinc *Impossibiles* à Philippo dicuntur
propositiones, in quibus pugnantia jungun-
tur, aut species disparatæ, ut *Cæcitas est vi-
sus, aper est cervus.* Logica enim non videt
modum, quomodo opposita ratione & re dis-
sentientia affirmando jungi possint. Ideo-
que P. Ramus lib. 2. cap. 4. inquit: *Con-
senta-*

sentanea affirmando, Dissentanea negando disponuntur.

Hoc fundamento multi persuasi arbitrantur nullum disparatum de disparato propria voce affirmari posse, sed in ejusmodi axiomatibus semper tropum quærendum & explicandum esse: id quod verum quidem est in exemplis Philosophicis, at non in omnibus Theologicis.

Impossibiles propositiones.

Cùm enim Theologia longè excedat humanæ rationis captum, sæpeq; transcendat logicas regulas, reperiuntur quædam propositiones vel axiomata, in quibus disparatum de disparato affirmativè enunciatum vocibus propriis, & quidem verè, quòd testimoniis divinis, sine ulla dubitatione, fides est habenda.

Hujusmodi axiomata Theologi vocantur prædicationes inusitatas, easque definiverunt ita: *Inusitata prædicatio vel propositio est, in qua res duæ disparatæ vocibus propriis affirmatè junguntur, unumque dicitur esse alterum, propter artiſsimam conjunctionem, & realem utriusq; ad invicem præsentiam.*

Inusitata prædicatio quid

Hæc definitio ut rectè intelligatur, explicanda est, & exemplis illustranda.

I. Inusitata dicitur respectu rationis humanæ, quæ artis regulis illum enunciandi modum probare non potest. Omnia enim artis

Inusitata unde dicitur

præcepta usitata sunt, id est, usu & experientia per rationem inventa & approbata. Sic observavit ratio longo usu & experientia dissentanea negando enunciari, atq; hunc usitatum modum in logica descripsit. At nunquam eadem ratio notavit apud eos, qui logica tantum naturali vel artificiali sunt usi, disparatorum affirmativam dispositionem. Ideoque prorsus est inusitata rationi, & captui humano inexplicabilis. Deus autem cum hoc enunciandi modo inusitato & singulari utatur, ab ipso solo explicatio & sensus horum axiomatum peri debet.

Materia inusitatae prædicationis. Argumenta disparata & voces propriae.

II. Materia vel argumenta inusitati axiomatis sunt res duæ, disparatae substantiæ, vel species non confusæ aut permixtæ, sed distinctæ, ita, ut quælibet veram suam & integram naturam retineat. Voces etiam propriae sunt non tropo modificatae nativamque & propriam retinent significationem, ut res illæ ipsæ intelligantur, quæ vocum nativa significatione exprimuntur.

Forma.

III. Forma est affirmativa dispositio, qua unum dicitur esse alterum, ita ut vinculum sit hîc verbum Substantivum, *E S T*, idque affirmatum.

Finis, qui verum sensum inusitatae prope

III. Finis hujus inusitatae enunciationis est, ut doceat res duas disparatas, ut vinculo affirmato vocibus propriis logicè conjunguntur

junguntur, sic realiter sibi præsentés, unitas & conjunctas esse. Ideoque Deus ipse exempla istiusmodi, in quibus unum dicitur esse alterum propriè, sic exponit, quòd unum sub altero sit conjunctum, unum in altero, unum cum altero.

fictionis complectitur. In unitatæ prædicationes quò modo explicanda.

Exempla notentur hæc :

Colūna nubi-
bis erat an-
gelus Domi-
ni, Exod. 14.
Sanguis est
anima, Deu.
12.
Filius homi-
nis est filius
DEI vivi,
Matth. 16.
HOMO est
DEUS.
Columba est
Spiritus san-
ctus, Matt. 3

Panis est
corpus,
Matth. 26.

*Hæc Axio-
mata à sa-
cra scri-
ptura &
eruditis
theologis
explican-
tur ita.*

Angelus Domini
tollebat se cum
nube, Exod. 14.

In sanguine est a-
nima carnis, Le-
vit. 17.

In Christo habitat
omnis plenitudo
divinitatis, Col. 2.

Est Deus nobis-
cum, Esai. 7.

Cum illa specie
visibili verè aderat
Spiritus sanctus;
Philippus & Cal-
vinus.

In, cum, & sub pa-
ne realiter præ-
sens est corpus
Christi: Lutherus.

I 4 Habes

Habes hîc exempla inusitatæ prædicationis, in quibus unum dicitur esse alterû, quia unum est in altero, vel cum altero unitum, conjunctum & præsens: ideoq; rectè resolvuntur in explicatione per particulas *IN*, *CUM*, *SUB*, Deo ipso talem interpretationem monstrante.

CAPUT VIII.

De argumento Piscatoris, quo conatur omnes inusitatas propositiones tollere.

Hanc sanam & necessariam in Theologia de inusitatis prædicationibus doctrinam, aliqui causæ Calvinianorum addicti, vel prorsus tollere, vel saltem labefactare conantur, ut illa oppressa & ex oculis piorum remota, tropum in verbis cœnæ tueri possint, & corporis Christi in cœnâ præsentiam eò tutius negent.

Sed videamus, quàm logicè illi, & quibus machinis hanc bene ex verbo Dei structam arcem destruere laborent.

Iohannes Piscator omnino negat ullas esse inusitatas prædicationes: omnia exempla, in quibus disparatum de disparato affirmatè enunciatur, per tropicam expositionem reducens, ad regularem aliquem modum.

Fundamentum ejus, quo nititur, est hoc:

Cum

Question.
pag. 1.
Respons.
ad Hoff.
pag. 19.

Cùm unum dicitur esse alterum propriè loquendo; tum aut idem de se ipso aliter tantùm nominato dicitur, aut definitio de definito, aut definitum de definitione, aut genus de specie.

At in prædicationibus verborum cœnæ & similibus, in quibus disparatum de disparato affirmativè enunciatur, quas inusitatas vocant, nõ dicitur definitio de definito, aut contrà, nec idem de se ipso, nec genus de specie.

Ergo inusitatæ prædicationes non propriè loquendo unum dicunt esse alterum, sed per tropum sunt explicandæ, & ita reducendæ ad modum regularem.

Resp. Propositio infirma est, fallax & lubrica, & à re prorsus aliena.

I. Turpissimam artium confusionem introducit. Nam distinguit inter axioma proprium & tropicum, ut disertè docet defensio Piscatoris, pag. 19. ubi ait: *propria prædicatione est, cujus prædicatũ vel copula accipitur in nativa significatione: Tropica, cujus prædicatum vel copula accipitur per tropum.* Et hîc definit propriã prædicationẽ ex dispositione argumentorum. Atqui confunduntur ita Grammatica, Rhetorica, & Dialectica. In omni enim oratione duo sunt spectanda, sermo & res. Circa sermonem versantur Grammatica & Rhetorica, illa sermonis docet puritatem & elegantiam propriam, hæc explicat or-

Se ipse refutatur Piscator pag. 55 ubi ait: tropus ferè est in enunciatorum subjectis.

Axioma non rectè dividitur in tropicum & proprium

natum, qui est in tropis & figuris. Circa res versatur Dialectica, easq; certis argumentorum locis invenit, constantissimisq; judicii regulis disponit, in axioma, Syllogismo & Methodo.

Ex quo intelligitur, Axiomatum vel prædicationum doctrinam totam esse logicam, nec sermonis proprietate, quæ ad Grammaticam, aut modificatione, quæ solius est Rhetoricæ, describendam & distribuendam: & tropicam vocis vel nativam significationem dispositione argumentorum non esse judicandam: quod enim unius artis proprium est, ad alteram transferri non debet. Rectè quidem dicitur secundum Grammaticam & Rhetoricam, quòd vox in oratione sit propria aut tropica, Totum verò axioma nunquam rectè proprium, aut modificatum vel tropicum dicitur. Est enim axioma non per & propter voces, sed per argumentorum dispositionem, quæ mentis est, non externi sermonis. Sic ergo contra prædicationem tropicam concludes:

Vox in oratione est propria aut tropica.

Quod tropo non est modificatum, id tropicum dici non potest.

Sed prædicatio tropo non est modificata:

Ergo prædicatio tropica dici non potest.

Assumptionem probabis ita:

Omnis

Omnis tropus est in verbo, quod mutatur à nativa significatione in aliam.

At prædicatio non est verbum aliquod in axiomate, cujus significatio mutatur, sed est affectus partis consequentis ad antecedens.

Ergo in prædicatione non est tropus.

II. Propositio eadem infirma est, & insufficientis. Infirma est, quia argumentum arguens proprietatem vocis, alienum est, & valde lubricum. Quis enim rerum illarum (quæ in propositionis consequente enumerantur) dispositione vocis proprietatem effici contendet? si connexio necessaria est, sequetur, omnia ista axiomata, in quibus *idem de se ipso, definitio de definitis, genus de specie* dicitur, propriis vocibus enunciata esse, & in nulla unquam parte tropum esse posse. Atqui hoc falsum est, nam & definitio & genus sæpe vocibus tropo modificatis exprimuntur. Dialectica definitur à Ramo ita: *Dialectica est ars bene differendi.* Hic definitio est & definitum, neque tamen unum dicitur esse alterum proprie, Piscatoris iudicio: *Ille enim artis vocabulo, proprie accepto, intelligit habitum in mente artificis.* Hic autem accipitur *pro præceptis aut doctrina literis descripta.* Piscatori itaque *in vocabulo artis est Metonymia effecti.* Deinde *differere est illi*

Propositio
Piscatoriani
Syllogismi
infirma.

Idem alicuius est.

Idem lubricum est, quia constanter & certo vocum proprietatem non probat.

pro-

propriè *disseminare*, ideoque metaphoram agnoscit.

Si igitur ejusmodi argumentorum dispositio, qua unum dicitur esse alterum, necessariò proprietatem vocum non requirit, sed tropos interdum admittit: non necessariò etiam proprietates vocum ad ista tria vel quatuor rerum genera restringetur.

Vnum dicitur esse alterum multis modis.

Insufficiens quoque est propositionis inductio, non enim enumerat omnes modos, quibus unum dicitur esse alterum, & quidem propriè. Per effectum & causam unum aliquando dicitur esse alterum, ut *Deus est creator mundi*. Similiter genus de specie enunciatur in syllogismis figuræ tertiæ, ut *Quoddam animal est rationale*. Item, *Iehova est æternus Deus*, ubi res nominata de nomine dicitur: Item, *Homo est mortalis*, ubi adjunctum de subjecto prædicatur. At excipiet Piscator hoc exemplum, quòd non unum hîc dicatur esse alterum, sed tantùm alterius particeps, quippe accidens enunciatur de sua specie. Qualis ratio etiam in iis est, in quibus proprium adjunctum dicitur de subjecto. ut *Homo est visibilis: Socrates disputat*. Ego verò quæsierim ex Piscatore, an non in his quoque unum dicatur esse alterum? An non rectè & propriè homo dicitur esse mortalis? Num alio modo homo dicitur esse animal? Minime.

mè. Forma axiomatis una est. Nam verbum substantivum, E S T, vinculi vices sustinet in utroque, arguitque duas istas partes revera esse consentaneas & conjungendas, seu, ut Dominus Philippus inquit, in affirmative propositionis definitione, *Prædicatum adesse seu inesse subjecto*, ut igitur animalitas inest homini, sic etiam mortalitas. Sed in posteriore, ait Piscator, alterum tantum est participes. alterius seu altero præditum, *Homo scilicet præditus est mortalitate seu ejusdem participes*. At, inquam ego, *Similiter Homo est participes animalitatis seu naturæ animalis*. Nulla igitur hîc differentia.

Non hîc discrimen est in forma & modo prædicandi, sed tantum in materia, hoc est, argumentis dispositis.

Et in hoc, *Ille disputans est Socrates, vel: Socrates est ille disputans*, unum dicitur esse alterum propriè loquendo, nec commodè Socrates dicitur participes disputantis aut disputante præditus: Prædicatur autem hîc accidens de specie, teste Piscatore. Ergo sunt alii etiam modi, quibus unum dicitur esse alterum, quàm quos ille recensuit. Huc pertinent etiam exempla inusitatarum propositionum, ut *Deus est homo, Sanguis est anima, panis est corpus*. Verùm hujusmodi exempla è numero propriarum prædicationum hoc suo syllogismo ad tropicas remittit.

Atqui præposterè agit, & ὕστερον πρότερον committit: Doceat prius propositionis suæ verita-

veritatem, & inductionis sufficientiam probet, quàm eadem in allatis exemplis proprietatem tollat. An non ridiculus haberetur grammaticus, si sic argumentaretur?

Nomina secundæ declinationis habent terminationem in US, EUS, UR, UM.

At MAGISTER non habet illarum terminationem aliquam.

Ergo MAGISTER non est nomen secundæ declinationis.

Probandum priùs fuerat disputanti, non esse plures terminationes quàm illas quatuor. Similiter agit Piscator in hac disputatione: In hoc axioma, *Panis est corpus*, non dicitur unum esse alterum propriè, quia non dicitur *definitio de definito*, aut *idem de se ipso*, aut *genus de specie*. Atqui, quis assentietur illi de propositionis veritate? Quid respondebit illi, qui propositionem informaret ita: *Cùm unum dicitur esse alterum propriè loquendo, tum aut idem de se ipso dicitur, aut definitio de definito, aut genus de specie, aut disparatũ de disparato, aut nomen de re nominata, aut causa de effecto, &c.* Hanc sua propositione opposita non refutabit, hujus enim tanta est autoritas, quanta illius, & quod Piscatori licet sine ratione facere, id cogetur etiam alteri concedere. Hoc igitur argumento nihil efficiet, afferat aliud

aliud fortius: nec omnem prædicationem affirmet esse regularem, propriam & tropicam.

Veteres Theologi & recentiores insufficientem vulgarem prædicationum distributionem existimantes, propter exempla sacrarum literarum, tertium modum addiderunt. ut docet Bonaventura lib. 3. Sent. Distinct. 7. Et D. Philipus tres quasi species prædicationum in libro primo enumerat ita: *Vera prædicatio aut est regularis, aut figurata, aut inusitata.* Quæ magis logicè distingui possunt ita. Prædicatio vel propositio est usitata vel inusitata.

Distinctio
prædicatio-
num vel
propositio-
num.

usitata est, quæ in dispositione argumentorum consentit cum usitatis logicæ artis regulis, consentanea enunciando, dissentanea negando.

Enunciatio autem cum fiat sermone externo, verba sermonis singula in axiomatice erunt vel propria, secundum Grammaticam: vel Tropica, secundum Rhetoricam.

Inusitata est, qua argumenta contra usitatum logicæ iudicium disponuntur, dissentanea videlicet affirmando.

In hac voces singulæ sunt propriæ: aliàs si per tropum ad modum usitatum reduci possent, non singulare genus constituerent, sed sub prioribus continerentur. Sed

Sed usus & observatio Theologica docuit, in ejusmodi enunciatis non esse tropum: ideo sic contra Piscatorem concludamus:

Si in ejusmodi disparatorum affirmata dispositione vox nulla tropo infecta monstrari potest: certè est aliquod prædicationis genus, in quo unum dicitur esse alterum propriè loquendo. Neq; tamen idem de se ipso, nec definitio de definito, nec genus de specie prædicatur.

Sed prius est verum: ut patet ex disputatione lib. 1. de proprietate verborum cœnæ, & ex capite 7. hujus lib. 2.

Ergo verum quoq; posterius:

Et per consequens.

Propositio syllogismi Piscatoriani est falsa.

CAPUT IX.

De Propositione, Deus est homo, AN PER TROPUM REDUCI POSSIT ad prædicationem propriam & usitatam.

EXempla, quibus inusitatae prædicationis doctrina illustrari solet, Piscator per tropum ad usitatum reducere conatur modum. Exempla maximè illustria duo sunt: *Deus est homo. Et, Filius Dei, est filius Mariæ.*

Primum

Primum exemplum ita ad usitatum reducit modum: *In voce DEUS duplex est tropus: primò Synecdoche generis pro specie, quippe cum ex vocabulo generali ac tribus personis communi, intelligatur ex illis persona tantum una, videlicet secunda, quæ est, & nominatur propriè Filius DEI. secundò est Synecdoche membri, qua persona Christi denominatur à natura sua divina, & simul intelligitur eam consistare quoq; ex natura humana. Sensus enim illius enunciati est; Hæc persona, quæ & DEUS & homo est, quatenus homo est, seu secundum assumptam naturam humanam (ut ipse se interpretatur, pag. 28.) est homo: Et sic usitato modo prædicatur species de individuo, videlicet homo de homine individuo.*

Ad Hoff.
pag. 23. &
24.

Hæc tortuosa Piscatoris expositio primò destruit sanum & genuinum hujus propositionis sensum, à Catholica Ecclesia usurpatum: Deinde multiplices complectitur & crassos errores.

Tortuosa est, quia miserè torquetur triplici tropo

Principio enim notū est, Axiomatis cujuslibet finem esse, ut *rei alicujus esse vel non esse judicet.* Ita & hoc axiomate, *Deus est homo,* Ecclesia voluit non tantum docere, *Filium Mariæ ut hominem, verum esse hominem, & in hominum genere numerandum* (quæ Piscatoris est sententia) cum illud satis constet argumentis aliis: Sed principaliter hac enuncia-

Ram. lib. 2. cap. 2. Sensus prædicationis inusitatæ, Deus est Homo.

K

tione

At in antecedente huius axiomaticis ex voce Deus per triplicem Synecdochén intelligit humanam Christi naturam.

tione duarum naturarum personalem unionem voluit indicare : nempe *Filium Dei ab æterno genitum*, esse etiam verum & naturalem hominem. Nam si axiomaticis antecedente intelligi voluissent humanam Christi naturam, quid opus fuisset assumere vocabulum *Deus*, quod hominem non significat ? commodiùs multò eloqui sic potuissent : *Filius Mariæ est verus homo*. Quæ etiam necessitas coëgisset hoc axioma ita explicare : *Deus, h. e. humana natura est homo* ? Si enim vera est Christi humana natura, intelligitur per se, illum etiam verum esse hominem.

Tales igitur ineptiæ, Ecclesiæ ne per somnium quidem inciderunt : Sed exprimere illa voluit, & hoc dicere : *Unicam illam personam, quæ Christus dicitur, esse verum Deum, & verum etiam hominem*.

Sic enim Bonaventura lib. 3. Sent.

Distin. 7.

Cùm dicitur, Deus est Homo, Homo prædicatur de Deo, quia unitur ei in unitatem personæ. Quod testimonium quamvis superbe rejicit Piscator, pag. 35. tamen conscientiæ stimulo adactus pag. 36. scribit : Si vocabulum Dei accipiatur de solo filio Dei, sententia Bonaventuræ vera est, ideo sc. hominem prædicari de Deo, quia unitur ei in unitatem personæ.

Ga

Gabriel Biel, lib. 3. Dist. 7.
Artic. 3.

Quæritur qualis sit prædicatio, *Deus est Homo*. Pro responsione notandum, quòd apud Philosophum *Deus & Homo*, sunt termini disparati, qui diceret illam esse impossibilem, *Deus est Homo*, sicuti illam, *Homo est asinus*. Sed licet in hoc erraverunt, quòd dicebant hanc esse impossibilem, *Deus est homo*: tamen accipiendo terminos disparatos, pro terminis, qui naturaliter sive secundum sententiam naturæ non possunt de se invicem verificari. Et sic apud Catholicos etiam *Deus & homo*, sunt termini disparati, & ita prædicatio illa erit disparata, *Deus est homo*.

DEUS, enim connotat subsistentiam in natura divina: Et *homo* connotat subsistentiam in natura humana.

Lutherus Tomo 3. Germ. Ien.
pag. 457.

Conjungimus duas naturas in una persona, & dicimus: Deus est Homo, & homo est Deus. Audis igitur, hac enunciatione personalem duarum naturarum unionem notari. Et paulò post condemnat Sophisticam.

K 2 qua

qua Piscator etiam utitur, hujus enūciati expositiōe ita: *Cū dicitur, Deus est Homo, aut Homo est Deus, nulla hic Allegoria, nulla Synecdoche, nullus omnino tropus locum habet, sed necesse est vocem DEUS de Deo: vocem HOMO de homine accipi & intelligi.* Quid manifestius, quid verius ab homine Theologo dici potuisset?

Philippus lib 1. & 4. Dialectices inquit: *unum admirandum exemplum est copulationis duarum naturarum in Christo. Cū dico: Filius Dei est viva imago aeterni Patris, & est homo natus ex virgine.* Hic disertè exponit illud axioma, *Deus est homo*, quod in primo libro adduxerat, ejusq; sensum dicit esse hunc, quòd doceat duas naturas in una persona esse copulatas.

In hoc sc.
axiomate.

Huic communi Ecclesiæ judicio opponit se Piscator, & sua tropica violentia personalis unionis significationem ex illa propositione tollit, nihilq; relinquit nisi purum hominem: voces enim rerum notæ sunt; Et vox *Deus* divinam propriè notat naturam. Hac voce per tropum sublata, & substituta voce, *Homo*, ipsa divinitas sublata est, & habes ita *Hominem* in subjecto, *Hominem* in prædicato. Hæc pulchra illa Piscatoris Theologia est.

Sed videamus porrò, quàm scitè contra
veram

veram rationem & solida fundamenta disputet Piscator.

Prædicatio, inquit, illa omnino regularis est & usitata: quia species prædicatur de individuo.

At quia Homo non est species Dei, tropica & quidem violenta expositione sensum regularis prædicationis ita ostendere conatur. *Vox Deus, inquit, per Synecdochen generis primò ponitur pro secunda divinitatis persona: Deinde per Synecdochen membri, divina natura ponitur pro tota persona, quæ est Deus & homo. Et rursus (ut postea sententiam corrigat) per Synecdochen integri, tota persona ponitur pro assumpta vel humana natura.*

Duplex hîc & satis crassus quidem error est, Rhetoricus & Dialecticus. Rhetoricus error est in tropo.

Nam vox *Deus* per Synecdochen generis minimè explicari potest, nisi statuere velis singulas personas esse species D E I, & ita non unum, sed tres Deos. Ecclesiam autem intelligere hac voce secundam Divinitatis personam, manifestum & extra controversiam est: utitur autem vocabulo D E U S, quia docere vult, verum & æternum Deum, qui unicus est, & secundū unitatē essentiæ semper consideratur respectu creaturarum, assumpsisse carnem nostram, ita ut in ea habitet

Error Rhetoricus.

In vocabulo Deus non est tropus.

totaplenitudo divinitatis , ut ait Paulus ad Coloffen. 2.

Deinde in membri Synecdoche hoc vitiosum est, quòd concretivæ voci attribuit vim abstractivæ, cùm illa sit totius personæ vox, hæc verò unius naturæ. Non itaq; commodè dicitur : *Filius Dei est membrum totius personæ constantis divina & humana natura.* Sed longè gravius hoc Sophisma est , quod in voce *Deus* sic explicata , *Hæc persona, quæ & Deus & homo est* , Synecdochen positam, ostendere ait prædicationem speciei de individuo, ut rectè & propriè de Deo & homine dicatur homo. Siccine duo erunt homines & unus Deus? Et qua ratione *Homo & Deus* individuum , & *Homo* species dicitur?

Hanc videns absurditatem per Synecdochen integri, rursus nomen totius personæ restringit ad alteram naturam, inquit: *Filius Dei, intellige quatenus idem est homo , seu secundum assumptam naturam est homo.* At quomodo duo contrarii tropi in una & eadem voce constituentur , videlicet Synecdoche membri & integri simul, quorum hoc denuo tollatur id , quod illo erat affirmatum.

Et num statim Synecdoche est , cùm de toto aliquid dicitur secundum partem,
ut

ut, *Homo loquitur : Salomon est sapiens.* Quæ
tum enunciata erunt tropica?

Porrò si Piscatoris tropo locus datur in
antecedente, in consequente etiam feretur,
unde Piscatorio modo totum axioma ex-
ponetur ita :

Deus, id est,	}	Deus	}	est Homo, id	}	Homo
persona quæ		&		est, persona		&
est	}	Homo.	}	quæ est	}	Deus.

Pulchra meherclè tautologia. Quod si
totum restringere licet ad alteram naturam,
ur fecit Piscator, sic fiet axioma: *Deus, id est*
Homo, vel natura humana est homo, id est, Deus
vel divina natura. Vides quàm inanis in tropo
sit Sophistica.

Dialecticus error est in iudicio prædi-
cationis : non enim hîc species de individuo
prædicatur, sed disparatum de disparato,
quod testimonio & Piscatoris & Euangeli-
stæ Iohannis patefaciam.

Error Dia-
lecticus in
argumen-
to Pesca-
toris.

Piscator sibiipsi contradicens verita-
tem confitetur ita pag. 35. *Sensus illius enun-*
ciati est: Persona secunda Deitatis, quæ est ve-
rus ille Deus, unà cum Patre & Spiritu sancto,
est etiam homo.

Hic sensus ita redditus minimè completitur prædicationem speciei de individuo. Homo enim non est secundæ personæ Deitatis species. Id quod etiam enunciati forma satis apertè docet. Axioma enim copulatum est, quo res duæ copulantur, Divina sc. & humana natura.

Et particula *etiam* genus cum specie, vel speciem cum individuo nunquam connectit (Ridiculum enim esset dicere: Petrus est etiam homo) sed ostendit diversarum & distinctarum rerum copulationem.

Iohannes Euangelista cap. 1. satis evidenter refutat Piscatorem, cum scribit: καὶ ὁ λόγος σαῶξ ἐγένετο. Verbum est factum caro: Hinc illa propositio sumpta est: Deus est homo. At observa singulorum verborum pondera. λόγος directè notat secundam personam divinitatis nondum incarnatam: humanam naturam postea in consequente notat vocabulo carnis. Sensus itaq; est: λόγος (secunda scilicet persona divinitatis, quæ est verus Deus) in tempore factus est homo. Hic impossibile est λόγος accipi pro tota persona, quæ est Deus & homo. Itaq; non species de individuo, sed disparatum de disparato prædicatur. Denique Apostolus Paulus rem ita explicat ad Rom. 1. Filius hominis est secundum carnem: Filius Dei secundum Spiritum.

De Propositione, *Filius Mariæ est filius Dei unigenitus, an sit identica.*

ALterum exemplum est inusitatæ prædicationis hoc: *Iesus Mariæ virginis filius, est filius Dei unigenitus. Item: Hic est filius meus ille dilectus.* In hoc exemplo asserit, *Idem, dici de se ipso & quidem propriè loquendo, individuum de individuo aliter tantùm nominato. An non (inquit) unus & idem est, qui demonstratur per pronomen Hic, & qui nominatur filius ille Dei dilectus: vel: an non unus & idem est, qui appellatur & Mariæ virginis filius, & Filius Dei unigenitus.*

Pag. 20

Identica
propositio.Pag. 31.
& 32.

Concludatur syllogismo Piscatoris hæc ratiocinatio:

Si est unus & idem, qui dicitur Mariæ virginis filius, & qui appellatur filius Dei unigenitus: tum in axiome, in quo ista duo conjunguntur, idem de se ipso prædicatur, individuum de individuo.

Sed antecedens est.

Ergo & consequens.

Resp. Connexio propositionis non est absolute vera. unum enim & idem esse dupliciter accipitur:

I. Cùm uni & eidem rei duæ distinctæ nominationes attribuuntur, distinctis argumentorum

Vnum & idem quomodo intellegendum.

K 5

rum

rum logicorum terminis explicatæ, ut cùm dico : *Deus est creator cæli & terræ. Homo est animal rationale.* Hic unus & idem est, qui dicitur *Deus*, & qui vocatur *creator cæli & terræ.* Homo est illa ipsa creatura, quæ dicitur *animal rationale.* Sic sæpe unum & idem est, eadem res, eadem persona, de qua & antecedens & consequens intelligitur. Verùm non tamen idem de se ipso aliter tantùm nominato prædicari dicitur logicè quidem & propriè. Prædicare enim est in propositione prædicatum subjecto attribuere. At subjectum, inquit Philippus, *est prior nominativus, de quo ALIUD dicitur.* Prædicatum igitur aliud est à subjecto. Ex P. Ramo plenius hæc intelligentur. *Axioma est argumenti cum argumento dispositio.* Argumenta autem mentis sunt notiones ad arguendū affectæ, quæ sic inter se distinctæ sunt, ut idem argumentum de eodem prædicari nunquam dicitur. Sic in datis exemplis licet eadem res intelligatur, non tamen idem argumentum de se ipso prædicatur. In primo exemplo effectum cum causa disponitur, neq; illa duo sunt idem : Aliud enim est *esse Deum*, aliud *esse creatorem cæli & terræ* : Illud enim essentiam, hoc operationem notat. Nihilominus tamen idem est, qui dicitur *Deus*, & qui vocatur *cæli creator.* Atque talis identitas rerum

Idem de se ipso non potest prædicari.

Et sic eadem res de se ipsa non prædicatur, nam argumenta sunt rerum notæ. ut ergo argumenta sunt distincta, sic res etiam.

Deus fuit ab æterno Deus, at idem Deus non fuit ab æterno cæli

rum est in consentaneis, ait P. Ramus lib. 1. cap. 11.

II. unum & idem dicitur, quod eadem notione mentis & significatione idem est, à diversis quidem vocabulis, sed idem significantibus propositum, ut *Ensis est gladius*. Hic eadem res est: eadem mentis notio, diversa quidem vocabula, sed eadem significatio. In hoc quidem & similibus idem de se ipso prædicatur. Sed axioma tale illegitimum est, contra regulas artis factum.

Si igitur identitas primi modi est in hoc exemplo, *Filius Mariæ, est filius Dei*, non tamen rectè dicetur idem de se ipso prædicari, una & eadem quidem persona est, quæ dicitur *Filius Mariæ*, & nominatur filius Dei. Sed *Filium Mariæ esse, & filium Dei esse*, in uno & eodem axiomate diversæ sunt notiones, neq; prorsus idem significant. Idq; plenius demonstro duabus rationibus:

I. Ex natura communi Axiomatis.

Omne axioma, quo esse aliquid, aut non esse judicatur, constat duobus distinctis argumentis, mutuo sese arguentibus.

Quippe axioma est dispositio argumenti cum argumento, ait P. Ramus lib. 2. cap 2.

At hæc verba: Filius Mariæ est filius DEI unigenitus, axioma constituunt, quo esse persona Christi judicatur.

Ergo

creator. Deus
um igitur
esse et cre-
atorem esse
non sunt u-
num & id-
dem.

Ergo duo distincta sunt in his verbis argumenta ad mutuo sese arguendum affecta.

Quæris verò, quænam sint hæc argumenta? Duo sunt disparata. Petis & hujus rei demonstrationem? En accipe:

Voces, quæ significant res distinctas ratione & re dissentientes, opposita complectuntur.

At hæ voces, Filius Mariæ, & Filius Dei, notant res distinctas, & re & ratione dissentientes: Filius Mariæ, est secundum carnem. Filius Dei, est secundum spiritum, Interprete Apostolo, Rom. 1.

Ergo hæ voces, opposita complectuntur, quorum unum cum multis pariter opponatur, disparata sunt.

Duo autem disparata nunquam sunt idem & unum: unum itaque & idem de se ipso hîc non prædicatur.

2. Ex natura individuorum argumentor ita:

Individuum de individuo cum dicitur, tum vel duo diversa & distincta individua sunt intelligenda, vel unum & idem individuum diverso nomine repetitum.

Sed neutrum horum est verum.

Ergo individuum de individuo non dicitur.

Vnum &
idem indivi-
duum hîc
non intel-
ligitur.

Assumptionem probo ita: Si unum idem-
que individuum intelligitur, inanis est tau-
tologia, nec verum axioma, quippe in quo
non

non duo distincta disponuntur argumenta, sed unum idemque argumentum est in subiecto & prædicato, ut *Gladius est ensis : Cicero est Cicero*. Sic si in hoc axiome prorsus idem de se ipso aliter saltem nominato prædicatur, necesse est, ut sub diversis vocabulis prorsus idem significetur & intelligatur. Si *filius Mariæ* significat personam, quæ est Deus & homo, etiam *Filius Dei* significat personam, quæ est Deus & homo. Res itaque significata & intellecta enunciabitur ita: *Persona, quæ est homo & Deus, est persona, quæ est Deus & homo*. An non nugatoriam hanc expositionem dixeris? Non itaque prorsus idem individuum de seipso prædicatur. Relinquitur ergo, duo diversa & distincta de se invicem prædicari individua, quod multò minùs est affirmandù: sic enim duæ personæ, duo Christi essent: Atqui una individua est persona, unus Christus. Non itaq; duo sunt individua, Mariæ filius, & filius Dei: & sic individuum de individuo non prædicatur: Sed unum individuum, una eademque persona declaratur duabus suis naturis: & sic duæ species disparatæ, inter se quidem distinctæ, sed in Christi persona mirabiliter unitæ hoc axiome disponuntur.

Caput

De Opinione illorum, qui quidem non prorsus tollunt inusitatum prædicandi modum, sed eum restringunt ad propositiones de Filio D & I.

Inusitate
prædicatio-
nes restrin-
guntur ad
propositio-
nes de filio
D & I.

Piscator hætenus acriter se inusitatis prædicationibus opposuit: alii mitiores easdem modò concedunt, modò tollunt.

Ubbius Emmon Frisius contra Hoffmannum, pag. 47 scribit: *Disparatum de disparato non potest verè, nisi modo figurato prædicari: excipiuntur à Melanchthone solæ prædicationes de filio Dei, quas inusitatas ipse, singulares Scholastici vocant.*

Alii ad defensionem hujus rei verba Philippi citant hæc: *Tertius modus est inusitatus, videlicet in propositionibus de filio Dei, quarum non sunt alia exempla in tota rerum universitate. Item, lib. 4. unum individuum non potest esse conflatum ex diversis speciebus: sed unum admirandum exemplum dissimile toti reliquo ordini proposuit Deus, videlicet, copulationem divinæ naturæ & humanæ in filio Domino nostro Iesu Christo: Filius Dei est homo natus ex Maria virgine. Hic disparatum de disparato prædicatur.*

Respondeo I. Infirma est consequentia hæc: *Philippus ad doctrinam inusitatarum prædicationum tantum apposuit exempla de filio Dei*
incar-

incarnato : Ergo non sunt exempla plura. Strigelius, Philippi discipulus, & interpres in annotationibus Dialecticis inquit : Inusitata prædicatione nobis opus est propter articulū de filio Dei, & PROPTER SACRAMENTA, ut, Hoc est corpus meum, h. e. cum pane verè conjuncta est substantia corporis Christi.

II. Mens Philippi non est, quòd tantum propositiones de filio Dei ad prædicationes inusitatas pertineant, cum inquit : *Non sunt exempla alia in tota rerum universitate. Sed dissimilitudinem saltem in certa re indicat, quòd scilicet eiusmodi personalis unionis exemplum in tota rerum universitate non extet. Adhæc ipse distinguit prædicationes Synecdochicas à figuratis, cum inquit: Aliæ sunt Synecdochæ, h. e. longè aliam & diversam habent rationem à tropicis Synecdochicæ hæc locutiones, quibus nempe duæ res oppositæ comprehensæ de uno eodemq; subjecto dicuntur, & sub una visibili altera invisibilis præsens adest, ut *Flamma in ore Apostolorum erant Spiritus sanctus. h. e. cum illa re visibili verè aderat Spiritus sanctus. Complexus hic rerum duarum disparatarum docetur, idq; inusitatum est in logica: nec ad ullum usitatum modum hæc enunciatio reduci potest. Omnis enim reductio fit ostenso aliquo tropo.**

Synecdochæ Philippi non sunt tropicæ.

At

At in illa explicatione Philippi, nullus tropus monstratur, quippe retinentur voces principales subjecti & prædicati, quarum altera saltem si tropica esset, alia voce explicanda fuisset. Philippus itaq; in aliis causis inusitatas prædicationes non repudiavit.

CAPUT XII.

De Sophistica contrariorum.

Contraria

Contraria sunt, inquit P. Ramus, *quorum unum uni tantum opponitur*. Talia sunt Relata aduersa, contradicentia, privantia.

Ex his locis oritur fucus specialiter, cum pro contrariis venduntur, quæ verè contraria non sunt.

Sic fallit locus relatorum, ut:

Relatorum fallacia.

Pater prius existit filio,

At prima persona Deitatis est pater.

Ergo illa persona prius existit filio suo, secunda divinitatis persona: & per consequens, filius non est coæternus & coequalis patri.

Relata si
mō sunt na-
tura et tem-
pore

R. In propositione est fallacia relatorum: Relata enim *simul existunt natura*, nec alterum altero vel minimo tempore prius est. Pater nunquam prior est Filio, quia & ipse pater existit è *mutua affectione filii*: nec pater est, nisi quando habet filium. Si igitur
prima

prima persona Deitatis fuit pater ab æterno, ut testatur scriptura, nec potest cogitari tempus, quo fuerit non pater, cùm omnis mutationis sit expers: Sequitur & Filium esse ab æterno.

Sic adverforum locus parit Sophisma, ut; *Pii nunquam gravi calamitate premuntur.* Cruce pio- rum ad- junctum.
Iob gravissima calamitate pressus est.
Ergo Iob non est pius.

Resp. Elenchus adverforum est in propositione. *Pietas* enim & *calamitas* è regione sibi perpetuò non adversantur, ut *uni eidemq;* Adverforum fallacia. *subjecto attribui non possint:* Sed leviter saltem ut diversa aliquando distinguuntur. Nam pii in hac vita providentia Dei, sub cruce tenentur, ut pietatem suam ita magis exerçant, ipsaq; calamitatibus, veluti salis condimento à putrefactione & corruptione defendatur.

Contradicientium locus ita interdum decipit, ut:

Contradicientium utrumq; non potest esse verum

Sed cùm Christus inquit, Iohan. 14. Pacem meam do vobis. Et Matth. 10. Non veni mittere pacem, sunt contradicentia.

Ergo utrumq; non potest esse verum.

Resp. Fallacia contradicientium est in assumptione. Verè enim contradicentia non
 L . . . . . sunt

sunt in verbis Christi, quia *alterum non negat idem, quod antea erat affirmatum.*

Prius dictum agit de pace spiritali conscientiae, quam Dominus vocat pacem suam. Alterum loquitur de pace mundana, quae turbabitur doctrina Evangelii propter mundi malitiam, qui tantam lucem ferre non potest.

Privantium
fallacia.

Sic ex loco privantium deceptio oritur, ut:

Omnis privatio praesupponit habitum.

At cum piscis mutus dicitur, privatio indicatur.

Ergo in pisce muto praesupponitur habitus loquendi, h. e. piscis aliquando loqui potuit.

Resp. Est Elenchus privantium in assumptione: privantia tantum negant in eo subjecto, in quo affirmatum suapte natura inest. In pisce non inest naturaliter habitus loquendi: Ergo recte eidem privatio non tribuitur, nec proprie mutus dicitur.

CAPIT XIII

De Fallacia Comparatorum.

Comparatum
Elenchus.

Comparatorum locus fallit, cum quantitates aut qualitates rerum sophisticè inter se comparantur. Sic quaedam ut paria proponuntur, quae revera paria non sunt:

sunt: quomodo Ismaël argumētabatur contra Isaacum.

Ego tam sum Abrahamæ filius quàm tu.

Tam igitur ero hæreditatis Dominus quàm tu.

Resp. Est Elenchus parium, paria adjuncta tribuuntur subjectis sophisticè pro paribus assumptis. Ismaël enim non habebat idem jus quod Isaac: ille enim ex ancilla, hic natus erat ex libera. Ancilla itaq; cum filio servo ejecta est, sed filius liberæ mansit hæres paternorum bonorum.

Sic Piscator contra Hoffmannum argumentatur, pa. 70. & 179.

Si Metonymia est, cum res signata nominatur, & signum intelligitur: etiam Metonymia erit, cum res signata de signo enunciatur: quia par utriusq; ratio.

Sed primum est,

Ergo secundum.

R. Manifestus error parium est in propositione. Non enim par ratio est tropi in illis enunciatis, in quibus *res signata ponitur pro signo*, & in quibus *res signata prædicatur de signo*. In illis verè est Metonymia subjecti: in his verò nulla est tropi ratio: quippe tropus est, nō cum vox de voce prædicatur, sed cum vox pro voce ponitur, ut suprà docuimus.

Sic ex contrariis orta paria sæpe fallunt:

Mala opera damnant. L 2 Ergo

Metonymia non est, cum res signata de signo dicitur.

Ergo bona opera justificant.

Bona opera
non
justificant

R. Argumentatio extracta videtur ex illo principio: Contraria sunt contrariorum consequentia, h. e. quæ sequuntur unum contrarium, illa ipsa sunt adversa illis, quæ alterum consequuntur.

Sed hîc non verè paria proponuntur
1. Mala opera perfectè mala sunt, pugnancia cum tota lege, unde damnatio semper sequitur, ut & Iacobus ait: *Qui peccat in uno, reus est omnium.* At bona opera non sunt perfectà, h. e. nunquam satisfaciunt legi Dei, imò vix bona appellari possunt, cùm semper mala opera sibi habeant conjuncta, nemoq; sit qui totam legem implere possit, unde alterum contrarium, justificatio, sequi non potest. 2. Mala opera eam vim habent, teste scriptura, ut etiam omnem antecedentium operum bonorum memoriam extinguere possint. Ezech. 16. At bona opera, quamvis sint præstantissima, non tamen tantam habent vim, ut possint nobis promereri justitiam, & vitam æternam: quin etiam cùm omnia fecimus, servi tamen inutiles sumus, Luc, 17.

Imparium
Sophistica,

Sic imparia sæpe ex Sophistico majorū & minorum argumento errorem obtrudunt, ut Rex Sannacherib argumentabatur ita:

*Vici ego Ammonitas, Moabitas, te tuoq;
Deo potentiores.* Ergo

Ergo & te Ierusalem destruem, & altaria Dei tui facile diruam.

Resp. Est fallacia majorum. Nam quod ille in antecedente statuit majus, id revera minus est. Israeliticus enim populus erat tutior sub Dei protectione, quàm vel amplissimæ gentes sub præsidio fictorum Deorum.

Sic ratiocinabatur filius natu major, Lucæ 15.

Ecce prodigo filio fecisti cœnam magnam.

Ergo mihi multò magis cœnam facere debuisti.

Resp. Comparat secum prodigum filium tanquam minorem, quî cœna tanta non sit dignus.

At pater solvit hanc fallaciam, ostendens, prodigo reperto magis deberi cœnam, quàm fervienti filio: Quippe quòd hic semper patris bonis sit usus, iisque ad satietatem frui potuerit: Ille verò sit ferè mortuus præ fame, & præter spem nunc repertus, super quo majus sit natum gaudium: ideoq; honestius esse, ut semel reficiatur tot annis paupertate pressus, & qui reversus tanto gaudio sollicitum parentem perfuderit & recrearit. Similium locus magis rerum illustrationi & explicationi, quàm syllogisticæ conclusioni servit.

Similium
Elenchus.

Nonnunquam tamen ex similibus causis

Similium
locus, qui
demonstra-
tiones sup-
peditat.

& subiectis similia effecta & adjuncta colliguntur. Sed & hîc sub specie veri non raro falsum obtruditur, ut:

Abraham rectè fecit volens immolare filium suum.

Ergo & Iephta rectè fecit mactans Iehovæ filiam suam.

Simile hîc adjunctum, approbatio nempe & justificatio concluditur de subiecto non profus simili, facto scilicet Iephtæ. Abrahami factum causam habuit mandatûm Dei; Iephta temeritatem voti sui & præceptis consilium est secutus. Laudatur Abraham propter obedientiam Deo præstitam: quæ laus Iephtæ attribui non potest.

ALIUD.

David commisit adulterium.

David fuit pius,

Ergo piis licet committere adulterium.

Respondetur vulgo, non exemplis, sed legibus judicandum esse. Nos addimus, 1. Plus esse in conclusione, quàm fuit in præmissis. Complexio hæc tantum ex antecedente deducitur: *Ergo quidam pii committunt adulterium.* 2. effecta similia de causis dissimilibus enunciari: Nam cum adulterium committit David, non amplius similis est piis, sed maximè dissimilis.

ALIUD.

ALIUD.

Totum connexum potest esse verum, cujus tamen singulæ partes sunt falsæ, ut, Si asinus volat, habet pennas, verum est totum, etsi partes singulæ, ut asinum volare, & asinum pennas habere, sint falsæ.

Ergo & totum axioma potest esse tropicum, cujus singulæ partes sunt propriæ.

R. Elenchus est similitum. Ex effectis enim quasi similibus, causæ similes falsò concluduntur. Totum axioma effectum est, partes sunt causæ. At totius connexi veritas non est similis locutioni tropicæ, quæ est in enunciato.

Nam veritas connexi pendet ex necessaria partium connexionione, copulatione videlicet causæ cum effecto, subjecti cum adjuncto. Sic necessaria veritas est, *Si asinus volat, habet pennas* : quia dato effecto, concedenda est causæ. *Volare* ideo & *pennas habere* necessariò cohærent, & hæc sunt principalia argumenta, quæ hîc disponuntur. Totum itaq; axioma, h. e. ipsa partium connexio vera est. At tropi ratio est longè alia : is enim non est in vocibus conjunctis (*ut veritas axiomatis*) sed in singulis, cum vox pro voce ponitur. Quantum igitur est inter simplex &

Totum axioma non est tropicum, si singulæ partes sint propriæ.

L 4   conjun-

conjunctum, tantum est inter tropum & veritatem axiomatis discrimen & dissimilitudo. Rectè itaq; negando concluditur: Si in axioma nullæ voces sunt tropicæ, etiam totum non erit tropicum.

ALIUD.

Quemadmodum fiebat temporibus Nohæ: ita fiet extremo tempore.

Ergo extremo hoc tempore peribit mundus diluvio.

Resp. est fallacia similitum: quia similitudo hîc non spectatur in iis partibus, in quibus fit collatio.

Christus enim ultimum tempus primo illi simile futurum dicit, in hominum libidine & intemperantia, deinde in universali interitu & abolitione. Nec verò necesse est ex rerum illarum, in quibus aliqua est similitudo, omnibus partibus similitudinem deducere. Sic Piscator in quæstionibus suis, pag 23 argumentatur:

Spiritus sancti & carnis Christi est dissimilis ratio, ille infinitus est, hæc finita.

Ergo non sequitur, si Spiritus in columba fuit præsens, etiam corpus Christi in cæna esse præsens.

Resp. Dissimilitudo non rectè accommodatur: Similitum comparatio vera sic institui-

Dissimili-
um Elen-
chus.

stituitur à Theologis: *Quemadmodum columba dicitur Spiritus Sanctus , quia realiter sub illa visibili specie adest : ita panis dicitur corpus Christi, quia, in, cum, vel sub pane realiter præsens adest Corpus Christi.*

Hic in ipsa enunciatione dissimilitudo monstranda fuisset Piscatori, si quæ esset. Quæstio enim est, an hoc enunciato, *Panis S. cœnæ est corpus Christi*, præsentia corporis Christi doceatur, ut sensus sit hic : *Cum pane præsens est corpus Christi.* Id verò affirmatur adducto exemplo simili, *columba est spiritus*, hoc est, cum illa re visibili præsens adest Spiritus sanctus. utriusque enunciati similis est ratio. ut igitur hanc explico, ita illa rectè explicatur. Nec quæstio est de causa aut modo præsentia, quæ D E O sunt relinquenda: Sed sensus inusitati axiomatis exemplo saltem simili illustratur. Dissimilitudo itaq; inter finitum & infinitum ad rem nihil facit.

Præsentia
corporis
Christi in
cœna doce-
tur simili.

C A P U T X I I I I .

De Elencho conjugatorum.

VT argumenta à primis orta primorum in arguendo naturam referunt: ita Sophismata ortorum, eandem affectionem sequuntur, facileque primorum doctrina cum ortis conjuncta, dilui possunt.

L 5

Ex

Ex conjugatis Sophisma oritur, cum nominū deductio & derivatio symbolum verè consentaneorum non complectitur, ut:

Audit Arithmetiam,

Ergo est bonus Arithmeticus.

R. Conjugatorum deductio hîc fallit. Nam *Arithmeticus* effectum est, & significat habitum in mente hominis crebris actionibus comparatum. *Arithmetica* hujus habitus causa quidem est, sed non solitaria, quia & natura & exercitatio præterea requiritur.

Habitus
causæ tres.

ALIUD.

Nullum amarum est dulce.

Ergo amare nunquam est dulce.

R. Elenchus est conjugatorum: *Amarum* enim & *Amare*, non sunt nomina ab eodem principio, sed variè deducta. *Amarum* non deducitur ab amo, nec habent hæ voces cognatam significationem, sed valdè diversam.

ALIUD.

Peccatum est à Diabolo.

Ergo homo peccator est à Diabolo.

R. Conjugata sunt *peccatum* & *peccator*, orta ex adjuncto & subiecto. At non necesse est, quod de uno adjuncto videlicet, dicitur, id etiam de subiecto dici: quippe subiectum

subiectum est res suis jam causis constituta, ad quam præter essentiam adjuncta accedunt. Et si igitur Diabolus adjuncti, *peccati* nempe, statuatur causa: non tamen propterea est causa subiecti, hoc est, substantiæ vel naturæ humanæ.

Sic conjugata perinde hîc ad arguendum affecta sunt, sicuti prima consentanea unde oriuntur.

CAPUT XV.

De Sophismate Notationis.

Notatio falsa nominis interpretatione, Notationis Elenchus. & sophistica interpretationis ad res accommodatione decipit, ut Gene. 27.

Supplantavit me jam altera vice, hoc est, bis dolose me decepit & defraudavit.

Ergo rectè vocatum est nomen ejus Iacob, hoc est, supplantator vel deceptor.

R. Est fallacia Notationis ex effectu alieno. Iacob enim nomen suum accepit non à supplantando, hoc est, decipiendo, sed quia in partu tenebat plantam fratris Esau, ideo est appellatus Iacob, Gene. 25.

ALIUD

Petra significat metaphoricè rem immobilem, stabilem, munimentum insigne adversus

adversus hostes, quomodo Deus petra nostra, h. e. certum præsidium piorum in sacris dicitur.

At Petrus Apostolus Matth. 16. à Christo vocatur Petra.

Erga Petrus est illud immobile fundamentum Ecclesiæ, cuius & successorum, pontificum nempe Romanorum, vi atq; munitione Ecclesiæ stabilitur & defenditur.

Resp. Est Elenchus Notationis. Nomen

Petrus non est petra, h. e. fundamentum Ecclesiæ.

Petra in assumptione fallò attribuitur *Petro*, ideóque nominis interpretatio verè convenire non potest. Christus enim Petrum non vocat **P E T R A M**, sed *petram* à *Petro* accuratè distinguit, ut membrum Ecclesiæ ab ipso fundamento, cùm inquit: *Ego tibi dico: Tu es P E T R U S*, discipulus scilicet meus, & membrum Ecclesiæ: *Et super hanc P E T R A M*, quam scil. tu confessus es, nempe *super huic hominis filium*, quem tu vocasti filium Dei viventis, ædificabo Ecclesiam meam, vt rectè Beda interpretatur. Quod si maximè vrgeant pontificii, Dominum Syriacè locutum esse, & petrum vocasse Cepham, quæ vox rupem seu petram significat: tamen nondum sequitur, Petrum esse fundamentum Ecclesiæ. Hæ enim voces, τὰύτη τῆ πέτρα, hanc petram, non possunt notare ipsum Petrum, ad quem loquebatur in secunda persona: tertia verò hac lo-

loquitur de alia petra, nempe quam cōfessus fuerat. Illa autem petra erat Christus. Quod si de Petro dixisset, orationem continuasset ita: *Tu es Petrus, & super te edificabo Ecclesiam meam.* At, cū inquit, *super hanc petram,* pronomen, Hanc, ad Petrum minimè pertinet, cum quo in secunda persona loquebatur. Paulus 1. Cor. 3. rem explicat ita: *Fundamentum aliud nemo potest ponere, præter id quod positum est, quod est Iesus Christus.*

Similiter fallit notatio, ubi ex illius angustia negas ipsam nominis significationem usu probatam. Sic Piscator ludit hoc argumento in Respons. ad Busch. pag. 164.

Notatio omnium nominum, quibus Deus nominatur, excepto nomine hebraico IEHOVA, arguit non substantiam Dei, sed essentialem aliquam Dei qualitatem.

Ergo nulla nomina præter hebraicum IEHOVA significat Dei substantiam, sed essentialem qualitatem.

Resp. Est fallacia notationis: Notatio recte arguit nomen suum, & vicissim ab eo arguitur, pro vi argumentorum primorum, ex quibus oritur.

At significationem nominis omnem ex sola notatione æstimare, id frivolum est. Nomina enim quædam rebus imposita sunt, quarum notationem prorsus ignoramus.

Et

et certam significationem habent usu probatam, Quædam etiam nomina rebus sunt imposita ex parte aliqua, ex accidente aliquo, quæ res notatione etiam exprimentur: attamen ipsum totum, et rem subjectam simul significant. Sic homo dictus est ab humo, ubi notatio materiam ostendit, ex qua non totus homo, sed altera tantum ejus pars, corpus scilicet factum est. Et tamen in usu homo significat totam substantiam hominis corpore et anima constantem. Sic Mundus græcis dicitur κόσμος ab accidente, ornatu scilicet, & tamen non accidens, sed ipsam universi substantiam significat. Sic nomina Dei, etiam si notatio propriè attributa arguat, tamen ipsum unicum Deum in tribus personis subsistentem significant. Vox Deus latinis idem significat quod hebræis Iehova.

CAPUT XVI.

De Fallacia distributionis & Inductionis.

Distributio est, cum totum distribuitur in partes: atq; ut hæc rotius in partes distinctio dicitur distributio: Sic omnium partium collectio ad constituendum totum, inductio appellatur. Omnis porro distributio sumitur ex argumen-

argumentis toti quidem consentaneis, inter se autem dissentaneis.

Hoc generale distributionis fundamentum est, ex quo facile judicabitur Sophisma inductionis & distributionis. Inductionis Sophisma est, cum vel omnes totius partes non enumerantur, vel plures, quam quæ ad totum pertinent, adducuntur, ut :

Sophisma
inductio-
nis.

Definire, dividere, argumenta vera connectere, & falsa refutare, sunt partes Dialecticæ.

Ergo his partibus explicatis, tota logica explicata est, nec amplius quid desiderari potest.

Resp. Inductio falsa est, quia omnes partes in antecedente non sunt collectæ, sed particulæ saltem quædam inventionis & dispositionis pro veris partibus proponuntur.

ALIVD.

Rhetoricæ partes quinque sunt: Inventio, Dispositio, Elocutio, Memoria & Pronunciatio.

Rhetoricæ
non sunt
partes
quinque.

Ergo illa Rhetorica, quæ has partes non explicat omnes, est imperfecta.

Resp. Partium illa enumeratio falsa est: quædam enim in his non sunt genuinæ & nativæ partes: Inventio & Dispositio non Rhetoricæ partes sunt, sed Dialecticæ,
ut

ut ait D. Philippus in Rhetoricis: *Rhetorica maximè sibi propriam habet elocutionem: Sæpe enim orator præcepta Dialectica sequitur in docendo, hoc est, inveniendò & disponendo, & addit elocutionem ex Rhetorica.*

Item, Dialect. lib. 4. inquit: *Vetus est divisio Dialectices, in Inventricem & Indicatricem. Memoria partim naturalis est, partim methodi luce juvatur. Relinquuntur igitur duæ saltem Rhetoricæ partes: Elocutio & pronunciatio.*

A L I U D.

Petrus, Iacobus, Matthæus, Iudas, Bartholomæus, martyres sunt facti.

*Ergo omnes Apostoli martyriò vitam fini-
erunt.*

R. Inductio est insufficiens, & dissimile Iohannis exemplum reperitur.

Sophisma
distributio-
nis.

Distribucionis Sophisma duplex esse, ex superioribus intelligitur. Fallit enim primò, cum partes non consentiunt cum toto, hoc est, cum nec omnem, nec solam totius naturâ explicant, sed sunt vel angustiores, vel latiores toto: Deinde cum non dissentiunt inter se oppositis formis, sed coincidunt, ut:

Pœnitentiæ partes tres sunt: Contritio cordis, Confessio oris, & Satisfactio operis.

Ergo nemo potest per pœnitentiam ad Deum redire, nisi illa tria præstiterit.

R. Elen-

Resp. Elenchus est distributionis : partes cum toto non consentiunt, quia omnem totius naturam non explicant.

Pœnitentia enim propriè est conversio vel reditus ad Deum, ut docet hebraica vox *teschuba*, quæ latinis non satis feliciter redditur pœnitentia. Principium quidem conversionis ejusmodi est contritio, cordis videlicet dolor ex agnitione peccatorum. Sed per hanc homo ad Deum redire non potest: *Nemo venit ad patrem, nisi per filium*, Iohan. 6. Fides itaque secundò requiritur, quæ Christi meritum apprehendat, & per hanc fidem homo justificatus ex gratia, ad Deum accedat, Roma. 5. Iohan. 3. Deniq; nova obedientia fidem suam probet. Harum duarum partium nulla fit mentio, fides quæ nititur Christi merito, prorsus exclusa est: novæ obedientiæ, quæ fluit ex fide, nulla habetur hîc ratio. Sed supponuntur oris confessio, & satisfactio operis, quæ inter partes pœnitentiæ numerari non debent. Oris confessio magis fructus est pœnitentiæ: homo enim corde contritus propter peccata, & lætus propter meritum Christi, ore confitetur Domino non solum peccata sua, sed etiam lætitiâ, fidem & spem, quam habet in Christo Iesu. Confessio enim oris cum fide cordis est conjuncta, Roma. 10. Satisfactio ope-

M

ris

Pœnitentiæ
veræ partes
quæ.

ris est prorsus impia & blasphemata in filium DEI, qui solus dedit animam suam $\lambda\upsilon\tau\tau\sigma\omicron\mu$ pro peccatis nostris, Matth. 20. Distributio itaq; illa falsa est & impia, ex qua nihil contra nos concludere possunt pontificii.

ALIUD.

Grammaticæ partes sunt quatuor: Orthographia, Profodia, Etymologia & Syntaxis.

Ergo hoc ordine quatuor hæ partes debent explicari.

Partes
Grammaticæ
quæ.

Resp. Distributionis partes inter se non dissentiunt: nam Orthographia & Profodia particulæ sunt ipsius Etymologiæ, à qua divelli, & cui opponi non possunt: Sed Orthographia & Profodia per illam totam sparsa est, & simul doceri potest.

Distributio porrò alia est, *Integri in membra, alia Generis in species.*

Integrum
quid.

Integrum est totum, cui partes sunt essentielles: Membrum est pars integri. h. e. integrum omnem suam essentiam accipit à partibus, & membra essentia integri complectuntur, singula quidem materiam, conjuncta verò materiam & formam.

Ex quo sequitur: Dato integro omnes partes esse concedendas; & contrà: vel uno membro negato, integrum perfectum non esse. Hinc facilè sophismata judicabuntur, ut:

Ramus

*Ramus non tractat doctrinam prædicabili-
um & prædicamentorum.*

*Ergo Dialectica Rami non est integra & per-
fecta.*

Resp. Est fallacia distributionis integri in membra. Prædicamenta pro membro artis habentur, cum tamen nihil essentiæ logicæ contineant. Tota enim Dialectica constat ex præceptis, modum tractandi, non res ipsas explicantibus, ait Dn. Philippus in principio lib. 1. Et communis est omnium sententia: *Dialecticam tradere notiones nõ primas, sed secundas.* At prædicamenta non sunt *notiones secundæ*, nec tradunt modum docendi aut differendi, sed sunt tabellæ rerum ipsarum, ut inquit Philippus, & *primæ rerum sensilium notiones*, ut ait Crellius lib. 1. cap. 2. Ergo prædicamenta ad essentiã logicæ non pertinent, nec pro membro artis haberi possunt.

Prædicamenta non pertinent ad Dialecticam.

Prædicabilia verò loci sunt inventionis, quos generaliter, & semel, tradi oportet, non specialiter tantum ad prædicationes restringi. P. Ramus itaque suo loco ea docuit: *Genus & speciem in argumento distributionis: proprium & accidens in loco adjunctorum, differentiam ut fructum oppositionis, quæ ex formis præcipua est, in categoria dissentansorum, lib. 1. cap. 17.*

Prædicabilia nõ rectè vulgo docentur.

Prædicabilia ubi docet Ramus.

Neque verò tam angustam fecit propositionum vel prædicationum materiam : Sed omnia inventionis argumenta exposuit , ex quibus axiomata vel propositiones veræ fieri possunt, ut:

1. *Mundus est à Deo creatus.*
2. *Cometa non est stella.*
3. *Pisces sunt in aqua.*
4. *Iohannes est filius Zachariæ.*
5. *Quot sunt capita, tot sensus.*
6. *Cælum est majus terra.*
7. *Partes logicæ duæ sunt : Inventio & Iudicium.*

Hæ propositiones veræ sunt & regulares, neque tamen congruunt ad aliquem modum ex quinque prædicabilibus, sed in exemplo 1. prædicatur causa de effecto: in 2. disparatum de disparato : in 3. subjectum de adjuncto: in 4. relatū de relato: in 5. par de pari: in 6. minus de majore : in 7. partes de toto.

Falsum itaq; hoc est pronunciatum, quo asseritur, tantum ex quinque prædicabilibus fieri axiomata vera & regularia.

Piscat. Respon : ad Busch, Pag. 78
sophisticatur ita:

Deus non potest mentiri.

Ergo non potest omnia.

Resp. Est elenchus distributionis. Sophisticè

phisticè enim totum negatur ex negatione partis, quæ verè pars non est, nec ulla ratione cum toto consentit. Totum, de quo disputatur, est omnipotentia Dei, h. e. facultas faciendi omnia, quæ vult Deus in cælo & in terra. Argumentum hanc omnipotentiam negans est facultas mentiendi, quasi pars illius. At mentiri vel negare seipsum, non est pars omnipotentia Dei: neq; enim istiusmodi effecta potentia alicujus sunt, sed potius impotentia, ideoq; alterius generis, atq; idcirco his negatis, omnipotentia Dei non tollitur.

A L I V D.

Homo est mortalis.

Ergo & anima, hominis pars, est mortalis.

Resp. Est fallacia distributionis integri in membra: Nam quod hîc de toto dicitur, non necesse est de qualibet etiam parte dici: Quippe *Integrum non est essenziale partibus*, hoc est, non communicat totam suam essentiam singulis membris, ut quicquid dicitur de integro, id de quolibet membro etiam dici possit. Sed *partes sunt integro essentielles*, ait P. R. lib. 1. cap. 26. hoc est, membra singula materiam integri complectuntur, & conjuncta essentiam ejus constituunt, ideoque quod partium proprium est, id communicatur integro, & rectè de eodem dici potest.

De integro aliquid dicitur propriè, quod tamen de qualibet parte non est dicendum.

De integro
verè & pro-
priè dici
potest, quod
unius partis
est propriis
um.

est, vt Homo constat ex corpore & anima suis partibus. Corpus mortale est: animus immortalis, sapiens, &c. Homo itaq; est & dicitur mortalis, propter corpus, quod partem essentiæ eius constituit: Homo dicitur sapiens, quia anima hominis est sapientiæ subiectum. Non autem ad quamlibet partem id rursus est accommodandum, quod ab una saltem accepit.

ALIUD.

Vox singularem in axioma constituens partem, tropum potest sustinere.

At verbum, EST, singularem constituit partem, formalem nempe, ut ait Piscator ad Hoffm. pag. 225.

Ergo copula potest sustinere tropum.

R. Est Elenchus distributionis in assumptione. Falsò asseritur, quòd pars axiomatis alia sit formalis, alia materialis. Axioma est integrum: cujus membra singula materiam continent, eaq; per formam coniunguntur. Forma autem hæc est in vinculo: *Materia sunt argumenta.* Membra rectè dicuntur partes integri materiales, quia materiam complectuntur. Axiomatis autem tot membra sunt vel partes, quot sunt argumenta. Ex argumentis enim constat axioma.

Copula, est,
non consti-
tuit partem
singularem
in axioma-
te.

Axiomatis
membra
quæ.

At

At argumenta tantum duo sunt, ut docet definitio Kami: *Axioma est dispositio argumenti cum argumento*. Duæ igitur tantum sunt axiomatis partes. una antecedens, altera consequens, quas usitatè vocant *subiectum & prædicatum*. Hinc P. Ramus postea syllogismum simplicem definit, *in quo questionis pars consequens disponitur in propositione, pars antecedens in assumptione*.

Quod si copula, E S T, inter hæc duo argumenta interjecta, est pars axiomatis, etiam argumentum est. Et sic tria argumenta sunt in axioma, quod est absurdum. At, inquit Piscator: *Vera ista sunt de partibus materialibus. Ego verò loquor de formali: copula autem est pars formalis*.

Ego verò nego sic rectè partes distingui in Materiales & formales. Forma nullo modo rectè dicitur pars vel membrum rei. Nulla pars est formalis. Rationes sunt hæc:

1. Quia membra singula suis formis inter se sunt distincta & per se subsistunt. At forma totius non est pars distincta à reliquis partibus, per se subsistens, sed in omnibus partibus conjunctis hæret.

Ergo forma totius non est pars singularis.

II. Partes totius sunt, in quas integrum distribuitur.

At in materiam & formam nunquam distribuitur totum, sed saltem in membra materiam complectentia: *Dialectica in Inventionem & iudicium: Homo in corpus & animam: domus in tectum, parietes, pavimenta, &c.* ubi forma nullam partem constituit. Ergo sola membra materialia sunt partes, non forma.

Ridiculum est hoc pontificiorum argumentum:

Omnes qui biberunt ex calice, fuerunt Apostoli.

Ergo Laicis non licet bibere.

Coenæ calix non est detrahendus Laicis.

R. Est Elenchus distributionis, quo ex negatione proprii unius speciei, negatur communis affectio totius generis: idque valdè viciosè.

Species suis formis sunt inter se distinctæ.

Nam *Genus est essentialia singulis speciebus*, inquit P. Ramus lib. 1. cap. 27. hoc est, omnia quæcunque sunt generis, cuilibet speciei attribui debent. Species autem cum partes sint generis, etiã propriis formis inter se sunt distinctæ. Quælibet igitur species communem generis naturam participant, licet unius proprietas alteri non communicetur.

Sic Apostoli & Laici, doctores & auditores pariter sunt Christiani, atque omnium Christianorum commune bonum est par-

participatio totius Sacramenti, & sic etiam sanguinis Christi cum vino præsentis, ut habent verba institutionis: *Bibite ex hoc omnes, hic calix est novum testamentum in meo sanguine, qui pro vobis effunditur.* Non autem pro Apostolis tantum effusus est, sed pro omnibus. Adhæc Apostolus Paulus scribit Ecclesiæ Corinthiorum, quæ collecta erat ex laicis & Doctoribus: *Quotiescunq; comederitis panem hunc, & hoc poculum biberitis, &c.* Ad omnes igitur Christianos, qui se Christi profitentur discipulos, totum hoc testamentum pertinet. Inter se autem distinctæ sunt suis propriis: Apostoli & Pastores docent: Laici docentur. Horum alterum de altero negato, communis tamen generis affectio negari non potest. Laici ergo etiam si non sint Apostoli, ad participationem calicis tamen sunt admittendi. Aliàs & sic concludere liceret: *Omnes qui comederunt, fuerunt Apostoli: Ergo Laicis non licet comedere.*

ALIUD.

Res hæc est animal.

Ergo est homo.

ITEM:

Homo non est.

Ergo animal non est.

M 5

R. So-

R. Sophisma est distributionis. Genere affirmato, non quælibet est affirmanda species, siquidem plures sub uno genere continentur: nec contrà, una negata specie, totum genus est negandum.

CAPUT XVII.

De Elencho Definitionis.

Definitio,
nis Elen-
chus.

Definitio quid res sit explicat: illaque vel ex solis causis rei essentiam constituentibus, vel aliis etiam argumentis constat. Omnis autem definitio reciproca esse debet, ut cum suo definito possit converti, h. e. ut ait Dn. Philippus, Ne sit latior, nec angustior suo definito. Hinc definitionis Sophisma facile intelligetur, cum scilicet vel falsa, vel aliena, vel non reciproca, ad rei demonstrationem adhibetur definitio.

Sic Vbbius Emmon contra Hoff. argumentatur, pag. 47.

Species rectissimè ex natura sui generis iudicatur, hoc est, (ipso interprete) speciei forma ac ratio essentialis non potest à forma ac ratione generis, aut natura illius ab hujus dissidere, alioqui enim species istius generis non esset.

Sed cœna Domini est species sacramenti, cuius totius generis hæc ratio & forma est, ut constet ex signis externis ac visibilibus, & signa-

tis internis ac cœlestibus rebus, illâque signa externa, ordinata divinitus sint ad testificandam rei signatæ, cœlestis, in legitimo usu veram exhibitionem.

Ergo cœna Domini ex natura generali sacramentorum æstimanda est, quòd scilicet illis externis signis testatum fiat, Christi corpus pro nobis in mortem esse traditum: illudque credentibus saltem exhiberi.

Resp. Est fallacia definitionis in propositione & assumptione.

In propositione speciei natura imperfectè definitur, & sic judicatur ex natura generis.

Speciei quæ
fit natura.

Species enim non tantùm participat communem totius generis (quod singulis suis partibus essentielle est) naturam, sed præterea etiam habet propriam formam vel differentiam, qua ab aliis speciebus distingui possit : unde in scholis docetur : *Plus esse in specie, quàm fuit in genere.* Idque P. Ramus monere videtur, cùm ait : *Species est pars generis.* Suprà enim, cap. 25. docuerat, distributionem esse debere ex partibus inter se dissentaneis. Dissensio autem partium differentiam gignit, ut habet clausula dissentaneorum, cap. 17. Si igitur species est PARS generis, etiam dissentire

tire debet à speciebus aliis. Si dissentit, dissentit utique per propriam formam aut differentiam.

Si propria speciei forma vel differentia est, non habet eam ex genere, alioquin non unius speciei propria forma est, sed æqualiter pertinet ad omnes.

Tota speciei natura ex genere judicari non potest.

Si totum esse suum ex genere non habet, non potest etiam tota speciei natura ex solius generis natura definiri & judicari: communis inquã speciei affectio ex genere rectè judicatur; Specialis autem & propria minimè. Agè, res exemplo declaretur. *Animal Genus est: Homo & Bestia species.*

Si jam hominis natura tota judicanda est ex genere, nec ejus essentialis forma dissidet à generis natura (ut putat Ubbius) nihil amplius erit homo, quàm corpus vivum & sentiens: Idem autem & bestia est: hominem ergo dicas.

Animam autem rationalem præterea habet homo, eamque non à genere, à cujus natura illa maximè differt: animalis enim natura corporea est & mortalis: anima autem incorporea & immortalis.

Ruit ergo propositio Vbbii, & fit manifestum ex his, *in specie quadam esse, quæ ex genere judicari non possunt: nec removeri debere à specie, quæ in genere non reperiuntur.*

Assum-

Assumptio Elenchum similem completur. Perperam enim definit Sacramentum, quod constet *ex signis externis visibilibus, & rebus signatis internis, invisibilibus, illisq; signis externis significari saltem res signatas absentes*. Hæc enim vera ejus sententia est, ut docet contextus, licet aliis coloribus lectorem circumducat.

At imperfecta hæc & falsa est Sacramentorum definitio. Verè dicitur, quòd Sacramenta *constent verbo & elementis externis, in quibus aliud sensibus videatur, aliud ex verbo & juxta verbum intelligatur*. Quòd verò signis externis res absentes saltem significantur, id profus falsum est, nec hætenus ex verbo Dei demonstrari potuit. Nullus enim extat in sacris literis apex, qui doceat *generalem Sacramentorum naturam hanc esse, ut externis signis res internas absentes significant*.

Sacramenti
generalis
natura quæ.

At verò generalem talem affectionem colligere ex speciebus vanum est, cum non solum reliquæ species contrarium doceant, sed etiam cœna Domini singulariter rei invisibilis cum visibili præsentiam completatur. Cœna hoc commune habet cum Sacramentis aliis, quòd constet verbo & elemento, quo res non absens, sed præsens significatur. At quæ specialis sit cœnæ materia

teria & forma , qua differt ab aliis Sacramentis , id tantum ex speciali institutione Christi est discendum.

Hæc docet , quòd externum elementum sit PANIS & VINUM , de illo affirmat , quòd sit CORPUS suum , de hoc , quòd sit SANGUIS suus , quarum utraque locutio realem corporis Christi cum pane , & sanguinis cum vino , præsentiam notat , ut supra docuimus . Si igitur maximè non intelligatur hæc specialis præsentia ex communi generis natura , tamen ideo de specie negari non debet .

Et si maximè reliquorum Sacramentorum commune esset , rebus externis significare res internas absentes (quòd tamen demonstratum nondum est) non tamen de toto Sacramentorum genere affirmari posset , quòd vel unius speciei inductio , cœnæ sc. consideratio contrarium doceat .

IDEM pag. 52.

Cùm signata res de signo dicitur , est Metonymia.

*At in verbis cœnæ res signata dicitur de signo.
Ergo in verbis illis est Metonymia.*

Resp. Sophistica est definitio. Non enim
Meto-

Metonymia est, cum vox de voce prædicatur, sed cum in axiomate vox pro voce ponitur. Atque ut adjuncti metonymia est, cum ex signo nominato intelligitur res signata: Ita subjecti metonymia est, cum res signata nominatur, & signum intelligitur. Vide plura de hac ipsa re suprâ, cap. 5. lib. 1.

Metonymiæ definitio vitiosa.

ALIVD.

Animal bipes est homo.

Gallina est animal bipes.

Ergo Gallina est homo.

R. Elenchus Definitionis in propositione. Genus enim & commune adjunctum rem non perfectè describunt.

Et tantum de argumentis Artificialibus.

CAPUT XVIII.

De dolo Testimoniorum.

INartificiale argumentum testimonium dicitur, idque divinum est vel humanum.

Testimonii fallacia in rebus divinis.

In rerum divinarum tractatione fallit testimonium, cum plus humanæ autoritati, sententiis patrum, decretis pontificum, rationibus philosophicis tribuitur, quàm Scripturæ sacræ : quæ Sophistica frequens est

Testimonii
divini
autoritas.

est apud pontificios & Sacramentarios. At in rebus divinis sacra scriptura sola debet esse norma veritatis. Rectè inquit D. Philippus: *In doctrina Ecclesiæ autoritas divina primus, & præcipuus, & firmissimus locus est, nec aliter de essentia aut voluntate Dei, aut de cæteris articulis fidei asseverandum est, quàm quòd Deus tradidit in scriptis Prophetis & Apostolicis.*

Ideoque teneatur hîc Augustini illud: *Quod sine autoritate sacrarum literarum asseritur, eadem, qua asseritur, facilitate, rejicitur.*

Piscator ad Busch. pag. 85. ita differit: Probabilius est, Christum aperuisse fores, quàm clausas penetrasse.

Ergo ingressus est ad discipulos non per clausas fores, sed per apertas.

Resp. est Sophisma testimonii alieni in rebus Theologicis. Nam in rebus divinis non id pro vero est habendum, quod testimonio humanæ rationis verum judicatur: sed quod perspicuis et clavis scripturæ verbis affirmatur. Textus scripturæ apertè ait: cum clausæ essent januæ, venit Iesus, et stetit in medio ipsorum. Etsi verò probabilius videtur rationi, Christum priùs aperuisse januas, tamen id testimonio Spiritus sancti est contrarium. Illa igitur Piscatoris Theologia, quam probabilitate rationis metitur, explodenda est. In

In rebus humanis artium præsertim con-
stitutione, cùm exquisita rerum veritas sub-
tiliùs inquiritur, perexiguam probandi vim
testimonium habet : Sophisticè igitur dispu-
tatur, cùm solidis fundamentis & firmis ra-
tionum ponderibus, autoritas hominum,
non rectè sentientium, anteponitur. Rectiùs
Cicero in paradoxo 1. ait : *Plus apud me vera
valebit ratio, quàm vulgi opinio.* Et alibi Py-
thagoricum illud, ἀντὶ ἐφα, ipse dixit, rectè
improbat & rejicit. Dn. Philippus ait : *Con-
stat, in Philosophia, in materiis, in quibus repe-
viri demonstrationes possunt, universaliter plus
valere demonstrationes, quàm autoritatem.*

Testimo-
nii vis in
artibus.
Ratio in
Philosof-
phia auto-
ritati præ-
ponenda.

In politicis actionibus leges gravissimis
rationibus approbatæ, & longo ulu receptæ,
valent : quæ verò abolitæ & abrogatæ sunt,
nihil omnino demonstrant.

Leges po-
liticæ.

Testium testimonium non simpliciter
acceptandum est : & si maximè virtus, pru-
dentia & benevolentia adfuerint, rationibus
tamen undiquaque conquisitis, dictorum
veritas est investiganda. Sic Daniel menda-
cium judicum libidinosorum deprehendit.
Sed hac de re consulantur libri Iuris.

utrumq, porrò testimonium & Sophi-
sticum, & fallit dupliciter.

N

Cùm

Testimonii
dolosus du-
plex.

1. Cùm non integrum, sed mutilatum recitatur. Sic Matth. 4. Diabolus fallere conatur:

Scriptum est, Psal. 91. Angelis suis mandavit de te, ut portent te manibus suis, ne tu offendas ad lapidem pedem tuum.

Ergo sine periculo potes te dimittere de culmine tecti.

Resp. Dolosè citatur testimonium mutilatum, quia hæc verba erant addenda : *In omnibus vijs tuis.*

Eadem fide solent Iesuitæ nostrorum doctorum testimonia allegare.

Sic Piscator ad Hoff. pag. 152. differit : *Lutherus in suo Catechismo rectè tradidit, quòd verbum PRO VOBIS, mera credentia corda postulet.*

Ergo fides tanquam pars necessaria ad Sacramenti constitutionem requiritur.

Resp. Lutheri testimonium mutilatè citatur: integrum sic est : *Ille se dignè ad hoc Sacramentum sumendum paravit, qui his verbis credit: qui verò non credunt, illi omnino indignè hoc sacramentum sumunt: verbum enim PRO VOBIS, postulat mera corda credentia.*

Ex his verbis intelligitur Lutherum loqui de salutari usu cenæ, & fructu consequendo

quando per fidem, non de substantia aut partibus cœnæ, de quibus agit Piscator.

2. Fallit testimonium, cùm alio sensu detortum adducitur, vt Lucæ 1. argumentantur Papistæ:

Maria est gratia plena.

Ergo gratia sua nos potest facere beatos.

Resp. Est fallacia testimonii non rectè intellecti. Angelus vocat Mariam gratia plena non *active*, quasi possit gratiam transfundere in alios, sed *passive*: est enim κερχα-
 γιτωμένη, quæ gratiam & favorem invenit apud Deum, vel est in gratia apud Deum.

Sic Lucæ 7.

Remissa sunt ei peccata multa, quia dilexit multum.

Ergo dilectio est causa remissionis.

Resp. Est Elenchus testimonii malè intellecti. Ratio enim arguens hîc peccatorum remissionem, non causa est, sed effectum. Quæstio enim Christi erat non de dilectione, sed de remissione: an mulieri peccata essent remissa, quam affirmat & demonstrat effecto, *Quia dilexit multum*. Argumentatio itaque Christi sic est:

Is qui multum diligit, ei multa etiam sunt remissa peccata: id quod ex similitudine allata

Dilectio non est causa remissionis peccatorum, sed effectum.

intelligitur, in qua remissio debiti præcedit dilectionem, ut causa effectum.

At hæc multum me dilexit : quod aliquot ejus effectus demonstratur.

Ergo multa peccata ei sunt remissa.

Rectè itaque particula *ôu* per quia redditur, non per ideò, quia argumentum aliquod demonstratur, & non causa, sed effectum.

Sic itaque semper autor testimonii est consulendus, & ex collatione membrorum textus, verus sensus eliciendus.

IN-

INDEX RERVM VA- riarum, quæ hoc opusculo tractantur.

A

<i>Adjunctis negatis, subjecta protinus neganda non sunt.</i>	114.
<i>Adjunctum subjecto suo levius est.</i>	114.
<i>Adjunctis affirmatis, subjecta rectè affirmantur.</i>	118
<i>Ambiguitas f. cit. quatuor terminos in syllogismo.</i>	26
<i>Ambiguitas Grammatica.</i>	28
<i>Ambiguitas Rhetorica.</i>	33
<i>Assumptio syllogismi verbis sæpe negata est, sed sensu affirmata.</i>	84.
<i>Autoritas divina omnibus rationibus & hominum testimoniis anteferenda.</i>	185
<i>Autoritas humana in rebus philosophicis ratione est inferior.</i>	185
<i>Autoritas impedit studia liberalia.</i>	2
<i>Axiomatis partes tantùm duæ sunt, exq̃ materiales, nulla formalis.</i>	175
<i>Axioma non rectè dividitur in proprium & tropicum.</i>	130

B.

<i>Baptismi causa non est fides, sed mandatum Christi.</i>	96
<i>Baptismi subjectum sunt non tantùm fidelium li-</i>	
N 3	beri

INDEX.

<i>beri , sed etiam infidelium , imò omnes miserè peccatores.</i>	109
<i>Baptizandos esse infantes negant Anabaptistæ.</i>	95
<i>Baptizandos esse infidelium liberos negant Calviniani.</i>	110
<i>Bilstenius proprietatem verborum cœnæ deridet.</i>	37
<i>Bona opera non justificant, sicuti mala damnant.</i>	157

C.

<i>Cœnæ natura & ratio tota ex Christi institutione petenda.</i>	182
<i>Cœnæ verba Calviniani tropicè , Lutherani propriè accipiunt.</i>	35
<i>Cœnæ verba propriè sunt accipienda.</i>	61
<i>Calviniani sibi non consentiunt neq; constant in tropo verborum cœnæ.</i>	39
<i>Calviniani tropum constituunt in tota propositione.</i>	39
<i>Calviniani tropum constituunt in copula.</i>	47
<i>Calviniani transferunt tropum in prædicatum.</i>	51
<i>Corpus in verbis cœnæ non ponitur pro signo corporis.</i>	52
<i>Corporis Christi præsentia in cœna syllogismo potest demonstrari.</i>	93
<i>Corporis præsentia docetur simili.</i>	162
<i>Corpus Christi vivificat tantùm credentes.</i>	108
<i>Corpo-</i>	

INDEX.

<i>Corporis proprietates non rectè dicuntur essentielles.</i>	116
<i>Corporis proprietates aliquando tolluntur, essentia integra manente.</i>	117
<i>Christus est minor patre.</i>	121
<i>In Christi persona unionem duarum naturarum docet axioma hoc:</i>	
<i>Deus est homo.</i>	137
<i>Item hoc: Filius Mariæ est filius Dei.</i>	146
<i>Crux piorum etiam adjunctum est.</i>	154

D.

<i>Deus non est genus singularum in trinitate personarum.</i>	142
<i>Dicendi facultas non Rhetoricæ tantum, sed aliarum etiam artium præceptis juvatur.</i>	111
<i>Diversa sola ratione dissentiunt.</i>	119
<i>Divitiæ non condemnant hominem.</i>	109

E.

<i>Effectum unius rei diversum potest esse in diversis subjectis.</i>	108
---	-----

F.

<i>Fallaciæ dictionis.</i>	28
<i>Orthographiæ.</i>	28
<i>Profodiæ.</i>	28
<i>Etymologiæ.</i>	29
<i>Syntaxis.</i>	30
<i>Æquivocationis.</i>	33

N 4   Metony-

INDEX.

	<i>Metonymia.</i>	34
	<i>Ironia.</i>	34
	<i>Metaphora.</i>	34
	<i>Synecdoches.</i>	35
	<i>Conclusionis in syllogismo.</i>	64
Falla-	<i>Syllogismi simplicis,</i>	66
cia	<i>Figurae tertiae.</i>	7
	<i>Figurae primae & secundae communis.</i>	76
	<i>Figurae secundae.</i>	80
	<i>Figurae primae.</i>	82
	<i>Syllogismi connexi.</i>	87
	<i>Syllogismi disjuncti.</i>	88
	Fallaciae extra dictionem, hoc est, materiae vel ar-	
	gumentorum.	92
	<i>Causae.</i>	92
	<i>Effecti.</i>	101
	<i>Subiecti.</i>	109
	<i>Adjuncti.</i>	112
	<i>Oppositorum.</i>	120
	<i>Disparatorum.</i>	125
	<i>Contrariorum.</i>	153
Falla-	<i>Comparatorum.</i>	156
cia	<i>Conjugatorum.</i>	163
	<i>Notationis.</i>	165
	<i>Inductionis.</i>	166
	<i>Distributionis.</i>	169
	<i>Definitionis.</i>	179
	<i>Testimonii.</i>	184
	Fidei	

INDEX.

<i>Fidei caussa principalis est Spiritus sanctus.</i>	95
<i>Fidem non juvat, sed impedit ratio naturalis.</i>	95
<i>Fidem etiam habent infantes.</i>	96
<i>Finis bonus potest esse, etsi res finita sit mala.</i>	101
<i>Formæ syllogismi vitium.</i>	23
G.	
<i>Grammaticæ partes.</i>	170
I.	
<i>Inusitata prædicationes quid.</i>	126
<i>Nomen harum,</i>	126
<i>Materia.</i>	127
<i>Forma.</i>	127
<i>Finis.</i>	127
<i>Exempla.</i>	128
<i>Integrum quid.</i>	171
<i>Ironia non mutat significationem copulæ</i>	50
L.	
<i>Lutheri expositio non arguit tropum in verbis cænæ.</i>	62
M.	
<i>Materiæ in syllogismo vitium.</i>	90
<i>Materiæ iudicium ex locis inventionis sumen- dum</i>	91
<i>Metonymia subiecti quid.</i>	44. 52. 53
<i>Metonymia à Calvinistis vitiosè definitur.</i>	157. 183
N s	Metony-

INDEX.

<i>Metonymia Calvinistica non est tropus.</i>	43
<i>Metonymia Calvinistica omnia axiomata facit tropica</i>	45
<i>Metonymia subjecti non potest esse in illo axioma- mate, in quo adjunctum disponitur cum suo subjecto.</i>	58
N.	
<i>Nova omnia non sunt improbanda.</i>	112
O.	
<i>Opposita ratione & re dissentiunt.</i>	120
<i>Opposita eidem non possunt attribui secundum i- dem, ad idem, & eodem tempore.</i>	120
<i>Oppositorum uno affirmato negatur alterum.</i>	123
<i>Non contrã.</i>	124
P.	
<i>Peccatum est à Diabolo, non homo.</i>	163
<i>Piscator errans asserit: præsentiam corporis Chri- sti ex verbis cœnæ demonstrari non posse.</i>	93
<i>Fidem non esse formam Sacramenti.</i>	99
<i>Nullas esse inusitatas prædicationes.</i>	129
<i>In propositione : Deus est homo : duplicem esse tropum.</i>	138
<i>Propositionem hanc: Filius Mariæ est filius Dei, esse identicam.</i>	148
<i>Tropum sacramentalem esse in toto axioma- te.</i>	39
<i>Tropum esse in copula.</i>	47
<i>Tropum</i>	

INDEX.

<i>Tropum esse in prædicato.</i>	51
<i>Prædicationum doctrina tota logica est.</i>	131
<i>Prædicationum vera distinctio.</i>	136
<i>Prædicationes identicæ non sunt logicæ.</i>	147
<i>Pœnitentiæ partes quæ.</i>	170
<i>Prædicamenta & prædicabilia non pertinent ad logicam.</i>	172

R.

<i>Rami studia improbantur.</i>	2
<i>Rami Dialectica dicitur imperfecta.</i>	3
<i>Ramistæ vocantur Calvinistæ.</i>	4
<i>Rami præcepta non sunt noua.</i>	113
<i>Rami Dialectica non destruit artium doctrinam, nec gignit errores Calvinisticos.</i>	104
<i>Rami Dialectica non iuvat, sed refutat Calvinistas.</i>	7
<i>Ramistæ non contemnunt, sed commendant Philippum.</i>	9
<i>Rhetoricæ partes non sunt quinque.</i>	168

S.

<i>Sacramenti materia res est externa visibilis, & interna invisibilis.</i>	182
<i>Sacramenti forma non est fides.</i>	99
<i>Sacramenti causa efficiens est Christi institutio</i>	99
<i>Finis est fidei confirmatio.</i>	99
<i>Sacramenti calix laicis etiam porrigi debet.</i>	177
<i>Sacramenti fructus à substantia est distinguendus.</i>	187

Signum

INDEX.

<i>Signum est logicus terminus.</i>	57
<i>Signatum pro signo poni, quid.</i>	57
<i>Similia quomodo syllogismo concludantur.</i>	159
<i>Sophistica quid.</i>	14
<i>Sophistica non est pars artis.</i>	6
<i>Sophistica ex veris præceptis intelligi & iudicari potest.</i>	16
<i>Sophistica duplex.</i>	21
<i>Sophista quomodo sit refutandus.</i>	22
<i>Sophistica formæ est prius obseruanda quam materiæ.</i>	23
<i>Syllogismus negatus & affirmatus quid.</i>	67. 68. 69
<i>Syllogismus ex puris negativis vitiosus.</i>	68
<i>Syllogismus ex puris particularibus vitiosus.</i>	71
<i>Syllogismi species aut figuræ tantum tres.</i>	72
<i>Syllogismus figuræ quartæ.</i>	72
<i>Syllogismus contractus vel figuræ tertie</i>	73
<i>Syllogismus explicatus.</i>	76
<i>Syllogismus figuræ secundæ.</i>	80
<i>Syllogismus figuræ primæ.</i>	82
<i>Syllogismus compositus.</i>	87
<i>Syllogismi connexi modi tantum duo.</i>	87
<i>Subiecti essentia perfecta est ex causis, etiam sine adjunctis.</i>	115
<i>Speciei natura tota ex genere iudicari non potest.</i>	181
<i>Synecdoche Lutheri & Philippi non est tropus.</i>	61. 152.
	<i>Termini</i>

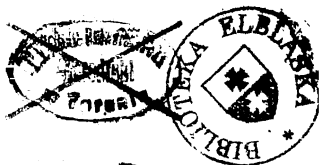
INDEX.

T.

<i>Termini quatuor in syllogismo.</i>	26
<i>Tropus quomodo cognoscendus & judicandus.</i>	41.42
<i>Tropus est tantum in vna voce.</i>	40.42
<i>Tropus quomodo explicandus.</i>	52
<i>Tropus nunquam potest esse in copula.</i>	47
<i>Tropus non potest esse in toto axiomate, cum singulae partes sunt propriae.</i>	160
<i>Tropus non est, cum aliquid de integro dicitur tantum secundum partem alteram</i>	174

V.

<i>Ubbius Emmon negat corporis proprietates abesse posse a suo subiecto salva manente substantia ejusdem.</i>	113
<i>Ubbius propositiones inusitatas restringit ad locutiones de personali unione.</i>	39
<i>Ubbius disputat caenam Domini judicandam esse ex generali natura sacramentorum:</i>	179
<i>Veritas calumniis saepe premitur.</i>	2
<i>Unum dicitur esse alterum multis modis.</i>	133
<i>Unum & idem esse dupliciter accipitur.</i>	147

Ob. 6. 11. 3544

